

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İRTİDAT VE MÜRTEDİN HÜKMÜ

[Türkçe – Turkish – ترکی]

ABDULHAKEM EL HEYTEMİ

Web Düzen : Özgür El Erdişi

2013 - 1434

facebook/ücretsiz İslamî e-kitap indir

ÖNSÖZ

Allah-u teala'ya hamd olsun! O'na şükreder, O'ndan yardım diler, O'nun bağışlamasını isteriz. Nefislerimizin şerrinden, kötü amellerimizden O'na sığınırız. Allah-u teala kime hidayet ederse onu saptıracak, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur. O tektir, O'nun ortağı yoktur. Ve yine şehadet ederim ki, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem O'nun kulu ve rasulüdür.

"Ey iman edenler! Allah'tan korkulması gerektiği gibi korkun ve sizler ancak müslümanlar olarak ölün!" (Al-i İmran: 102)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar

üretip yayan Rabbinizden sakının! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının! Şüphesiz Allah sizin üzerinize gözetleyicidir." (Nisa:1)

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve sözün en doğrusunu söyleyin ki Allah, amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve rasulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur." (Ahzab: 70-71)

En doğru söz; Allah-u teala'nın kitabı ve en hayırlı yolu gösteren Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetidir. En şerli şey; bidat olan şeydir. Her bidat, dalalettir. Her dalalet, ateştedir.

Günümüzde Kur'an ve sünnetin pratik hayatta hakim olmadığını ve onun yerine bir kısım müstekbirlerin kusur ve eksikliklerini yansıtan,

kendi kafalarından icaat ettikleri kanunlarla halka zorla tahakküm ettiklerini görüyoruz.

Bu çağdaş tağutlar yeryüzünde bozgunculuk yaparak kendi nefislerinden kaynaklanan bu kanunlara sahte bir mükemmeliyet süsü vermekte ve İslama muhalif bu hükümleri, İslam ülkesi olduğunu iddia eden ülkelerde uygulamaktadırlar.

Buna karşın insanlar bu tuğyan ve istikbara karşı sessiz kalıyor, buna rıza gösterip, Allah'ın dininin yeniden hakimiyeti için çaba sarfetmiyorlar. Oysa bu iman-küfür savaşıdır. Bir müslümanın böyle bir kavgada tarafsız kalması düşünülemez.

İnsanların bu kayıtsızlığının en önemli sebebi bir takım İslami temel kavramların yozlaştırılması suretiyle bu kavramlara başka manalar verilmesi, dolayısıyla İslami akidenin insanların zihinlerinde net olmayışı ve insanlara açık bir şekilde anlatılmamasıdır. Öyle ise

harekete başlayan İslami kadroların ilk ve temel görevi akideyi net bir şekilde ortaya koymak olmalıdır.

Ben de bu gerçekten harekete ederek akideyi çok yakından ilgilendiren İslam'da irtidat ve mürtetin hükmü konusunu Kur'an ve sünnet ışığında aydınlatmaya çalıştım. Çünkü bu konu İslami literatürünün en temel ve en vazgeçilmez meselelerinden birisidir.

Ancak bu konuda bilgi edinmek isteyen kimse pek çok zorlukla karşılaşacaktır. Çünkü gerek bu konudaki temel eserleri temin etmek gerekse de bunları okumak için geniş vakit ayırmak mümkün değildir.

Ayrıca bu kitaplar dağınık bir şekilde tasnif edildiğinden herkesin bundan istifade etmesi imkansızdır. Dolayısıyla irtidat ve mürtetin hükmü konusunu insanlara basit bir yolla

delillerle beraber anlatacak açık ve özet bir çalışmaya ihtiyaç vardır.

Bu kitabı tasnif ederken dört mezhep imamlarının ve bunların dayandıkları delilleri zikretmeyi gerekli gördüm. Çünkü, günümüzde insanlar bu noktada ifrat ve tefrit içerisinde dirler.

Bir kısım insanlar cahili bir taassupla adeta futbol takımı tutar gibi bir mezhebe bağlanmakta ve her konuda o mezhep imamının sözünü almaktadır. Bunu alırken de Kur'an ve sünnette bunun delilini araştırma cihetine gitmektedirler. Adeta imamların sözü şer'i bir hüccetmiş gibi kabul edilmektedir. Oysa her müslüman bilir ki, İslami hükümler ancak şer'i kaynaklardan istinbat edilir. Mutlak doğru ancak Allah ve rasulünün bildirdiğidir. Bunun dışındaki söz, inanç ve fikirler ise ancak Kur'an ve sünnete uygunluk gösterdikleri nispette doğrudur.

Diğer bir grup ise delillere dayanmak hususunda aşırı gitmekte ve İslam alimlerinin söz ve ictihadlarını bir kenara atarak, derinlemesine araştırma yapmadan, hadisten hüküm çıkartarak adeta "**müctehid**" kesilmektedirler. Olaylara bu şekilde bir yaklaşım kendi görüş ve fikirlerini büyük bir hassasiyetle Kur'an ve sünnete dayandırma uğraşında olan ve bu hususta kılı kırk yararak, titizlikle araştırma yapan saygı değer İslam alimlerine ve onların bıraktıkları paha biçilmez değerdeki İslami fıkıh kültürü birikimine yapılan çok büyük bir haksızlıktır.

Bu sebeple onların görüş ve sözlerine itibar etmeyip bir kenara atmak ne kadar büyük bir haksızlıkla bunları Kur'an ve sünnete dayandırmamakta aynı derecede büyük bir gaflet ve cehalettir.

Bu araştırmanın gayesi ise irtidat kavramını ve İslam'da mürtede uygulanacak ahkâmı

açıklamak ayrıca müslüman kimdir, bir insan İslam'a girdikten sonra mürtet olabilir mi?

Müslümanların mürtede karşı tavrı nasıl olmalıdır ve bunun gibi sorunları Kur'an ve sünnet çerçevesinde irdeleyerek dört mezhebin görüşleriyle beraber açık ve öz bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Ki herkes bu ölçüler çerçevesinde İslam'a göre kendi durumunu bilsin ve tavrını belirlesin.

Bu kitabın doğruları İslam'a, hataları ise bana aittir. Rabbimden bu araştırmanı Kur'an ve sünnet çizgisinde yürüme gayretinde olan bütün müslümanlara hayırlı kılmasını dilerim. Rabbim bu çalışmamı benden kabul buyur ve kıyamet günü beni bununla azıklandır.

Çaba bizden, başarı Allah-u Teâlâ'dandır.

İRTİDADIN MANASI

İrtidadın sözlük manası: Bir şeyden dönmektir.

İrtidadın şer'i manası:

İmam Semerkandi el-Hanefi irtidat hakkında şöyle diyor:

"İrtidat; imandan dönmek ve yüz çevirmekten ibarettir." (Tufetül-Fukaha c. 7 s.134)

Kalyubi eş-Şafi irtidat hakkında şöyle diyor:

" İrtidat; küfür niyeti, küfür sözü veya küfür ameliyle islam'dan çıkmaktır. Küfrü gerektiren sözün şaka veya inat olması ile bir inanç eseri olması arasında fark yoktur." (Kalyubi ve Umeyra 4/174-) (Şerhul Usul Ataullah el yazması yaprak 3)

İmam İbn-ün Neccar el-Hanbeli irtidat hakkında şöyle diyor:

"Mürted, müslüman olduktan sonra gerek şaka ve gerek gerçek zorlama ile olsun, gönüllü olarak küfrü kabul eden kimseye denir."
(Müntehal-İradat 2/4989)

İmam Aiş el-Maliki'nin irtidat hakkındaki görüşüde şöyle:

"İrtidat bir müslümanın, açık bir ifade ile veya irtidatı gerektiren bir söz veya hareketle kafir olmasıdır." (Mineh-ül-Celil 4/461)

Kur'an'da İrtidat Kavramı

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Onlar ki imandan sonra kafir oldular ve küfür yönünde ilerlediler onların tevbeleri kabul edilmeyecektir ve işte onlar sapıkların ta kendileridir." (Al-i İmran: 90)

"Kimi yüzlerin ak kimi yüzlerin kara olduğu günde, yüzleri kara olanlara gelince (onlara denilir ki): "Siz iman ettikten sonra kafir mi oldunuz? Şimdi küfür işlediğinden dolayı azapı tadın bakalım." (Al-i İmran: 106)

Onlar ki iman ettiler sonra kafir oldular sonra iman ettiler sonra kafir oldular ve sonra küfürlerini artırırlar. Allah onları affetmeyecek ve doğru yola iletmeyecektir." (Nisa: 137)

"Kalbi iman ile mutmain olduğu halde, gerçek zorlama altında olanlar müstesna, inandıktan sonra Allah'ı inkar edip gönüllünü kafirliğe açanlara Allah katından bir gazap da onlar içindir."
(Nahl:106)

"İnsanlar içinde Allah'a bir yar kenarındaymış gibi ibadet eden vardır. Ona bir iyilik gelirse yatıştır, başına bir bela gelirse yüzüstü düşer. Dünyayı da ahreti de kaybeder. İşte apaçık bir kayıp budur."
(Hac: 11)

"Allah,a iman ettikten ve Rasulullah'ın hak olduğuna ve apaçık delillerle geldiğine, şehadet ettikten sonra küfre giren bir kavmi nasıl hidayete erdirir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (Al-i İmran: 86)

“Küfretmiş ve kafir oldukları halde ölüp gitmiş kimseler, bunların her biri kendini kur-tarmak için dünya dolusu altın verecek dahi olsa bu onlardan kabul edilmeyecektir. İşte elem verici azap onlarıdır. Onların yardımcıları da yoktur.”
(Ali İmran: 91)

“İmanı bırakıp küfrü satın alanlar Allah'a hiçbir şeyle zarar veremezler. Onlar için pek acıklı bir azap vardır.” (Al-i İmran: 177)

“Onlar ki küfrettiler ve Allah yolundan saptılar ve onlara hidayeti açıkladıktan sonra peygambere karşı isyan ettiler. Onlar Allah'a hiçbir şeyle zarar vermezler ve Allah onların amellerini geçersiz kılacaktır.” (Muhammed: 32)

“Ey Muhammed! Sana hürmet edilen ayı, o aydaki savaşı sorarlar. De ki: “O ayda

savaşmak büyük suçtur. Allah yolundan alıkoymak, O'nu inkar etmek, Mescidi Haram'a engel olmak ve halkını oradan çıkarmak, Allah katında daha büyük suçtur. Fitne çıkarmak ise öldürmekten daha büyüktür. Güçleri yeterse dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşa devam ederler. İçinizden dininden dönüp kafir olarak ölen olursa, bunların işleri dünya ve ahrette boşa gitmiş olur. İşte cehennemlikler onlardır, onlar orada temellidirler." (Bakara: 217)

"Kim imanı inkar ederse, şüphesiz amelleri boşa gider. O ahrette de kaybedenlerdendir." (Maide: 5)

Sünnette İrtidat Kavramı

Sünnette irtidat lafzının zikri birçok yerde geçmektedir. Bazen istilahi manası olan İslam'dan küfre dönmek anlamında bazen de lügat manası ile kullanılmıştır. Fakat hadislerin çoğunda küfür lafzı ile ve kimi zaman **"dinini terk eden ve cemaaten ayrılan"** tabiri ile zikredilmiştir.

İstilahi manasına bir örnek:

İbn Abbas radiyallahu anh'dan rivayet edilmiştir:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gece Beyti Makdis'eiletildi ve gece döndü. Kureys'e, bu gidişini, Beyti Makdisin alametini ve yoldaki kervanlarını haber verince Hasan (iki raviden birinin adı) dedi ki: Bazıları:

"Biz Muhammed'in söylediğine nasıl inanırız?" dediler ve İslam'dan irtidat ederek kafir oldular. Allah, Ebu Cehil ile beraber onların da (Bedir savaşında) boyunlarını vurdu." (Ahmed b. Hanbel)

Küfür manasına bir örnek:

İbni Ömer radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir adam din kardeşine "Ey kafir!" derse küfür onlardan birinin üzerinde kalır. Kendisine kafir denilen gerçekten kafir ise küfür yerini bulmuştur, şayet değilse bu söz söyleyene döner." (Müslim)

Tebdil (değiştirme) manasına bir örnek:

İkrime radiyallahu anh'den rivayet edilmiştir. **İbn Abbas** dedi ki:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Dinini tebdil edeni (değiştireni) **öldürün"** buyurdu. (Buhari, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Dinini terk eden ve cemaatten ayrılan manasına örnek:

Abdullah radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın kanı ancak üç şeyden biri ile helal olur:

- Evlendikten sonra zina etmek,
- Hak karşılığı olmaksızın bir nefsi öldürmek ve
- **Dinini terk edip cemaatten ayrılmak."** (Buhari - Müslim)

İRTİDADIN ŞARTLARI

Müslümanın mürted olması, kendisinde bazı şartların bulunmasına bağlıdır. Bunlar:

Birincisi: Buluğ -Erginlik-

Buluğ alametleri:

A - Kız ve erkek arasında ortak olan alametler:

1 - Yaş

2 - İnزال

3 - Kılınma.

B - Yalnızca kadınlarla ilgili alametler.

1 - Hayız (aybaşı görmek).

2 - Hamile olmak.

**A - Kız ve erkek arasında ortak olan
alametler:**

1 - YAŞ:

- Şafiiler, Hanbeliler ve Hanefiler'den Ebu Yusuf'a göre kız ve erkek için buluğ yaşı onbeştir. (Merginani El-Hidaye c:3 s:284) (İbni Kudame el-Muğni c: 4 s: 509)

Delilleri:

İbni Ömer radiyallahu anh'dan; şöyle demiştir:

- "Uhud gününde henüz ondört yaşında bir genç iken savaşa katılmak için Rasulullah'a arz edildim. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni buluğ çağına ermiş olarak görmedi ve savaşa çıkmama izin vermedi. Hendek Savaşı olduğunda ise onbeş yaşındaydım. Savaşa katılmak için Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e arz

edilince beni buluş çağına ermiş olarak gördü ve izin verdi." (Tirmizi, İbni Hibban) (Tirmizi bu hadis için "Hasen sahih dedi)

-İmam Ebu Hanife ve Malikiler'e göre erginlik çağı kadınlar için onyeddi, erkekler için on sekizindir. (Mergirani El-Hidaye c:3 s:284) (Haşiyet ed-desuki c:3 s:293)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Biz insan anne ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Zira annesi onu karnında zorluğa uyarak taşımış, onu karnında güçlkle doğurmuştur. Taşınması ve süttten kesilmesi otuz ay sürer. Sonunda erginlik çağına erince ve kırk yaşına varınca: "Rabbim bana ve anne, babama verdiğin nimete şükretmemi ve bana hoşnut

**olacağın yararlı bir işi yapmamı sağla;
bana verdiğin gibi soyuma da salah ver;
doğrusu sana yöneldim. Ben kendini sana
verenlerdenim" demesi gerekir." (Ahkaf: 15)**

İbn Abbas bu ayet-i kerimeyi açıklarken
ayette geçen "**erginlik çağı**" nın onsekiz yaş
olduğunu söylemiştir. **Kurtubi** de bu ayet-i
Kerimeyi aynı şekilde açıklamıştır. (Bedaius
Sanaîğ c: 7 s: 171-172)

2 - İNZAL (Meninin Gelmesi):

- Dört mezhep, meni gelmesinin enginlik
alameti olduğunda ittifak etmişlerdir.

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Çocuklarınız inzal (meni gelmesi)
çağına gelince, sizin yanınıza girecekleri
zaman, daha önce inzal çağına girmiş**

olanlar gibi, izin istesinler. Allah size ayetlerini böylece açıklar. Allah bilendir, hakimdir." (Nur:59)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişiden kalem kaldırıldı:

- İnzal çağına kadar (meni gelinceye kadar) çocuktan,

- Uyanıncaya kadar uyuyandan,

- İyileşinceye kadar deliden." (Ahmed , Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbn Mace, İbn Hibban.) (-Hakim "bu hadis için sahihtir." Dedi.)

3 – KILLANMA

Kıllanma: Kadın ve erkekte tenasül organında çevresinde kılların bitmesidir. Ayva tüyü şeklinde ki kıllanmaya itibar edilmez. Dört

mezhep, kıllanmanın erginlik alameti olduğunda ittifak etmişlerdir.

Delilleri:

Atiyet el -Kuraziy dedi ki:

- "Kurayza savaşı günü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tenasül bölgesi kıllanmış her yahudinin öldürülmesini emretti. Ben o zaman henüz kıllanmamıştım. Benim durumumu Rasulullah'a arz ettiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni bıraktı." (Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbn Mace, İbn Hibban.) (Tirmizi Bu hadis "Hasen sahih" dedi.-Hakim bu hadis için "Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir." Dedi.)

B - Yalnızca kadınlarla ilgili alametler:

1 - HAYIZ (Aybaşı görmek):

Dört mezhep, hayızın kadınlar için erginlik alameti olduğunda ittifak etmişlerdir.

Delilleri:

Aişe radiyallahu anh'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Allah-u Teâlâ hayız gören kadının namazını, başında başörtüsü olmadan kabul etmez."

(Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi, İbn Mace, İbn Hibban, Hakim-Hakim bu hadis için Müslim'in şartlarına göre sahihtir." Dedi)

2 - HAMİLE OLMAK:

Hamilelik ancak cima ve inzalden sonra olur. Bir kadın hamile kalırsa, daha önce hayız görmemişse bile, hamile kaldıktan sonra buluş çağına girmiş sayılır. Bu sebeple dört mezhep,

hamileliğin kadınlar için erginlik alameti olduğunda ittifak etmişlerdir.

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İnsan neden yaratıldığına bir baksın. O erkek ve kadının beli ile göğüsleri arasından atılagelen bir sudan yaratılmıştır." (Tarık: 5 -7)

- Yukarıda saydığımız erginlik alametlerine ek olarak **Şafiiler** koltuk altı kıllanmasını da erginlik alameti saymışlardır. (İanet et-Talibin 3/70)

- **Malikiler** ise bu saydığımız alametlere ek olarak:

1 - Koltuk altı kıllanması.

2 - Erkeklerde gırtlak gelişmesi.

3 - Erkeklerde ses kalınlaşmasını da erginlik alameti saymışlardır. (Haşiyet et-Desuki c:3 s:293)

Çocuğun İslâmlığı ve İrtidadı

Şafiiler ve **Hanefi'**lerden **İmam Züfer'e** göre çocuğun İslamlığı ve irtidatı geçerli değildir. (Haşiyet-ül Beycuri c: 2 s: 264 -İbn hacer el-Heysemi c. 9 s: 93-Esn-el Metalip c:4 s: 12 - El-Mebhut c: 10 s: 120 -Fetil Kadir c: 14 s: 104)

Delilleri:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kalem üç kişiden kaldırıldı:

- İnzal çağına gelinceye kadar (meni gelinceye kadar) **çocuktan,**

- uyanınca kadar uyuyandan,

- iyileşinceye kadar deliden."

(Ahmed, Ebu Davud, Nesei, İbn Hibban -
Hakim Bu hadis için "sahih" dedi.)

Hanefilerden İmam Ebu Yusuf,
Hanbelilerden bazılarına göre; çocuğun
İslamı geçerli, irtidatı geçerli değildir. (El-Bahr-ür
Raik c: 5 s: 150 -Bedaus-Senağ c: 3 s:143 El-
Mebhut c: 10 s: 122 -İbn Kudame el-Muğni c: 9 s:
16)

Delilleri:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle
buyurdu:

**- "Kalem üç kişiden kaldırıldı: İnzal
çağına gelinceye kadar çocuktan..."**

Hadiste kalemin çocuktan kaldırılması
buluğa erinceye kadar ona haram yazılmaması
demektir. İrtidat öldürülmeyi gerektiren bir

meseledir. Çocuk hakkında zinanın hükmü sabit olmadığı gibi irtidatın hükmü de sabit değildir. Zira hadis, çocuğun aleyhine olan durumlarda kalemin işlemeyeceğini gerektirmektedir. Çocuğun İslamlığı ise sahihtir, çünkü İslam sırf onun menfaatinedir. (İbn Kudame el-Muğni c: 8 s: 551 -El-Mebsut Serahsi c: 10 s:122)

- **İmam Ebu Hanife, İmam Muhammed, İmam Malik ve İmam Ahmed'e** göre çocuğun İslamlığı ve irtidatı geçerlidir. (İbn Abidin c: 4 s: 257 - El-Mebsut Serahsi c: 10 s:120-122 - İbn Kudame el-Muğni c: 4 s: 15 Haşiyet et-Desuki c: 4 s: 361-Keşşaf-il Kinağ c: 6 s: 168)

Delilleri:

1 - Hz. Ali radiyallahu anh ve **Zübeyr** radiyallahu anh çocukken müslüman olmuş ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bunların müslümanlığını kabul etmiştir.

2 - Allah-u Teâlâ Yahya (a.s)'ı daha çocukken nebi yapmıştır.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Ey Yahya! Kitab'a kuvvetle sarıl"
deyip daha çocukken ona hüküm verdik."
(Meryem: 12)**

3 - **Ebu Zerr** radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**"Rabbimden bir haberci geldi ve bana
"Lailahe İllallah'a şهادet ederek ölen
kimse için cennet olduğunu bildirdi.**

"Dedim ki:

"Zina etse, hırsızlık yapsa da mı?"

"Evet" buyurdu. (Buhari)

Enes b. Malik radiyallahu anh'den
Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle
buyurdu:

**"La ilahe İllallah Muhammedun
Rasulullah'a şehadet edinceye, bizim
kiblemize yönelinceye, kestiğimiz
hayvanlardan yiyinceye, bizim namazımız
gibi namaz kılncaya kadar insanlarla
savaşmakla emrolundum. Eğer bunu
yaparlarsa kisası gerektiren bir suç dışında
malları ve kanları bize haram olmuş olur
ve müslümanların haklarına sahip
olurlar."** (Buhari, ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle
buyurdu:

**"Her çocuk fitrat üzere doğar ve daha
sonra anne ve babası onu yahudileştirir
veya hristiyanlaştırırlar. Ta ki lisanı ya**

mü'min yada kafir olarak onu bellir eder."

(Buhari, Müslim)

Çocuk, bu hadislerin genel anlamına dahildir. Çünkü, İslam sırf ibadet olduğundan, mümeyyiz olan çocuğun namazının sevabı olduğu gibi İslamlığı da sahihtir. Çünkü, Allah kullarını Darüs Selama davet etmekte ve icabet etmeyenleri ateş ve acıklı bir azapla tehdit etmektedir. Hal böyle iken Allah'ın davetine icabet etmek ve Allah'ın yoluna devam etmek isteyen çocuğa mani olmak Allah'ın ateşinden ve azabından kurtulmak istediği halde onu azaba bağlamak ve ateşe mahkum etmek caiz değildir.

Çocuğun İslamlığını kabul eden alimler onun müslüman sayılabilmesi için; Allah-u Teâlâ'nın ortağı, eşi, dengi ve benzeri olmadığını, mahlukata benzemekten uzak olduğunu, Muhammed sallallahu aleyhi ve

sellem'in O'nun kulu ve Rasulü olduğuna bilip anlaması gerektiğini söylemişlerdir.

Çocuğun irtidatını geçerli sayan alimler buluğ çağına ermeden öldürülmeyeceğini söylemişlerdir. Buluğ çağına erince irtidatında devam ederse öldürülür. İslamı kabul ederse öldürülmez.

İkincisi: Akıl

Delinin İrtidadı

- **Dört mezhebe** göre delinin İslamlığı da, irtidadı da geçerli değildir. Bazen deli, bazen akı başında olan kişi deliliği sırasında irtidat ederse geçerli değil; fakat akı başında olduğu sırada irtidat ederse irtidatı geçerlidir.

(Bedai-us senaiğ c: 7 s:134 -El-bahr-ür Raik c: 5 s: 129 -İbn Kudame el-Muğni c: 10 s: 129 -

Makdisi el-İkna c: 4 s: 301 Nihayetül Muhtac. C.s
3907- İmam Şafii el-Um c: 6 : 148)

Delilleri:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle
buyurdu:

**"Kalem üç kişiden kaldırıldı: İnzal
çağına kadar çocuktan, uyanıncaya kadar
uyuyandan, iyileşinceye kadar deliden."**
(Ahmed, Ebu Davud, Nesei, İbn Hibban.) (Hakim
bu hadis için "sahih" dedi)

Sarhoşun İrtidadı

Sarhoş konuştuğunu bilmeyen saçmalayan
kişidir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Sarhoşken, ne dediğinizi bilene kadar namaza yaklaşmayın." (Nisa: 43)

Hanbeliler, Şafiiler ve Malikilere göre sarhoşun irtidatı geçerlidir.

Sarhoş kendine gelmeden ve tevbeye çağrılmadan öldürülmez. **Malikilere** göre sarhoş içkinin haram olduğunu bilerek içiyorsa ve sarhoşken irtidat ederse irtidatı geçerlidir. Fakat içkinin haram olduğunu bilmeyerek içiyorsa irtidatı geçersizdir.

(İmam Şafii el-Um c: 6 s: 148 -El-İnsaf c:10 s: 331-332 -Muğnil Muhtac 4/137 - Haşiyetül-Desuki 4/363 -İbn Kudame el-Muğni 9/25-26)

Delilleri:

1 - Sahabeler (r.anhum) sarhoşa iftiracının haddini uygulamışlar ve **"bu nasılsa sarhoştur ne dediğini bilmiyor, onun için bunu**

mazur görelim" diye düşünüp bu uygulamadan vazgeçmemişlerdir.

"Ömer b. Hattab radiyallahu anh sahabelere içki içenin haddi hakkında danışarak dedi ki:

"İnsanların (kırk olan) bu haddi azımsadıklarını ve içki içenlerin arttığını görüyorum. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?"

Ali b. Ebi Talib radiyallahu anh dedi ki:

- "Benim görüşüm seksen değnekle hadlendirilmesidir. Çünkü bir kimse içki içerse sarhoş olur, sarhoş olursa saçmalar, saçmalarsa iftira atar. Bu yüzden iftiracının haddiye hadlendirilsin."

Ömer b. Hattab ve sahabeler (r.anhum) bunu uygun görerek sarhoşu iftiracının haddi olan seksen değnekle hadlendirmişlerdir."

(Malik, Şafii, abdurrezak, Beyhaki, Dare Kutni,Hakim.) (Hakim ve Zehebi bu hadis için sahih demişlerdir.)

2 - Sarhoşun boşanması sahih olduğuna göre irtidadı da sahihtir.

3 - Sarhoş, sarhoşken yapamadığı ibadetlerden sorumlu olduğu gibi irtidatı da geçerlidir

Haniflere göre sarhoşun irtidadı geçerli değildir. (Serahsi El-Mebsud 10/123)

Delilleri:

1 - "Hamza radiyallahu anh içki henüz yasaklanmamışken sarhoş oldu ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile yanındakilere:

"Siz benim ve atalarımın ancak köleleri olabilirsiniz dedi ." (Müslim)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onu, sarhoşken bu sözü söylediğinden dolayı, cezalandırmadı.

2 - "Sarhoşun biride akşam akşam namazında namazında **"el- Kafirun"** suresini okurken **"la"** ları düşürerek okudu. Bunun üzerine şu ayeti kerime nazil oldu:

"Ey iman edenler! Sarhoşken ne dediğinizi bilene kadar namaza yaklaşmayın." (Nisa: 43) ve bu kişinin irtidatına hüküm verilmedi. (El-Mebsut 10/123)

Bu ayetten anlaşılıyor ki sarhoş ve aynı zamanda delinin irtidatı geçerli değildir. O halde karısı da kendisinden boş düşmez.

Üçüncüsü: İhtiyar -Serbest İrade-

A - Baskı Karşısında İrtidat Etmek

Baskı (ikrah) iki türlüdür.

1 - Tam veya zorlayıcı (mülci) ikrah:

Canın ölüm tehlikesine maruz kalması, vücut organlarından birinin telef olma tehlikesine maruz kalması, sakat bırakacak derecede ağır dayak veya zengin birinin bütün malının elinden alınması halinde eğer müslümanlar bu maldan faydalıyor ve bu malın yokluğunda çok zor duruma düşeceklerse bütün bunlar zorlayıcı baskı hükmündedir. Bu tür baskı ihtiyarı ortadan kaldırır.

2 - Zorlayıcı olmayan baskı:

Malın kısmen telef olması şeklinde bir tehdit, hapis, bir organı sakat bırakmayacak

derecede dayak gibi... Bu tür baskılar ihtiyarı bozmaz.

Zorlayıcı baskı karşısında küfür sözü söyleyen kişinin kafir olmadığı, zorlayıcı baskı dışındaki baskılar karşısında küfür sözü söyleyen kişinin ise, bu sözü söylerken kalbinin imanla dolu olduğunu iddia etse bile, kafir olduğuna dört mezhebin imamları ittifak etmişlerdir.

(Bedai-us senaiğ c: 9/4483 –Eş-Şerhüs-sağir 2/548-549 –Eş-şerhül Kebir 10/109 - Serahsi El-Mebsut 10/123 –Ailş Mineh-ül Celil Şerhi 4/470 - İbn Kudame el-Muğni 8/152 - İmam Şafii el-Umm c: 6/152)

Zorlayıcı baskı karşısında küfür sözü söyleyen kişinin kafir olmadığının Kur'an ve sünnetten delili:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kalbi imanla dolu olduğu halde, baskı altında olan kimse müstesna, inandıktan sonra Allah'ı inkar edip, kalbini küfre açanlara Allah katından bir gazap vardır. Büyük azap da onlar içindir." (Nahl: 106)

Bu ayetin iniş sebebinin, müşriklerin **Ammar b. Yasir** radiyallahu anh'ı yakalayıp işkence yaparak ona küfür sözü söyletmeleri olduğu rivayet edilmiştir. **Ammar** radiyallahu anh bu olaydan sonra hemen Rasulullah'a gidip durumu anlatınca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

- "Şayet dönerlerse sen de dön. (Yani onlar işkenceye dönerlerse sen de istediklerini söylemeye dön)-" buyurdular. **(İbni Cerir, Beyhaki)**

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Ümmetimin yanılarak, unutarak ve baskı altında kalarak işledikleri bağışlanmıştır." (Taberani)

- **Dört mezhebin** imamlarına göre zorlayıcı baskı altında olan kişinin eziyetlere sabredip küfür sözü söylememesi küfür söylemesinden daha hayırlıdır ve bu kişi eğer ölürse şehitlik mertebesine erişir. Fakat küfür sözü söyleyip kurtulduktan sonra kafirlere fazla zarar vereceğine inanırsa küfür sözü söylemesi söylememesinden daha hayırlıdır.

(Bedais Senaiğ 9/4479 - El-Mebsut 24/43-44 - El-Muğni Şerhi Kebir 10/109 -El-Hureşi 8/70 -Haşiyetit Desuki 4/309 - El-muğni 10/109)

Zorlayıcı baskı altında eziyetlere sabredip küfür sözü söylememenin daha hayırlı olduğunun delili:

1 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim (küfre girmesi için) zorlanır ve imanında sebat edip öldürülürse, kıyamet gününde arşın gölgesinde olacaktır."
(Ahmed b. Hanbel)

2 - Enes radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Kim de üç şey bulunursa imanının tatlılığını tatmış olur. Allah ile Rasulü kendisine en sevgili olmak, bir kimseyi ancak Allah için sevmek, Allah onu küfürden kurtardıktan sonra yine küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmamak." (Buhari, Müslim)

3 - Habbab b. Eret radiyallahu anh'den şöyle rivayet edilmiştir:

- "İslam'ın ilk günlerinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Ka'be'nin gölgesinde kaftanını yastık yapmış dayandığı sırada kendisine (Kureyş müşrikleri işkencelerinden) şikayet ettik:

- "Ya Rasulallah! Bizim için Allah-u Teâlâ'dan yardım dileyemez misiniz? Bunların zulmünden kurtulmamız için Allah'a dua etmez misiniz? demiştik. " Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- **"Sizden önceki ümmetler içinde öyle kişi bulunmuştur ki, müşrikler tarafından onun için yerde bir çukur kazılır, o kişi çukura başı dışarıda kalarak gömülürdü. Sonra bir testere getirilir, başı üstüne konularak ikiye bölünürdü de bu işkence o mü'mini dininden döndürmezdi. Bir başkasına da demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranarak**

işkence edilirdi de o işkence o mü'minin dininden döndürmezdi.

Ashabım! Allah'a yemin ederim ki, şu İslam dini herhalde ve muhakkak kemale erecektir. Öyle ki, koyun sahibi, kurt yanlarında iken, koyunlarını bırakıp San'a'dan Hadrumat'a kadar gidecek, Allah'dan başka hiçbir şeyden korkmayacaktır. Fakat, ashabım siz acele ediyorsunuz." (Buhari, Müslim)

4 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Hazırladıkları hendekleri, tutuşturulmuş ateşle doldurarak onun çevresinde oturup, inanmış kimselere dinlerinden dönmeleri için yaptıkları işkenceleri seyredenlerin canı çıksın." (Buruc: 4-7)

Bu ayet-i kerime kafir bir kral ile ona karşı çıkan mü'min topluluk hakkında inmiştir.

Kral: "Yolların ağızlarında hendekler açılmasını emretti. Derhal hendekler kazılıp açıldı. Oralarda büyük ateşler yaktırdı ve:

"Kim dininden dönmezse onu bu ateş çukurlarının içine atıp yakın" emrini verdi.

Bu emir üzerine hükümdarın askerleri faaliyete geçtiler. Ve iman edenleri o ateş çukurlarına atıp yaktılar. Nihayet sıra beraberinde küçük bir çocuğu bulunan bir kadına gelince kadın ateş çukuruna düşmekten irkilip geri çekildi. Bunun üzerine çocuğu ona:

- "Ey anneciğim! Sabret, çünkü sen hak üzereisin" dedi. (Müslim)

5 - El- Esram radiyallahu anh'nün **Abdullah** radiyallahu anh hakkında şöyle dediği rivayet edildi:

- "Bir adam kafirlerin eline esir düşse ve küfre girmesi için zorlansa onlara icabet etsin mi? (Yani onların istediği küfürü işlesin mi?) diye sordu:

Abdullah radiyallahu anh; Bu kişinin kafirlere icabet etmesini çok çirkin gördü ve şöyle dedi:

- "Bunun durumu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı hakkında inen ayete (Nahl: 106'yı kastederek) benzemez. Ayet, kafirler tarafından yakalanıp küfür sözü söylemesi için zorlanan ve bu sözü söyledikten sonra tamamen serbest bırakılan kimse hakkında inmiştir. Söylediğin kişiler ise küfre zorlanır ve bu hal üzere yaşamaları istenilir. Küfür kelimesi söylemesi için zorlanan kişi bunu söyledikten sonra serbest bırakılıp dilediğini yapabilecekse bu söz ona zarar vermez. Fakat diğerleri ise kafirler arasında devamlı kalmaya zorlanırlar, haramları helal,

helalleri haram yapmaya işlemeye zorlanırlar, müslüman kızları erkeklerle evlendirip kafir çocuklar doğurmaya zorlanırlar. Bu hareketler onları İslam'dan çıkmaya yöneltir ve gerçek küfre sevk eder." (El-Muğni Şerhil Kebir 10/109)

B - Baskı Karşısında Müslüman Olmak

1 - Hanefiler ve Şafilere göre baskı karşısında müslüman olan kişinin İslamı geçerlidir. (Bedais Senaiğ 9/4484)

Delilleri:

Akli delil: Bunlar her ne kadar baskı altında müslüman olmuş olsalarda zahiren İslamı kabul etmiş olduklarından müslüman hükmündedirler. Daha sonra müslüman cemaat arasında yaşayıp, İslam'ın güzelliklerini gördükten sonra gerçek mü'min olabilme ihtimali

olduğundan zahiren Müslümanlıkları geçerli sayılır. (Bedais Senaiğ 9/4484-4485)

2 - Hanbeliler ve Malikilere göre baskı karşısında müslüman olan kişinin müslümanlığı geçerli değildir. (Müntehel İradat 2/502 –İbn Kudame el-Muğni 8/560 – Aliş Minehul Celil şerhi 4/470)

Delilleri:

1 - "Dinde zorlama yoktur" (Bakara: 256) ayeti kerimesi zorlamanın caiz olmadığına delilidir.

2 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İnsanları mü'min olmaya sen mi zorlayacaksın?" (Yunus: 99)

Bu ayeti kerimeden anlaşılıyor ki zorlanmış kişinin İslamı her ne kadar kendisi için hayırlı ise de isteyerek kabul etmedikçe geçerli değildir.

3 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

Kitap ehliye ancak iyilikle tartışın?"

(Ankebut: 46)

Bu ayeti kerimeden anlaşılıyor ki kitap ehli İslam'a girmesi için zorlanılmaz ancak güzel ve etkileyici sözlerle İslam'a davet edilir ve uygun bir şekilde tartışılır.

C - Baskı Altında Müslüman Olan Kişinin İrtidanın Hükümü

Hanifi'lerden **İmam Muhammed** dışında diğer bütün imamlara göre baskı altında müslüman olan kişi irtidat ederse öldürülmez. Hanifilere göre hapsedilir. Hanifilerden **İmam Muhammed**'e göre öldürülür.

(Bedais Senaiğ 9/4484-4486 - İbn Kudame el-Muğni şerh-il Kebir 10/107 -El-Fetevul

Hindiye 2/257 – Serahsi El-Mebcut 10/123 – Aliş Minehul Celil şerhi 4/470)

Delilleri:

- **Maliki** ve **Hanbeliler** baskı karşısında müslüman olan kişinin İslamını geçerli saymadıklarından irtidadını da geçerli saymazlar.

- **Hanefiler**, baskı altında müslüman olan kişinin İslamlığını, sonradan müslüman cemaat arasında yaşayıp İslamın güzelliklerini gördükten sonra gerçek mü'min olma ihtimali olduğundan geçerli saymışlardır. Hanifilerin görüşüne göre bu kişi sonradan irtidat ederse gerçek mü'min olabilme ihtimali kaybolur ve bu İslam'dan dönme değil eski itikadında ısrar etme anlamını taşıyacağından öldürülmeyip hapsedilir. (Bedais Senaiğ 9/4485)

İmam Muhammed'in delili ise "**La ilahe illallah deyinceye kadar insanlarla**

savaşmakla emrolundum. Eğer bunu yaparlarsa kısası gerektiren bir suç dışında malları ve kanları bize haram olmuş olur." (Buhari,Müslim)

İmam Muhammed bu hadisi delil getirerek "**Lailahe illallah**" diyen kişiyi zahiren müslüman kabul ediyor ve irtidatı halinde öldürülmesi gerektiğini belirtiyor.

İRTİDAT NASIL OLUR?

İrtidatı;

- **İtikadi irtidat,**

- **Sözlü irtidat,**

- **Ameli irtidat** ve

- **Terk irtidadı** olmak üzere dört bölüme ayırabiliriz.

Bu bölümler arasında bazen iç içe girmeler olduğuna şahid olacağız.

İTİKADİ İRTİDAT

İtikadi irtidat: Şehadetin manasını bozacak yada ters düşecek herhangi bir düşünce veya inanıştır.

İtikadi irtidadı üç bölümde inceleyebiliriz:

1 - Allah-u Teâlâ Hakkında İtikadi İrtidat

Bütün alimler;

İbadette Allah'a şirk koşan veya Allah ile kendisi arasında aracı bulunduran, (bu aracılara) bel bağlayan, dua eden ve dilekte bulunan veya Allah'ın varlığını inkar eden veya Allah'ın sabit sıfatlarından birini bilerek reddeden veya Allah'ın isim veya sıfatlarından biriyle alay eden veya

Allah'ı şanına ve yüceliğine yakışmayan sıfatlarla vafeden, Allah'a eş veya oğul isnat eden, Allah'ın herhangi bir şeyi sebepsiz veya hikmetsiz yarattığına veya yaratabileceğine inanan, ölümden sonra dirilmek, hesap, cennet, cehennem, melekler, cinler ve azap gibi O'nun var dediğine yok diyen yada yok dediğine var diyen veya Allah-u Teâlâ'nın küfre rızası olduğuna inanan, alemin ezeli veya ebedi olduğuna inanan veya bunda şüphe eden, Allah-u Teâlâ bunu bana emrederse yapmam diyen, ruhların bir canlıdan diğer canlıya geçtiğine inanan, Kur'an'ı kerimin Allah katından olmadığına inanan, Hz. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yalancı olduğuna inanan, Hz. Ali'nin ilah yada peygamber olduğuna inanan veya Kur'an'ı Kerim'in kıyamete kadar her yerde tatbik edilmeyeceğine inanan, şeriatın dışındaki kanunları insanlara uygulayan veya Allah'ı dünya gözüyle gördüğünü iddia eden, peygamberlik iddiasında bulunan ve bu kimseye inanan,

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini hafife alan veya alay eden kişilerin kafir olduğunda ittifak etmişlerdir.

(El-Fetevayi Hindiye 2/258 – El-Bahr-ür Raik 5/129-131- Haşiyet-ül Huraşi 8/63-64 – Mevahibül Celil 6/280 –El-İnsaf 10/326 - Nihayet-il Muhtac 7/135-136 - İbn Kudame el-Muğni şerh-il Kebir 8/565 - Aliş Minehul Celil Şerhi 4/461)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Muhaammed! De ki: "O Allah tektir. Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiç bir şey O'na denk değildir." (İhlas: 1-4)

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bundan başkasına dilediğini bağışlar." (Nisa: 116)

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Rasul ve inananlar ona Rabbinden indirilene iman ettiler. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Rasullerine iman ettiler." Rasullerin arasında hiçbirini ayırt etmeyiz, işittik, itaat ettik, Rabbimiz! Affını dileriz, dönüş sanadır." Dediler." (Bakara: 285)

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah'la beraber başka ilaha tapma. O'ndan başka her şey yok olacaktır.Hüküm O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz." (Kasas: 88)

"Hüküm vermek ancak Allah'a aittir. Kendisinden başkasına değil yalnız O'na

kulluk etmenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din budur. Fakat insanların çoğu bilmez." (Yusuf: 40)

"Hayır. Rabbine and olsun ki aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip sonra senin verdiği hükümü içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar." (Nisa: 65)

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"De ki: "Size Allah'ın hazineleri elimdedir, demiyorum. Gaybı da bilmiyorum; size ben meleşim demiyorum, ben ancak bana vahyolunana uyuyorum. "De ki: "Görenle görmeyen bir midir? Düşünmüyor musunuz?" (En'am: 50)

2 - Kur'an'ı Kerim Hakkında İrtidat

Kuran'ın tümünü veya bir kısmını hatta Kuran'dan olduğu icma ile sabit olan bir harfini bile inkar eden dört mezhebe göre kafirdir.

Kuran'da çelişki olduğunda, icazında ve benzerinin getirileceği hususunda ve kıyamete kadar hükmünün geçerli olacağına şüphe etmek, Kur'an'ı kerimin ayetlerini hafife almak, alay etmek, hakaret etmek, bilerek Kur'an'ı kerimin üstüne basmak, pislige atmak dört mezhebe göre küfürdür.

Ayrıca Kur'an'ın eksik olduğuna, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Kur'an'dan bazı şeyleri açıklamayıp gizlediğine, bazı ayeti kerimelerde namaz, oruç, hac gibi ibadetlerin farziyetini kaldırarak batını ve gizli manalar olduğuna inanmak dört mezhebe göre küfürdür.

(El-Bahr-ür Raik 5/133-134-Haşıyet-it
Desuki 2/264 – Metalibil Unniha 6/279 – El-
Bahr'üs Zehhar 6/204 – El-Muğni İbn Kudame
8/584 – Makdisi El-İkna 4/297 – Subki Feteva
2/577

Delilleri: Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Kur'an'ı durup düşünmüyorlar mı?
Eğer O Allah'tan başkasından gelseydi
onda çok aykırılıklar bulurlardı." (Nisa:82)**

**"De ki: İnsanlar ve cinler birbirine
yardımcı olarak bu Kur'an'ın bir benzerini
bir ortaya koymak için bir araya gelseler
andolsun ki yine de bir benzerini ortaya
koyamazlar." (İsra - 88)**

**"Ey Muhammed! Eğer biz Kur'an'ı bir
dağa indirmiş olsaydık sen onun Allah
korkusuyla baş eğerek parça parça**

olduğunu görürdün. Bu misalleri düşünsünler diye veriyoruz." (Haşr - 21)

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor;

"Elif, Lam, Ra. İşte bunlar hikmetli kitabın ayetleridir." (Yunus - 1)

"Elif, Lam, Ra. Bu kitap Hakim ve Haberdar olan Allah tarafından, başkasına kulluk etmeyesiniz diye, ayetleri kesin kılınmış sonra da uzun uzadıya açıklanmış bir kitaptır." (Hud - 1-2)

"İnsanlar bir tek ümmeti. Allah nebileri müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdi. İnsanların ayrılığa düşecekleri hususlarda aralarında hüküm vermek için onlarla birlikte hak kitaplar indirdi." (Bakara - 213)

"Allah, ayetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden kitabı, sözlerin en

güzeli olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların bu kitaptan tüyleri ürperir. Sonra hem derileri ve hem de kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar ve yatıştır. İşte bu kitap Allah'ın doğruluk rehberidir. Onunla istediğini doğru yola eriştirir. Allah kimi de saptırırsa artık ona yol gösteren bulunmaz." (Zümer - 23)

3 - İrtidadı Gerektiren İtikadi Meseleler

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği şeylerin bir kısmında yalancı olduğuna inanmak ya da içki içmek, zina etmek, faiz yemek gibi haram olduğuna ittifak edilen şeyleri helal görmek, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle alay etmek; **"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yemekten sonra üç parmağını yalardı"** denildiğinde; **"Bu**

görgü kurallarına uymaz" demek. Rasulullah'ın herhangi bir sünneti hatırlatıldığında küçümseyerek; **"Bu sünnet de olsa yapmam"** demek veya kiliseler, havralar ve sinagogların Allah'ın evi olduğuna ve orada Allah'a tapıldığına inanmak, İslam dininden başka kanun ve şariat kabul edenleri tekfir etmemek veya onların küfründe şüphe etmek dört mezhebe göre küfürdür.

Allah'a ulaşmak için Rasulullah'ın yolundan başka yol olabileceğine Rasulullah'ın şariatından başka bir şeriata uyularak doğru yolun bulunabileceğine veya bazı velilerin Rasulullah'ın şariatının dışına çıkmalarının onlara bir zarar vermeyeceğine veya küfür üzerinde tereddüt edenin ya da gelecekte kafir olmayı düşünen kimsenin o anda kafir olduğunda dört mezhebin imamları ittifak etmişlerdir.

(Muğnil Muhtac 4/135) – Keşşaf-ül Kınağ
6/170 – El-Muğni İbn Kudame 2/584 – Makdisi
El-İknağ 4/297 – İbn Hacer El-İlam2/50 – Bedr-
ür Reşid risalesi el yazması yaprak: 2)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Kim İslam'dan başka bir dine
yönelirse onun ki kabul edilmeyecektir. O
ahirette de kaybedenlerdendir." (Ali İmran:
85)**

**"Onlara de ki: "Allah, ayetleri ve
rasulu ile mi alay ediyorsunuz? Özür beyan
etmeyin. Çünkü iman ettikten sonra küfre
girdiniz." (Tevbe: 65-66)**

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Allah'a itaat edin. Rasulullah'a itaat
edin. Karşı gelmekten çekinin. Eğer yüz**

çevirirseniz bilin ki Rasullerimize düşen sadece açıkça tebliğ etmektir." (Maide: 92)

"Sana da insanlara gönderileni açıklayasın diye Kur'an'ı indirdik. Belki düşünürler." (Nahl: 44)

SÖZLÜ İRTİDAT

1 - Allah-u Teâlâ'ya Sövmenin Hükümü

Gerek şaka gerek ciddi gerekse alay şeklinde Allah'a söven kişinin küfre girdiği hususunda alimler ittifak etmişlerdir. Bunların delilleri ise şu ayeti kerimedir:

"Onlara niçin alay ettikleri sorarsan: "Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk" derler. Onlara de ki: "Allah ayetleri ve Rasulü ile mi alay ediyorsunuz? Özür beyan etmeyin çünkü iman ettikten sonra küfre girdiniz." (Tevbe: 65 - 66)

(El-Muğni İbn Kudame 8/565 – Es-Seyful Meşhur Muhyiddin yazma eser yaprak: 2 – Şerh-ul Hureşi El-Hureşi 8/75)

Hanifler, Şafiiler ve Malikilere göre Allah'a söven kişinin, küfre girdikten sonra tekrar iman ederse imanı kabul edilir ve öldürülmez.

Hanbelilere göre ise üç defa tekrarlamamak şartıyla sövdükten sonra tevbe edip iman imanı kabul edilir, aynı zamanda ta'zir ve tedip edilir. Fakat üç kere işlerse bu kez tevbesi kabul edilmez ve öldürülür.

(Seyfu-l Meşhur Muhyiddin yazma eser yaprak: 2 – Şerh-ul Hureşi El-Hureşi 8/74 - El-Muğni İbn Kudame 8/565 –El-Füru İbn Muflih yazma eseri 2/160 – Es-Sarimül-Meslul İbn Teymiye s:550)

2 - Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Sövmenin Hükmü

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e söven, alay eden, iftira eden veya ona kara derili, kısa boylu diyen veya yanılmak unutmak gibi noksan sıfatlar izafe eden veya kadınlara meyili olduğunu söyleyen veya Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şanını düşürecek herhangi bir söz söyleyen veya hareket veya sözü ile Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü reddetmeyi kast ederek söyleyen kişi dört mezhebe göre kafir olur, tevbesi kabul olarak, tevbe ederse had cezası olarak öldürülür.

Tevbesinin kabul edilmeyip öldürülmesinin nedenine gelince, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i ve dolayısıyla ümmetini incitme esası olmasına dayanmaktadır. Tevbe ancak Allah'ın hakkı olan yerde kabul edilir. Fakat kul hakkı olan yerde tevbenin geçerli olabilmesi ve o kulun

hayatta iken rızasına bağlıdır. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem İslamın yeni yayıldığına hikmet ve maslahat icabı bir çoklarını affetmiştir.

(Eş-Şifa Kaadi İyaz 2/474 –Haşiyetü Raddi'l Muhtar 4/232-233 El-Bahr-ür Raik 5/135 – Mevahib-ül Celil 6/285-288 – El-Hureşi 8/70,77 –Subki Es-Seyf-ül Meslul yazma eser yaprak: 4 Muhyiddin Es-Seyf-ül Meşhur yazma eser yaprak: 2 – Behram Eş-Şamil yazma eser 2/171 – İbni Dayvan Menarus-sebil 2/409 İbn Teymiye Es-Sarimul Meslul s:22)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İki yüzlülerin içinde o (Rasulullah kastediliyor) her şeye kulak kesiliyor" diyerek peygamberi incitenler vardır. De ki: "O kulak Allah'a inanan ve mü'minlere inanan, sizin için hayırlı olan içinizden

inanan kimselere rahmet olan bir kulaktır. Allah'ın Rasulünü incitenlere can yakıcı azap vardır." (Tevbe: 60)

"Allah'a ve Rasulüne karşı koymaya kalkışan için ebedi kalacağı cehennem ateşi bulunduğunu bilmezler mi? Büyük rezillik budur." (Tevbe: 63)

"Allah'a ve Rasulüne karşı gelenler işte onla en alçak kimselerle beraberdirler." (Mücadele: 20)

"Onlara niçin alay ettiklerini sorarsan: Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk" derler. Onlara de ki: "Allah, ayetleri ve Rasulü ile mi alay ediyordunuz? Özür beyan etmeyin . Çünkü iman ettikten sonra küfre girdiniz." (Tevbe: 65 - 66)

"Allah ve Rasulü'nü incitenlere , Allah dünyada da ahrette de lanet eder. Onlara alçaltıcı bir azap hazırlar." (Ahzab: 57)

Muhammed İbn Sehl'den demiştir ki:

"Ali İbn el- Mediniy'in şöyle dediğini duydum:

Mü'minlerin emirinin huzuruna gelince bana dedi ki:

"Rasulullah'a söven kişinin öldürülmesi gerektiğine dair senedi sağlam bir hadis biliyor musun?"

"Evet" dedi. Ve **Abdurrezzak'tan**, o da **Muammer'den** o da **Semmek ibn Fadl'dan** o da **Urrve ibn Muhammed'den** o da **Belkın'dan** bir adamdan demiştir ki:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e söven bir adam vardı.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

"Kim beni bu düşmandan kurtaracak?"

Halid ibn Velid:

"Ben" dedi.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem **Halid b. Velid**'i göndererek o adamı öldürttü.

Ali ibn el-Mediniy dedi ki:

Bu rivayet müsned değildir. Hadisi rivayet eden kişi bu isimle (**Belkın**'dan bir adam ismiyle) tanınır. Rasulullah'a geldi. O'na biat edip müslüman oldu. Sahabeler arasında tanınmış bir kişiydi."

Böyle deyince mü'minlerin emiri bana bin dinar verdi." (Ebu Muhammed bu hadis için **"Senedi sahihtir"** dedi.)

3 - Diğer Peygamberlere Sövmenin Hükümü

Dört mezhebe göre; peygamberimize söven kişi kafir olduğu gibi peygamberliği kesinleşmiş olan bir peygambere söven de kafirdir. Tevbesi kabul edilmeden öldürülür. Fakat peygamberliği kesin olmamış ise ona söven kişi öldürülmez. Fakat tedip ve işkence etmek gerekir.

(Muhyiddin Seyf-ul Meşhur yazma eser yaprak: 2 – Behram Eş-Şamil yazma eser c:2 y:171 – İbn Teymiye Es-Sarimul Meslul s:570 –El-Hısnı Kiyafetül Ahyar 3/200)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah'ı ve Rasulullerini inkar eden, Allah'la rasulleri arasını ayırmak isteyen

"Bir kısmına inanır bir kısmını inkar ederiz" diyerek ikisi arasında bir yol tutmak isteyenler, işte onlar gerçekten kafir olanlardır. Kafirlerle ağır bir azap hazırlamışsızdır." (Nisa: 150-151)

"Allah'a, bize gönderilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a, ve torunlarına gönderilene, Musa'ya ve İsa'ya verilene, Rableri tarafından peygamberlere verilene, onları birbirinden ayırt etmeyerek inandık. Biz, O'na teslim olanlarız" deyin." (Bakara-136)

4 - Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Hanımlarına Sövmenin Hükümü

a - Aişe radiyallahu anh'ye sövmenin hükmü:

Hız. Aışe radiyallahu anhu'nun Allah tarafından temize çıkarıldığı halde "**zina etti**" diyerek ona iftira eden kişi dört mezhebe göre kafirdir ve ldrlmesi gerekir.

(El-Fetavl Hindiye 2/26 – Haşıyet İbn Abidin 4/237 – Mevahibül Celil 6/286 – Esnan Metalib 4/117 – Es-Sarimul Meslul s:571 – Metalib Ulinnuha 6/285 – Keşşaful Kınağ 6/170)

Delilleri:

Allah Teala ifk hadisesinde **hz. Aışe**'yi temize çıkardıktan sonra şöyle buyuruyor:

"Allah sizi ikaz ediyor. O hadisesinin benzerine bile asla dnmeyesiniz. Eğ er mü'min iseniz." (Nur:17)

Yani **"her kim dönerse mü'min değildir."** demektir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler kötü kadınlara yakışırlar. İyi kadınlar iyi erkeklere, iyi erkeklere de iyi kadınlar yakışırlar. Bunlar onların söylediklerinizden uzaktırlar. İşte bunlara mağfiret ve cömertçe verilmiş rızık vardır." (Nur: 26)

Bu ayeti kerime **hz. Aişe** hakkındaki ifk hadisesinde nazil olmuştur.

b - Rasulullah'ın diğer hanımlarına sövmenin hükmü:

- **Hanbelilere** ve **malikilerin** bir görüşüne göre; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer hanımlarına zina iftirasında bulunan kişinin hz. Aise'ye zina iftira eden kişi hükmüne girip kafir olduğuna ve öldürülmesi gerektiğini söylemişlerdir.

(Metalib Ulinnuha 6/286– Es-Sarimul
Meslul s:571 – Mevahibül Celil 6/286 – 415)

Delilleri:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sağlığında da vefatından sonra da saygı göstermemiş gerekir. Hatta Rasulullah'ın vefatından sonra ona yapılacak hakaretin cezasından daha şiddetlidir. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sağlığında o kişiyi affetme ihtimali vardır. Fakat onun ölümüyle bu durum ortadan kalkmıştır.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in temiz ve iffetli hanımlarına zina iftirasında bulunmak; Allah-u Teâlâ bunu yasakladığı halde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i incitir ve böyle yapan kişi kafir olup öldürülür.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kötü kadınlar kötü erkeklere , kötü erkekler kötü kadınlara yakışırlar. İyi kadınlar iyi erkeklere, iyi erkekler iyi kadınlara yakışırlar. Bunlar onların söylediklerinden uzaktırlar. İşte bunlara mağfiret ve cömertçe verilmiş rızık vardır." (Nur: 26)

Bu ayeti kerimeye göre Rasulullah'ın hanımlarından birine kötü diyen kişi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem 'e de kötü demiş sayılacağından kafir olur ve öldürülür.

2 - Hanefiler, Malikiler ve bir rivayete göre **Hanbeliler** ve **Şafilere** göre Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hz. Aişe dışındaki diğer hanımlarına zina iftirasında bulunan kişi kafir olmayıp müslümanların lanetini ve cezalandırılmayı hak eder.

Delilleri:

"**H.z. Aişe** radiyallahu anh'ye zina iftirasında bulunan kişinin kafir olacağı hakkında kesin delil vardır. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i diğer hanımlarına zina iftirasında bulunan kişinin kafir olduğuna dair kesin delil olmadığından bu kişiye kafir denilmez." demişlerdir.

Bu görüşe sahip olanlar; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer hanımlarına iftira olayının onun vefatından önce veya sonra olması arasında fark görmüşlerdir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sağlığında **h.z. Aişe** radiyallahu anh dışındaki hanımlarına zina iftirasında bulunmak Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e eziyet veya O'nu insanlar arasında küçük düşürmek gibi maksatlarla yapılmış olabilir. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra O'nun hanımlarına

zina iftirasında bulunmak O'na bir küçüklük getirmez.

5 - Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Sahabelerine Sövmenin Hükümü

a - Hz. Ebu Bekr ve Hz. Ömer radiyallahu anh'a sövmenin hükmü:

Dört mezhebe göre; Hz. Ebu Bekr ve Ömer'in sahabeliğini veya İslamlığını inkar eden ya da onlara söven kişi kafir olup tevbe etmezse öldürülür.

(El-Fetavul Hindiye 2/239 – El-Bahrür Raik 5/136 – Şerh-ul Hureşi 8/73-74 – Tuhfet-ul Hureşi 9/89 – Keşşaf-ul Muhtac 6/171-172 – Metalib Ulinnuha 6/281 – El-İnsaf 10/323-324 – Es-Sarimul Meslul s:580)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Muhammed'e yardım etmezseniz bilin ki inkar edenler O'nu Mekke'den çıkardıklarında mağarada bulunan iki kişiden biri olarak Allah O'na yardım etmiştir. Arkadaşına (Ebu Bekir'e): "Üzülme! Allah bizimledir." diyordu..." (Tevbe: 40)

Ebu Bekr radiyallahu anh dedi ki:

Gar'da (mağarada) Rasulullah ile beraber bulunduğumuzda ona dedim ki:

"Kafirlerden herhangi biri ayağına bakarsa bizi görebilir."

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Ey Ebu Bekir! Üçüncüleri Allah olan iki kişinin durumuna ne dersin?" (Ahmed b. Hanbel sahih senedle rivayet etti.)

Ebu Bekr radiyallahu anh'in sahabeliğini inkar eden kişi yukarıdaki ayeti kerime ve hadisi şerifi inkar etmiş olacağından kafir olur.

b - Diğer sahabelere sövmenin hükmü:

Şafililer, Hanefiler ile **Maliki** ve **Hanbelilerin** bir görüşüne göre; sahabelere söven kişi kafir olmayıp fasık olur, şehadeti kabul edilmez, ayrıca dayak cezası uygulanır.

(Haşiyet İbn Abidin 4/2367–Esnan Metalip 4/11/8) Mevahibül Celil EL-Huraşı 8/73- Keşşaful Kınağ 6/172)

Delilleri:

Ali radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Nebilere söven öldürülür. Benim sahabelerime sövene dayak cezası uygulanır." (Tabarani Rivayet etti)

Ömer b. Hattab'dan rivayet ediliyor ki:

- "Ubeydullah ibn Ömer, Miktad ibn Esved'e sövdüğü için **Ömer ibn Hattab, Ubeydullah ibn ömerin** dilini kesti. Bu hususta kendisine müracaat edildiğinde:

Bırakın beni, onun dilini keseyim ki bir daha Rasulullahın ashabına dil uzatmasın." dedi.
(Subki Feteva 2/581)

- **Malikiler** ve **Hanbelilerin** diğer bir görüşüne göre ise sahabelere söven kişi kafir olur.

(Haşiyet İbn Abidin 4/236 – Esnan Metalib 4/118 – Mevahibül Celil El-Huraşi 8/73 – Keşşaful Kınağ 6/172)

"Benim ashabıma sövmeyin. Ahir zamanda ashabıma söven kişiler ortaya çıkacaktır. Onlarla namaz da kılmayın. Onlara kız vermeyin. Onların kızlarını da almayın. Onlarla oturmayın. Hastalandıklarında onları ziyaret etmeyin." (Buhari - Müslim)

6 - Müslümana Kâfir Demenin Hükmü

Dört mezhebe göre; müslümana tevilsiz ya da imanından dolayı "**kafir**" demek küfürdür. Çünkü söyleyen kişi İslamı küfür olarak vasıflandırmıştır.

İbn Ömer radiyallahu anh'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir müslümanı kafir diye çağırır veya ona Allah'ın düşmanı derse ve

o adam da böyle değilse mutlaka kendisine döner." (Buhari - Müslim)

Bir müslümanın bir müslümana **"ey kafir!"** veya **"ey Allah'ın düşmanı!"** diye hitap etmesi ile İslamı küfür olarak adlandırmak suretiyle onu tekfir etmeyi düşünmemiş ve bu sözden yalnızca mücerred sövgüyü kastetmiş ise bu küfrü gerektirmez.

Yukarıdaki hadiste göre niyete bağlı olarak söylediği söz kendisine ait olur. Eğer sadece sövgü kastıyla söylemişse küfür işlememiş fakat haram işlemiş olur.

Diğer bir hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor:

- "Bir mü'mini küfür ile itham etmek onu öldürmek gibidir."

(Buhari - Müslüm-İbn Heysemi el-İ'lam bi kavaidil islam 2/617) (İbn Hacer ez-Zavacir 2/188-Semerkandi Tuhfe 3/231)

Şafililerden İbn Hacer şöyle diyor:

Bir müslüman diğer bir müslümana dinsiz diye hitap ettiğinde, eğer ikinci şahsın üzerinde bulunduğu dinin din olmadığını kastediyorsa kâfir olur. Tevbe etmediği takdirde öldürülür. Şayet muamelatta ve diğer hususlarda dinsizce hareket ettiğini kastetmiş ise kâfir olmaz. (İbn Hacer El-I'lam bi Kavaidil İslâm 2/23)

Yine **Şafililerden Subki**; sözleriyle milleti şaşırtan, saptıran kimsenin kâfir olduğunu ve bunun sözlü irtidattân sayıldığını belirtmiştir. (Subki Fetava 2/577)

AMELİ İRTİDAT

Ameli irtidatı iki bölümde inceleyebiliriz:

**Birincisi: Amelin İşlenmesiyle
Meydana Gelen İrtidat**

**İkincisi: Amelin Terkiyle Meydana
Gelen İrtidat**

**Birincisi: Amelin İşlenmesiyle
Meydana Gelen İrtidat**

Kur'an'ı kerimi veya herhangi bir parçasını ya da hadisi kutsi ve hadisi şerifleri çöpe atmak, ona hakaret etmek, küfre rıza göstermek veya başkasının kâfir olmasından haz duymak, buna sevinmek, İslâmı ve ehlini küçük görüp, küfrü ve ehlini yüceltmek, güneşe veya aya secde etmek veya dinle alay tarzında açık bir söz ya da

harekette bulunmak, kendi isteğiyle harp diyarına kaçmak ve müslümanlara karşı savaşmak, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kesin hükmüne boyun eğmemek **dört mezhebe göre** küfürdür.

(Muhayiddin Es-Seyful Meşhur yazma eser yaprak: 2) (Muhyiddin ikametüt Delil Vel-Burah s: 139) (İbn Davyan Menarüs-Sebil 2/4p4) (İbn Hacer El-Il la m bi Kavaidil İslâm 2/38) (Husni Kıyafetül Ahyar 2/201) (Aliş Şerhü Minehül-Celil 4/461) (Merdavi El-İnsaf 10/326) (İbnTeymiye Es-Sarimul Meslûl s: 39)

Deliller:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Onlara de ki: "Allah, ayetleri ve Rasulü ile mi alay ediyordunuz? Özür beyan etmeyin. Çünkü iman ettikten sona küfre girdiniz." (Tevbe: 65 - 66)

Başka bir ayeti kerimede Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozarlar, dininize dil uzatırlarsa, inkârda önde gidenlerle savaşın. Çünkü onların yeminleri sayılmaz. Belki vazgeçerler." (Tevbe: 12)

İkincisi: Amelin Terkiyle Meydana Gelen İrtidat

A - Namazın Terki

Namazın farziyetini inkâr ederek terk eden kimse **dört mezhebe göre** mürtettir. Tevbeye çağrılır, tevbe ederse bırakılır, etmezse öldürülür. Diğer farzlar inkâr eden de böyledir. Fakat tembellik sebebiyle namazı terkeden kimse hakkında dört mezhep arasında ihtilaf vardır.

- **Hanbelilere** göre namazı terk eden kâfir ve murtetdir. Malı, müslüman devletin hazinesine verilir. Ve müslüman olmayanların mezarlığına defnedilir. Namazı inkâr ederek terk etmesi ile tembellik yüzünden terk etmesi arasında fark yoktur.

Aynı şekilde **Şafiilerden Mansurul Fakih, Malikilerden İbn Habib** de bu görüştedirler.

(İbn Kudame El-Muğni 8/547) (Merdavi El-İnsaf 10/327) (Makdisi El-İknağ 1/71) (Eş-Şerh-is Sagir 1/238)

Deliller:

Cabir radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- **"İnsan ile şirk ve küfür arasındaki engel namazın terkidir."** (Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Büreyde radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Kâfirlerle bizim aramızdaki ahid namazdır. Bunun için kim namazı terkederse muhakkak kâfir olmuştur."

(Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace, Hakim, İbn Hibban) (Nesei bu hadis için sahih dedi.)

Şakik'in oğlu **Abdullah** radiyallahu anh şöyle demiştir:

- "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı namazdan başka hiçbir ibadetin terkini küfür saymazlardı."

(Tirmizi)

Ömer İbn Hattab radiyallahu anh şöyle demiştir:

- "Namazı terk eden kişide İslâm'dan bir şey yoktur."

Ali b. Ebi Talib radiyallahu anh şöyle diyor:

- "Namaz kılmayan kişi kâfirdir."

İbn Mesud radiyallahu anh şöyle diyor:

- "Namazı kılmayanın dini yoktur." (Neyl-il Evtar 1/343)

- **Hanefilere göre** namazı inkâr eden değil, tembelliğinden dolayı terk eden kimse küfre girmez ve öldürülmez. Fakat namaz kılncaya kadar hapsedilip kan akıncaya kadar dövülür. (Reddil Muhtar Haşiyesi 1/62)

Delilleri:

Ebu Hureyre radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Müşriklere karşı "Lailahe illallah" deyinceye kadar savaşmakla emrolundum.

Bunu söylediklerinde kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Allah'ın hakkı müstesna." (Buhari, Müslim)

İbn Mes'ud radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- **"Lailahe illallah Muhammedun Rasulullah'a şehadet eden müslümanın canı üç şeyden biri ile mubah olur:**

- **Allah'ın öldürmeyi haram kıldığı bir nefsi öldürmek.**

- **Evli olduğu halde zina etmek.**

- **İslâm cemaatini bırakıp dininden dönerek mürtet olmak." (Buhari,Müslim)**

Ubade b. Samid radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

- "Kim La İlahe İllallah'a şehadet edip, Allah'ın tek olduğuna ve ibadette hiçbir ortağı bulunmadığına Hz. Muhammedin'in O'nun kulu ve rasulü olduğunu Hz. İsa'nın Allah'ın kulu, rasulü ve O'ndan bir ruh olduğuna, "Ol" kelimesinin Hz. Meryem'e yöneltildiğine, cennet ve cehennem hak olduğuna şehadet ederse ne yaparsa yapsın, Allah onu cennete sokar." (Buhari, Müslim)

Muaz İbni Cebel şöyle rivayet ediyor:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem eşek üzerinde idi. Ben de onun arkasına binmiştim. Bana şöyle buyurdu:

- "Ey Muaz! Allah'ın kulları üzerindeki ve kulların Allah üzerindeki hakkı nedir biliyor musun?"

Dedim ki:

- "Allah ve Rasulü daha iyi bilir. "

Buyurdu ki:

- "Allah'ın kulları üzerindeki hakkı yalnız O'na ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ise kendisine hiçbir şeyi ortak koşmayan kullarına azap etmemesidir."

Dedim ki:

- "Ya Rasulallah! Bunu insanlara müjdeleyeyim mi?"

Buyurdular ki:

- "Hayır müjdeleme! O zaman buna **güvenirler.**" (Buhari, Müslim)

- **Şafiiler** ve **Malikiler'e** göre; bir vakit namazını terk eden ve onu vaktinden yani zaruret vaktinden çıkaran kimse tevbeye çağrılır. Terk

üzerinde ısrar ederse kâfir olarak değil haddten öldürülür.

(El-Bahrul-Zahar 2/150) (Kalyubi ve Umeyr 1/313) (Ayni Umdetul Kari 24/81) (Kıfayetüt-talip 2/251)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

" Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayıp hapsedin her gözetleme yerinde onları bekleyin. Eğer tevbe eder, namaz kılar ve zekât verirlerse yollarını serbest bırakın. Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder." (Tevbe: 5)

Müseyleme radiyallahu anh'den;

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Başınıza bir takım devlet reisi getirilecektir. Beğendiğiniz (İslam'a uygun) ve beğenmediğiniz şeyleri yapacaklar. Beğenmediğiniz şeyleri reddeden kimse selâmete ermiştir. Fakat beğenmediğinizi (İslam'a uygun olmayan) şeylerde olanlara razı olup tabi olursanız iyi yapmış olursunuz. Dediler ki:

"Ya Rasulullah! Onlara karşı savaşalım mı?"

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Namaz kıldıkları müddetçe hayır" buyurdu. (Müslim)

Ebu Hureyre radiyallahu anh'den rivayet olunmuştur:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "La İlahe İllallah Muhammedun Rasulullah" deyip namaz kılıp zekât verinceye kadar insanlara karşı savaşmakla emrolundum. Bunları yaparlarsa canları ve malları bana haram olur ve hesapları Allah aittir." (Ahmed b. Hanbel ve İbn Huzeyme)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Her kim Lailahe illallah Muhammedun Rasulullah'a kalbiyle tasdik ederek şehadet ederse Allah ona cehennemî haram kılar." (Buhari, Müslm)

Ubade b. Samit radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Kim La İlahe İllallah'a şehadet edip, Allah'ın tek olup ibadette O'nun hiçbir

ortağı olmadığına, hz. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in O'nun kulu, rasulü olduğuna, hz. İsa'nın O'nun kulu, rasulü ve O'ndan bir ruh olduğuna, "Ol" kelimesinin hz. Meryem'e yöneltildiğine, cennet ve cehennemin hak olduğuna şehadet ederse ne yaparsa yapsın Allah onu cennete sokar." (Buhari,Müslm)

Enes radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "La İlahe İllallah diyen ve kalbinde onunla tartılacak kadar hayır olan kişi cehennemden çıkar." (Buhari, Müslm)

Şafiiler ve **Malikilere** göre; "İnsan ile şirk ve küfür arasındaki engel namazın terkidir." "Kim namazı terk ederse muhakkak kâfir olmuştur." şeklindeki hadisi şeriflerde küfür kelimesi İslâm'dan çıkma anlamında kullanılmamıştır. Buradaki küfür

kelimesi namazının terkinin ne kadar büyük haram olduğunu ve namazı terk edenin kâfirlere benzediğini anlatmak için kullanılmıştır.

B - Zekât Vermeme

Hanefiler, Malikiler ve Şafiilere göre zekâtın farziyetini inkâr etmeyerek zekât vermeyen müslümanlardan zekât zorla alınır. Gerekirse bunlara savaş açılır. (Eş-Şerhus Sağır 1/239;679) (Kifayetüt Taüb 2/252-El-Mecmuğ 5/356)

Hanbelilerin bir görüşüne göre; farziyetini inkâr etmeyerek zekât vermeyen kâfir olur.

Diğer bir görüşüne göre ise; farziyetini inkâr etmeyerek zekât vermeyen kâfir olmaz. Ancak zekâtla birlikte malının yansı zorla alınır. (El-Mugni 2/427-428)

Delilleri:

Ebu Hureyre radiyallahu anh'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatı üzerine **Ebu Bekr-i Sıddık** radiyallahu anh halife olup Arap kabilelerinden mürtet olanlara karşı ordu göndermeye başladı.

Ömer radiyallahu anh:

- "Ey mü'minlerin halifesi! Bunlara karşı nasıl harb açarsınız? Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Biz müslümanlar "Lailahe illallah" diyene kadar şirk ehli ile çarpışmakla emrolunduk. Kim ki bu şehadet kelimesini söylerse (kısası gerektiren bir haram müstesna) malını, canını korumuş olur. (Gizli) küfür ve haramların hesabı Allah'a aittir."

Ebu Bekr radiyallahu anh cevaben:

- " Vallahi her kim namazla zekâtı aynı görmezse onunla harb ederim. Çünkü **zekât malın hakkıdır**. Allah'a yemin ederim ki bunlar Rasulullah'a verdikleri bir keçi yavrusunu dahi benden esirgerlerse bundan dolayı muhakkak onların boynunu vururum." buyurdu.

Bunun üzerine **Ömer** radiyallahu anh:

- " Vallahi bildim ki mürtet olanların öldürülmesi hakkındaki halifenin bu hükmü, Cenab-ı hakkın **Ebu Bekr**'in gönlünde yarattığı genişliğin eseridir. Bu sayede onlarla çarpışmanın hak olduğunu öğrendim." diye **Ebu Bekir**'i doğruladı. (Buhari, Müslim)

Behz bin Hakim'den o da babasından, o da dedesinden rivayet ettiklerine göre:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Otlakta olan her kırk deve de üç yaşında bir dişi deve zekât vardır. Develer (zayıf da olsa kuvvetli de olsa) hesabından ayrılmaz. Sevap isteyerek kim malının zekâtını verirse." İbn Ala dedi ki: (Onunla ecir talep ederse ona mükâfat verilir.) Kim zekâtı vermezse biz zekâtı ve onunla birlikte malının yansını da alırız.(Bunu) Aziz ve Celil olan Rabbimizin kati emirlerinden bir emir olarak (alırız), Muhammed'in ailesine bundan bir şey yoktur." buyurdu."

(Ebu Davud, Nesei, Ahmed b. Hanbel)
(Hakim ve Ahmed b. Hanbel bu hadis için sahih dedier.)

C - Orucu Tutmamak

Dört mezhebe göre; farziyetini inkâr etmeyerek orucu kasten terk eden kişi kâfir

olmayıp hapsedilir, yemek ve su verilmez. (Eş-Şerh-is Sagir 1/239) (Kıfeyet-it Tafib 2/252) (El-Mugni- 2/408)

Delilleri:

Ebu Said Hudri radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

- "Sizden bir münkeri gören kimse, onu eli ile değıştirsın. Gücü yetmezse dili ile buna da gücü yetmezse kalbi ile. Ve bu (sonuncusu) **imanın en zayıfıdır.**" (Müslim)

D - Haccı Terketmek

Dört mezhebe göre; farziyetine inanarak haccı terk eden kişi kâfir olmaz. (El-Mugni İbn Kudame 2/408)

ALLAH-U TEÂLÂ'NIN KANUNLARINI UYGULAMAMANIN HÜKMÜ

A - Hüküm Kimin Muhakeme Olma Kime

İslâm'ın nazarında yeryüzünde ve gökte hakimiyet sultanı Allah'tan başka hiç kimsenin değildir. Ve bu hakimiyette başka hiç bir kimseye de pay yoktur.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah O'dur ki; O'ndan başka ibadete lâayık ilâh yoktur. Dünyada ve Ahirette hamd O'nundur. Hüküm de O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz." (Kasas: 70)

"Hüküm vermek yalnız Allah'a aittir. Kendisinden başkasına değil yalnız O'na ibadet etmenizi emretmiştir. İşte dosdoğru

olan din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler." (Yusuf: 40)

"Evvelde de ahirde de emir Allah'ındır." (Rum: 4)

Hüküm ve yasamanın yalnız Allah'a ait olması tevhidin bir gereğidir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Hüküm koymada Allah'a ortaklık yoktur." (Kehf: 26)

Edva-ül Beyan'da bu ayetin tefsiri şöyledir:

"Allah yasama içinde hiçbir ortaklık kabul etmez. Helal Allah'ın helal kıldığı, haram da Allah'ın haram kıldığıdır. Hiç kimse bu sınırları karıştıramaz. Bu ölçülerin aksini iddia ederek , Allah'a hüküm vazetmede ortaklık taslayamaz. Kanun ancak Allah'ın koyduğu kanundur. Bunun

dışında ölçü koymak Allah'a isyandır. Şirkin ta kendisidir. Allah'ın bu ayetinde hüküm kavramı her türlü iş ve insanlar arasında cereyan eden münasebetleri kapsamaktadır. Yani hüküm hayatın her yönünü içine alır. Bu manayı destekleyen diğer ayetlere gelince:

"İhtilafa düştüğünüz her meselede hüküm verecek olan Allah'tır." (Şura: 10)

"Yalnız Allah'ın hükmüne davet edildiğiniz zaman kabul etmiyorsunuz. Fakat şirk unsuru olan başka hükümler bahis konusu olunca kabul ediyorsunuz. Oysaki hüküm yalnız her şeye gücü yeten Allah'ındır." (Mü'min: 12)

"Cahiliyenin hükmünü mü istiyorlar? İnanmış akıllı bir topluluk için Allah'tan daha iyi yasa koyucu var mıdır?" (Maide: 50)

"Size apaçık (her şeyi açıklayan) kitabı indiren Allah'ın hükmünden başka bir hüküm kabul eder miyim?" (En'am: 114)
(Edvaül Beyan tefsirinden s:292)

İslâm devleti bu esaslara dayanır.

İslâm, ferdi veya zümre olsun hiçbir beşeri güce yasama hakkı ile egemenliği tanıyarak insanları kendilerine kul ettirmek suretiyle itaate zorlamalarına izin vermez. Bu hak yalnız tüm alemlerin yaratıcısı olan Allah'a aittir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Diyorlar ki: "Hüküm vaaz etme işinde bize bir pay var mı?" De ki: "Emir. ve hüküm yalnız Allah'a mahsustur." (Al-i İmran: 154)

"Diliniz yalana alışmış olduğu için her şeye bu haram bu helal demeyin. Zira Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz.

Allah'a karşı yalan uyduranlar ise şüphesiz kurtuluşa erişemezler." (Nahl: 116)

- Kanun koyma hakkı yalnızca Allah'a aittir. Bunda peygamber dahil hiç kimseye en ufak bir pay yoktur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ancak kendisine Allah tarafından vahyedileni bildirmiştir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ben ancak bana vahyedileni bildiriyorum." (Yunus: 15)

Allah'ın rasulü sallallahu aleyhi ve sellem bize Allah'ın emirlerini getirdiği için kendisine itaat ediyoruz.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Biz resullerden hiç kimseyi, ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat

edilmesinden başka bir gaye ile göndermedik." (Nisa: 64)

"Allah'ın kendisine kitabı, hükmü, peygamberliği verdiği insan oğluna: "Allah'ı bırakıp bana kulluk edin" demek yaraşmaz. Fakat kitabı öğrettiğinize, okuduğunuza göre Rabbe kul olun, demek yaraşır." (Al-i Imran: 79)

Müslüman müslüman sayılabilmesi için şöyle iman etmesi gerekir:

Allah vardır ve kemal sıfatlara sahiptir. Yarattıklarının hiçbirine benzemez. Hiçbir şey O'nun dengi ve benzeri değildir. Alemlerde, yerde ve gökte yalnız O, yasama hakkına sahiptir. Buna göre kim kendinde teşride bulunma (kanun koyma) hakkını görürse o, Allah'a şirk koşturmuştur. Ve inkâra girmiştir. Heva ve hevesini ilâh edinmiştir. Allah'a ve rasulüne inandığını iddia etse bile....

Kâfir oluşunun sebebi: Allah'ın evet yalnız ve yalnız Allah'ın olan kanun ve nizam koyma hakkına kendisini yetkili gördüğü içindir.

Firavn kavmine: "**Size benden başka ilâh tanımıyorum.**" (Kasas: 28) derken kendisinin kainatı yarattığını söylemek istemiyordu. Veya güneş, ay, rüzgar, Nil'in taşması gibi varlık ve olayları kendisinin yaratıp üzerlerinde tasarrufu (hakimiyeti) olduğunu vurgulamak istemiyordu. Ve insanların tapması bu manada, bu çerçevede değildi, ilâhlık iddiasında bulunurken yalnız kendisine itaat edilmesini istiyordu. İşte Firavun'un ilâhlık taslaması bu noktada aranmalıdır. Çünkü tüm mısırlılar biliyorlardı ki Firavun kainatta herhangi bir hakimiyeti söz konusu değildir. Çünkü o da diğer insanlar gibi doğmuş ve onlar gibi büyümüştü. Güneş, ay, rüzgar gibi unsurların üzerinde hiçbir hakimiyeti söz konusu değildi. Bütün bunları o günkü mısır

halkı da biliyordu. Ama Firavun'un emirlerine itaat ettikleri için ilâhlığı ona tanımış oldular.

İşte böylece kim, insanlar için kanun koymaya yeltenirse Firavun gibi ilâhlığa kalkışmış olur ve kim de böyle birine itaat ederse ona ibadet etmiş sayılır.

B - Allah-u Teâlâ'nın Kanunlarından Başka Kanunlara Muhakeme Olmanın Hükmü

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

Rabbine and olsun ki, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip sonra da senin verdiği hükmü içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar." (Nisa: 65)

İbn Cerir et-Taberi bu ayeti şöyle tefsir ediyor:

Allah-u Teâlâ rasulune kendi adına yemin ederek, diyor ki:

"Aralarında ihtilafa düştükleri bütün meselelerde seni hakem tayin etmedikçe sonrada senin verdiğin hükmü içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe , bana ve sana, indirdiğim kitaba inanmış olmazlar. (Taberi tefsiri 15/158)

İbni Kesir bu ayeti şöyle tefsir ediyor:

"Allah-u Teâlâ Kerim ve Mukaddes nefsine yeminle; bütün işlerde Rasulullah'ın hükmüne başvurmamak kimsenin iman etmiş olamayacağını bildiriyor. Çünkü O'nun hükmü hakkın da kendisi olup buna zahiren ve batinen uyulması gerekir. (İbn Kesir tefsiri 5/502)

Seyyid Kutub bu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

"İnsanlar Allah'ın kanunlarına muhakeme olmadan iman etmiş olmazlar. Bu hükümler daha sonra Kur'an ve sünnet ile kıyamete kadar devam edecektir. Hatta sadece Allah'ın ve Rasulullah'ın hükmü ile hükmetmeleri de müslüman olabilmeleri için yetmiyor. Allah'ın ve Rasulullah'ın verdiği hükümleri gönül hoşnutluğu ve rızası ile kabul etmeleri ve boyun eğmeleri de gerekir.

İşte imanın şartı ve İslâm'ın sınırı budur...

Yine Allah-u Teâlâ onlara diyor ki:

Tağuta (tağut; İslâm'ın dışındaki bütün sistemler ve kanunlardır) muhakeme olmak isteyenlerin Allah'a ve Rasulullah'a iman hususundaki bütün iddialar boş bir laf olmaktan ileriye geçmez. Doğrudan doğruya yalan bir iddiadır bu.... Bu iddianın yalan oluşunun delili tağuta muhakeme olmayı kabul etmeleridir. (Fizilâl-il Kur'an 5/115)

Başka bir ayeti kerimede Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! Sana indirilen Kur'an'a ve Sen'den önce indirilenlere inandıklarını iddia edenleri görmüyor musun? Tağuta (İslâm'ın dışındaki bütün sistemler ve kanunlar) muhakeme olmayı istiyorlar. Oysa onu reddetmekle emrolunmuşlardı. Şeytan onları derin bir sapıklığa saptırmak ister." (Nisa: 60)

İbni Kesir bu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

"Bu ayeti kerime, Kur'an'a ve Kur'an'dan önce indirilenlere iman ettiğini iddia ettiği halde aynı zamanda tağuta muhakeme olmak isteyenlerin iman iddialarını reddedip bu kişilerin iman iddialarında yalancı olduklarını bildiriyor."
(İbn Kesir Tefsiri 5/304)

Seyyid Kutub bu ayeti şöyle tefsir ediyor:

"Bu acayip hale bakmaz mısınız? bir kavim...

İmanlı olduğunu iddia ediyor....

Sonra bu iddialarını bir anda yıkıveriyorlar.

"Sana ve senden önce indirilenlere inandığını iddia ediyor. Sonra da sana ve senden önce indirilenlerle hükmetmiyorlar. Başka nizamlara başka sistemlere başka tağutlara muhakeme olmak istiyorlar. Sana ve senden öncekilere indirilenlere inanmayan, tanımayan tağuta muhakeme olmak istiyorlar. Sana ve senden öncekilere inenlerle ilgisi bulunmayan, bilakis düşman olan tağuta muhakeme olmak istiyorlar. Sana ve senden öncekilere inenlere hiçbir ölçü ve kaideye sahip olmayan tağuta...

Bu sebepten tağuttur o. Uluhiyyet iddiasında bulunduğu için. Aynı zamanda ele alınacak bir ölçüye de sahip değildir o. Onlar bunu

bilmeyerek veya iyi zannıyla değil yakinen ve tamamen onunla hükmedilmesinin yasak olduğunu bildikleri halde istiyorlar. **"Oysa onu reddetmekle emrolunmuşlardı."**

Bu durumda zan ve cehalet yok...

Kasten ve bilerek yapıyorlar...

Bunun için sana ve senden öncekilere indirilenlere iman etmiş (!) olma iddiaları doğru değildir! Evet, şeytan onları delalet çukuruna yuvarlamak istiyor. Kurtuluş ümidi olmayan delalet.

"Şeytan onlara uzak bir sapıklığa saptırmak istiyor."

İşte tağutla hükmetmek isteyişlerinin gerisindeki gizli sebep... bu isteklerinden dolayı onlar imanın sınırından kapı dışarı eden gizli etken!...

Belki uyanır da geri dönerler diye Allah bu sebebi onlara açıklıyor....

Müslümanlara da açıklıyor. Bu isteğin gerisinde nelerin ve kimlerin saklandığını anlasınlar diye... (Fi-zılal-il Kur'an 5/126)

C - Allah-u Teâlâ'nın İndirdiği Hükümlerle Hükmetmemenin Hükümü

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir." (Maide: 44)

"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridir." (Maide: 45)

"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler fasıkların ta kendileridir." (Maide: 47)

Bu ayetlerin nüzul sebebi hakkında alimler arasında bir kaç görüş vardır:

Bazı alimler bu ayetlerin yahudiler hakkında nazil olduğunu söylemişler, bazıları ise "**kafirler**" sözünün müslümanlar, "**zalimler**" sözünün yahudiler "**fasıklar**" sözünün hristiyanlar hakkında nazil olduğu görüşündedirler. Bir kısım alimler ayetlerin müslümanlar hakkında nazil olduğunu söylerken, diğer bir kısmı da tüm kâfirler hakkında nazil olduğunu" söylemişlerdir.

Fakat bütün alimler şunda ittifak etmişlerdir:

Ayetlerin nüzul sebebi ne olursa olsun hükümleri müslümanları da kapsamına alır. Çünkü ayetlerin kapsadığı genel manaya bakılır, nüzul sebebine değil....

İbn Kesir şöyle diyor:

"Hasan el-Basri: Bu ayetler ehli kitap hakkında nazil oldular. Ama bize de uygulanır.

Abdürrezzak Süfyan-ı Sevri'de o da **Mansur'**dan o da **İbrahim en-Nehai'**den naklen:

"Bu ayetler beni israil hakkında nazil oldu ve Allah bu ümmeti de kapsamına aldı." (**İbn Kesir Tefsiri 1/60**)

Şeyh Sadık Hasen Han sahih bir senetle **Huzeyfe'**den diyor ki:

"Bu ayetler zikredildiği zaman, bir adam:

"Bunlar Beni İsrail hakkındadır." dedi.

Huzeyfe'de:

"Beni İsrail size ne güzel kardeş oldu. Tatlı olan her şey size, ama acı oldumu onlara... Hayır, vallahi siz de onların yollarını adım adım takip edeceksiniz."

İbn-i Abbas'ta da aynı şey geçer." (Fethul Beyan 3/30 ayrıca bkz. Tefsiri Kurtubi)

Şeyh Cemaleddin Kasımıy tefsirinde şöyle diyor:

"İsmail el-Kadiy Ahkâm-ul Kur'an'da diyor ki:

"Ayetlerin zahiri, yahudilerin yaptığını yapan dolayısıyla Allah'ın hükmü dışında hüküm koyan, bunu kanun edinerek bununla amel eden kişinin yahudiler hakkında inen hükme tabi olduğunu belirtiyor. Bu kişi ister hükmeden ister bir başkası olsun." (Mahasin-üt Te'vil Tefsiri s: 200)

Şeyh Şankitiy şöyle diyor:

Mukeyyide (Allah ondan razı olsun):

"Ayetlerin dizilişi **"Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler kâfirlerin**

ta kendileridir." ayetinin müslümanlar hakkında indiğini gösteriyor. Çünkü Allah-u teâlâ ondan önce müslümanları muhatap alarak:

İnsanlardan değil benden korkunuz ve ayetlerimi az bir ücret karşılığında değiştirmeyin diye buyuruyor." (Edava-ul Beyan 2/92)

Şeyh Sadık Hasan Han şöyle demektedir:

"Kim Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezse" sözünde **"kim"** genel bir sözdür. Bu nedenle bu ayetin hükmünü bir toplulukla sınırlandıramayız. Kim olursa olsun, İslâm'ın dışında bir şey ile hükmederse kâfirdir, bu tefsir en uygun olanıdır. **Suddi** radiyallahu anh de böyle diyor. Ve devamla, **İbn Mesud, Hasan ve Nahai:**

"bu ayetler geneldir. Yahudilerden olsun bu ümmetten olsun her kim rüşvet yiyip Allah'ın

hükmü haricinde bir hükümle hükmederse muhakkak kâfir olmuştur, zalim olmuştur, fasık olmuştur.

Böyle anlaşılması daha uygundur. Çünkü sözün genelleştirilmesine itibar edilir, özel sebeplere değil." (Feth-ul Beyan 3/30)

Bu ayetler yahudiler hakkında nazil olmuştur ama onlarla sınırlı değildir. Çünkü sözlerin geneline itibar edilir, nüzul sebebine değil...

Zira "**kim**" kelimesi şart edatı olması nedeniyle umumu kapsamaktadır. Dolayısıyla bu yüce ayetler, Allah'ın hükmü olan kitap ve sünnet ile hükmetmeyen herkesi kapsar. (Feth-ul Beyan 3/30)

Mücahid radiyallahu anh şöyle diyor:

"Ayet bu noktada genelleştirilir."

İbni Mesud ve Hasan da:

"Bu ayetler genel olarak Allah'ın hükmü ile hükmetmeyen herkes içindir. İster yahudi, ister kâfir, ister müslüman olsun" demektedir. (Kurtubi Tefsiri s:2187)

Allame Kasımî, "Tenbihat" başlığı altında dördüncü maddede şöyle diyor:

"Müslim Berra'dan nakletti:

Allah-u Teâlâ'nın buyurduğu:

"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse" şeklindeki üç ayet tüm kâfirleredir. **Ebu Davud** da **İbn Abbas'**dan şu şekilde rivayet etmiştir, "bu ayetler yahudiler hakkındadır. (Kurayza ve Nadir). Ama bu, başkalarının bu ayetin kapsamı dışında olduğu anlamına gelmez. Çünkü sözlerin genelleştirilmesine itibar edilir, özel sebeplere değil...

"Kim" kelimesi de bir şart edatıdır, dolayısıyla umumu muhatap alır. Kim olursa olsun Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler bu hükme dahildir." (Mahasin-üt Ette Vil Tefsiri s:1999)

Hükmedenlerin Sınıflandırılması:

Alimlerin görüşlerinden dört kısım hakim çıkarabiliriz:

1 - Allah'ın şeriatıyla hükmedip, tam olarak infaz eden ve hiç bir şeyde İslâm şeriatının dışına çıkmayan hakim.

2 - Allah'ın şeriatıyla hükmedip bazı konularda yanlış içtihadden dolayı hataya düşen hakim.

3 - Allah'ın şeriatıyla hükmetmesine rağmen, bazı meselelerde nefesine ve hevasına uyduğundan, Allah'ın hükmünü tatbik etmeyen hakim.

4 - Allah'ın şeriatıyla hükmetmeyen hakim iki kısımdır:

a - Allah'ın şeriatı olmayan hükümleri İslâm şeriatıdır diye iddia eden hakim.

b - Tatbik ettiği hükümlerin İslâm olmadığını, beşeri ve nefsi olduğunu itiraf eden hakim.

Alimlere göre bu sınıflardaki hakimlerin İslam'a göre hükümleri şöyledir:

1 - Birinci gruptaki hüküm sahibinin müslüman olduğu üzerinde hiç bir ihtilaf yoktur, olamaz da.

2 - İkinci gruptaki hüküm sahibi de ittifakla müslümandır. Hatalı içtihat yaptığı için bir ecir alır. Yalnız burada şu şartlar söz konusudur:

İctihadı fer'i meselelerde olacak, usulde değil ve herkesin bilmesi gereken dini meselelerde de olmayacağı gibi bu konuda yeterli araştırma yapmış ve iyi düşünmüş olması esastır.

3 - Üçüncü gruba dahil olan hüküm sahiplerine gelince selefi salihinin (sahabeler (r.a.) bunlara dair bir çok sözü vardır. Buna göre bu gruptaki hakimler kâfirdir. Ama bu küfür onları İslâm milletinden çıkarmaz. (Ehli sünnete göre) bu gruptaki hakim asidir, haramkârdır.

Alimlerin buna dair görüşleri:

Tavus ve diğerleri:

"Bu, İslâm milletinden çıkartan küfür değil, ancak bu küfür başka bir küfürdür."

İbni Cerir:

"Alim Ata diyor ki: Bu küfür başka küfür, bu zulüm başka zulüm, bu fık başka fıktır" diyor.

İbni Abbas:

"Kim Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezse kâfirlerin ta kendileridir" bu düşündüğünüz gibi insanı İslâm milletinden çıkartan küfür değildir." (İbni Kesir Tefsiri 1/61)

Kurtubi:

Heva ve hevesine uyup, isyan ederek Allah'ın hükmü dışında bir hüküm verirse bu bir haramdır. Ehli sünnet itikadına göre mağfiret umulur." (Kurtubi Tefsiri S-2187)

Şeyh Sankitiy:

"Haram ve kötü bir şey istediğinin inancını taşıyarak Allah'ın hükmü dışında bir hüküm verirse, bunun küfrü, zulmü, fıska onu İslâm milletinden çıkarmaz." (Edava-ül Beyan 2/97)

İbnu Ebu-el İz:

"Bir meselede inanır, buna rağmen olaya başka bir hükümle hükmederse asi olur, buna mecazi küfür veya küçük küfür denir. Yalnız bu noktada kişi haramından dolayı Allah katında azabı hak ettiğine inanacak." (Tahavi Akidesinin Şerhi s:363)

İbnül Kayyım:

"Eğer bir meselede Allah'ın hükmünün uygulanması gerektiğine inanır ve buna rağmen başka bir hüküm verirse bu küçük küfürdür." (Medaricü es-Salikin 1/336)

Selefin (sahabelerin) radiyallahu anh sözlerini iyi inceleyen bir araştırmacı, Selefin yalnız tek bir meselede Allah'ın hükmünü tatbik etmeyen kişiyi sözlerine muhatap kıldıklarını görür. Bu meselede Allah'ın hükmünü değiştirmek değil uygulamamak söz konusu. Selefin tüm sözleri de, bu durumdaki bir hakimin İslâm milletinden çıkmayacağı noktasındadır.

Yalnız dikkat etmek gereken husus şudur ki; burada hakim Allah'ın hükmünü değiştirmiyor, sadece olaya tatbik etmiyor. (Yoksa heva ve hevesinden kaynaklanan beşeri bir takım kanunları hayat nizamı olarak toplum hayatına tatbik eden bir hakime şimdiye kadar İslâm tarihinde rastlanmamıştır.)

Örneğin; bir hırsızlık hadisesini düşünelim. Burada hakim Allah'ın hükmünü değiştirip **"Hırsızlığın cezası şu değil bu"** demiyor, suçluyu kayırarak onun hırsızlık değil hile yaptığını karara bağlıyor. Oysaki, hakim suçlunun hırsızlık yaptığının farkındadır. Ve gereken şer'i cezayı vermesi gerekmektedir. Hakim yeni bir ölçü getirmiyor. Buna rağmen İslâm milletinden çıkması için bazı şartlar gerekir.

Şeyhülislâm Mustafa Sabri diyor ki:

"Sahabe (Allah kendilerinden razı olsun) devrinden şu kötü günlerimize kadar, İslâmi

hükümetler halka hükmediyorlardı. Onlar da Allah'ın hükümlerine bağlı idiler. Bu çerçevede hükümetlerden biri İslâm şeriatına aykırı bir davranışta bulunursa, bu söz konusu hükümet için hata işleyen müslüman bir fert gibi Allah'tan korkarak ve halktan çekinerek, utanarak vuku bulurdu. Ama İslâm'ın kontrolünden çıkmayı ilân etme, dini devlet işlerinden soyutlama (tecrit etme) İslâmi siyasetten, idareden koparıp atma, yeni bir sosyal düzen arama, ecnebileri taklit etme fikri, ne kadar fasık olursa olsun hareketlerinde ne kadar haram işlerse işlesin hiç bir müslüman hükümetin kafasına takacağı, düşüneceği bir şey değildi." (Âlem, ilim, akıl ve Allah 4/292)

Üçüncü gruba dahil olan hakimlerin müslüman sayılabilmesi için aşağıdaki şartların gerçekleşmesi gerekir. Bunlardan biri eksik olursa mürtet olur.

1 - Allah'ın hükmünü uygulamamak muayyen tek bir meselede ise ve bu meselede verilen İslâm dışı hüküm hayatın pratiğine bir değer yargısı olarak yerleştirilmemişse.

2 - O meselede asıl verilmesi gereken hükmün Allah'ın hükmü olduğuna dair iman tam ise.

3 - Yaptığının haram ve kötü olduğuna inanıyorsa.

4 - Hüküm verme veya Allah'ın hükmünü uygulama hususunda serbest olduğuna itikat etmiyorsa.

5 - Allah'ın hükmünü küçümsemiyorsa.

Hakimlerin dördüncü kısmı:

Allah'ın şeriatını bir yana bırakıp, beşeri kanunlarla hükmedenler. Bunlar iki kısımdır.

1 - Allah'ın şeriatı olmayan hükümleri Allah'ın şeriatıdır diye iddia edenler, Allah'ın şeriatını değiştirdiği için kâfirdir.

Kurtubi diyor ki:

"Kendi getirdiği hükümleri Allah'ın hükümleridir diyen kimse Allah'ın hükmünü değiştirdiğinden küfre girer." (Kurtubi Tefsiri so2188)

2 - Bir araya getirip uygulamaya koydukları Allah'ın şeriatına muhalif kanunların kendi heva ve heveslerinden veya insanların heva ve heveslerinden kaynaklandığını ve toplumları için bunu uygun gördüklerini itiraf eden hakimler. Bunlar şüphesiz kâfirdir. Asıl günümüzde söz konusu olan bu güçler tüm İslâm alimlerinin ittifakıyla İslâm milletinden değildir.

Çünkü **birinci olarak:** Kitap ve sünnetin dışında bir hüküm istediği veya bunların dışında

bir Şeye muhakeme olmak istediği için seksiz Şüphesiz kâfirdir.

İkinci olarak: Allah'ın indirdiği ile hükmetmenin gerekliliğine inanıyor. Bununla Allah'ın indirdiklerini inkâr arasında fark var, ama ikisi de küfürdür. Biri Allah'ın hükmünü kabul etmekle beraber, onunla hükmetmenin gerekliliğine inanmıyor, başka kanunlarla da hükmetmenin caiz olduğuna inanıyor.

Örneğin cahiliyle hükmünün de insanlara uygulanmasının Allah'ın hükmünü uygulamak gibi caiz olabileceğine inanıyor. Bu kâfirdir. Bu kişinin yürürlüğe koyduğu kanunlar Allah'ın hükmüne uygun olsa bile, böyle düşündüğu için, kâfirdir. İnkâra gelince bu bizzat küfürdür. İnkarcı Allah'ın hükmüyle hükmetse bile kâfirdir.

İbni Kayyım diyor ki:

"Bazıları ayeti, Allah'ın indirdiklerini inkârlarından ötürü uygulamayanlara te'vil ediyorlar, **İkrime** gibi. Zaten inkârın kendisi küfürdür, Allah'ın indirdikleriyle hükmetse de."
(Medaric-üs Salikin 1/336)

Üçüncüsü: Allah'ın kanunundan başka bir kanun koymuş ve bununla amel etmeyi meşru saymıştır. Kitap ve sünnet dışında bir şeye muhakeme olanlara ilişkin alimlerin görüşlerini zikrettik. Şimdi ise Allah'ın hükümlerini uygulamadan kaldırmanın gerekliliğine inanan veya toplumuna nefsinden kaynaklanan düsturlar vazeden veya başkalarının vazettikleri hükümleri caiz görenlere ilişkin, alimlerin naslara dayalı görüşlerini sunuyoruz.

İbni Kayyım:

"Allah'ın hükmü olduğunu bilmekle beraber, eğer, bununla hükmetmenin gerekmediğine veya bununla hükmedip

hükmetmemede serbest olduğuna inanıyorsa bu büyük küfürdür." (Medaric-üs Salikin 1/337)

Tahavi Akidesi Şerhinde İbn Ebul İz
diyor ki:

"Burada hatırlatılması gereken bir durum var. Allah'ın indirdikleri ile hükmetmemek İslâm milletinden çıkartıcı bir küfürdür. Tabii bu hakimnin haliyle ilgili. Eğer, Allah'ın hükmünü bilmekle beraber, bununla hükmetmenin gerekmediğine veya bununla hükmedip hükmetmemede serbest olduğuna inanıyorsa ya da küçümsüyorsa yaptığı büyük bir küfürdür." (Akidet-ül Tahaviye şerhi İbn Ebul iz s:363)

Ahkâmül Kur'an'da İsmail Kadı şöyle diyor:

Allah'ın indirdikleriyle
hükmetmeyenler kâfirlerin ta
kendileridir" ayetinin zahiri, yahudilerin

yaptıklarını yapan ve Allah'ın hükmüne muhalif bir hüküm çıkarıp, onu din (kanun) edinenin, yahudiler için geçerli hükme tabi olduğunu gösteriyor. Hakim veya başkan olsun farketmez."
(Mehasin-üt Te'vil s: 200)

İbni Kesir:

"Onlar cahili yenin hükmünü mü istiyorlar? İnanan bir kavim için Allah'ın hükmünden daha güzeli hangisidir?"
ayetinin tefsirinde diyor ki:

"Allah-u Teâlâ, her hayrı kapsayıcı, her şerri yasaklayıcı hükmünden yüz çevirip bunun dışında cahiliyyede olduğu gibi, kişilerin görüşlerine dayanan hevalarını ve delalet ve sapıklığı ifade eden değer yargılarına ya da taraftarların siyasi hayatında olduğu gibi çeşitli din karışımı ve beşeri görüşlerden meydana gelen Cengiz Han'ın

vazettiği **"Ye'sak"** gibi İslâm dışı hükümlere yönelenin imanını kabul etmiyor. Böyle davranan kâfirdir. Onunla, büyük küçük her meselede Allah'ın hükmüne dönünceye kadar savaşmak lâzımdır." (İbn Kesir Tefsiri 2/67)

KÜFÜR TÜRLERİYLE İLGİLİ DÖRT MEZHEBİN ALİMLERİNE AİT BAZI SÖZLER

Nakledeceğim bu kelime ve bölümler, ehli sünnet ve din imamları olan dört imamın sözleridir. Bunlar müslümanı dinden çıkaran **"küfri sözler"** ve bazı **"küfri fiilleri"** beyan eden sözlerdir.

Kelime-i tevhidi söyleyip, İslâm'a bağlandığını iddia etse ve bazı ibadetleri yerine

getirse bile bu kişi bunları yaptığında ya da söylediğinde onun mürtet olarak kabul edilip ldrlmesini engellemez.

Müslümanın itina göstermesi gereken çok önemli olan bu meseleleri bil.

Bunlardan herhangi birine düşmemek, o durumu hissetmemek ve doğrudan doğruya yanlışın belli olması için, küfür ve İslâm olan şeylerin açıklığa kavuşması için bu meselelerin bilinmesi gerekir. Böylece cahillere ve şüphe ehlinin çokluğuna aldanılmasın. Sayı olarak bunlar çoğunlukta olsa bile Allah, Rasulullah ve m'minler yanında kıymetleri yoktur.

Dört mezhep imamları (Allah hepsinden razı olsun) kitaplarında bu hususa itina göstermişler, fıkıh kitaplarında mürtedin hükmü babında bunun için bölüm yapmışlardır. Bu kitaplarda kişinin kanını ve malını mubah kılan, müslümanı dinden çıkaran pek çok nevi

zikrettiler. Hidayet verip Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimseler için kâfi olan ve şifa veren şeylerden Allah'ın izniyle zikredeceğim.

Şafii'den İmam Nevevi, Müslim'in şerhinde diyor ki:

Allah 'dan başkasına kurban kesmek konusuna gelince burada kastedilen putlar, Musa, İsa, Kabe, haç ve bunun gibi şeyler için kurban kesmek gibi Allah'tan gayri bir isimle boğazlamaktır.

Bunların hepsi haramdır ve boğazlama, kesen gerek müslüman gerek hristiyan gerekse yahudi olsun değişmez, helal değildir. **İmam Şafii** bunu belirtmiş ve **Şafii** alimleri bunun üzerinde ittifak etmişlerdir. Eğer kesen kişi, kestiği şeylere yönelerek, onları Allah'tan ayrı olarak büyüterek ve ona ibadet maksadıyla keserse bu küfür olur. Kesen kimse boğazlamadan

önce müslüman idi ise bu boğazlama ile mürtet olmuştur.

Küfrü gerektiren haller çok değişiktir.
Bunlardan başlıcaları:

Allah Sübhanehu ve Teâlâ'ya ilişkin olan,

- Kur'an'ı Kerim ve diğer inzal olmuş kitaplara ilişkin olan ve
- Hükümlere ilişkin olan küfür türleridir.

Allah-u Teâlâ'a ilişkin olan küfür türlerine gelince; bu Allah-u Teâlâ'nun lâıyk olmadığı şeylerle sıfatlandırılması yani, O'nu mahlukattan bir şeye benzetmekle ya da O'nun sıfatlarını reddetmekle ya da yerleşme ve vahdeti vücut görüşünü kabul etmek ya da Allah-u Teâlâ ile beraber O'nun dışında ezeli biri olduğunu söylemek ya da kendisinden ayrı olarak O'nunla beraber müstakil bir yönetici olduğunu söylemek ya da isimlerinden biriyle alay etmek ya da

emirlerinden bir emir ile alay etmek ya da Allah'ın bir cisim olduğuna ya da sonradan olduğuna inanmak ya da kâfirlere vereceği azaptan alayla söz etmek ya da Allah Sübhanehu ve Teâlâ'ya sövmek, O'na bir çocuk ya da eş isnat etmek ya da yarattıklarından bir şeyle ibadette şirk koşturmak ya da Allah Sübhanehu ve Teâlâ'ya iftira edip kendisinin ilâh yada resul olduğunu iddia etmek ya da yaratıcının rab olduğunu reddetmek ve **"benim rabbim yoktur"** demek, zerrelere bir zerre için bunlar boş ve abes yaratılmıştır demek ya da O'nu lâıyk olmadı şeylerden birine benzetmek (Allah-u Teâlâ bunların hepsinden münezzeh ve yücedir) işte hallerin hepsi icma ile küfürdür. Gerek bilerek gerek şaka ile yapılsın aynıdır. Bunda ısrar edilirse öldürölür. Eğer Allah'a tevbe ederse ölümünden kurtulur.

Hanefilerden Şeyh Kasım, Dürer'in şerhinde şöyle diyor:

Avamdan çoğunun yapmış olduğu adak, söyle ki; bazı salih kimselerin kabirlerine gelip:

"Ey filan efendim, eğer kaybettiğim şey bana dönerse veya hastam iyileşirse veya ihtiyacım giderilirse senin için altından şu kadar, yemekten ya da mumdan şu kadar vereceğim" derse alimlerin icmaı ile değişik sebeplerden dolayı batıldır:

Birincisi; Allah'tan başkası için adak adamak caiz değildir.

İkincisi de bunu yapmak küfürdür.

"El-Bais, âlâ inkârı'l Bid'a ve-l-Havadis" kitabında **"Şam'ın babası"** lakabı ile bilinen, muhaddis, araştırmacı ve sünnetin savunucusu, **Şafiilerden Şehabeddin Abdurrahman b. İsmail b. İbrahim** şöyle diyor:

"Bir adam rüyasında **"bunların altında salih bir kimse yattığını gördüm"** dediğinden dolayı şeytan her özel yer ve şehirde insanlara duvarlar ve direkler yaparak bunu süslü göstermiştir. Bu insanlar, bu duvarlara ve direklere sahip çıktıkları gibi Allah-u Teâlâ'nın farz ve sünnetlerine sahip çıkmıyorlar. Bu direk ve duvarları ne kadar muhafaza ederlerse Allah'a o derece yakın olduklarını zannediyorlar. Sonra kalplerinde bu yerlere tazim göstererek daha da ileri gidiyorlar. Bunlara saygı göstererek adakla ihtiyaçlarını karşılamak ve hastalarına şifa bulmak istiyorlar. Bu yerler, ağaçlar, kaynak sular, duvarlar ve taşlardır. Şam şehrinde ki Humma kaynak suyu bunun gibidir. Bu kaynak suyu Tûmâ kapısı dışında yol ortasındaki Nasr kapısı dışında kuru bir ağaç ile küçük kapının içinde olan direkler....

Allah-u Teâlâ onların kökten kesimini ve yıkımını kolaylaştırsın. bu ağaç ne kadar da Zat-ü Envat ağacına benziyor. Bu ağaç, **Muhammed b. İshak ve Süfyan b. Uyeyne, Zühri'**den, o da **Sinan b. Ebi Sinan**, o da, **Ebu Vakid el-Leysi'**den rivayet ettiği hadiste geçen "**Zat-ü Envat**"a çok benziyor. **Leysi** radiyallahu anh şöyle dedi:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Huneyn'e çıktık. Kureyş'in büyük yeşil bir ağacı vardır. Her sene ona giderler ve ona silahlarını asarlar ve onun için kurban keserlerdi. Başka bir rivayette Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Huneyn'den önce çıkmıştık. Müşriklerin yöneldikleri ve silahlarını astıkları Zat-ü Envat adını verdikleri bir ağaç vardı. Böyle büyük bir ağacın yanından geçtik ve dedik ki:

- "Ey Allah'ın Rasulü! Onların "Zat-ü Envat"! gibi bizim için de bir Zat-ü Envat yap." Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: hemen:

- "Bu Musa'nın kavminin, Musa'ya ayette: "Onların ilâhları gibi bize de bir ilah yap." (A'raf: 138) dediği gibidir. Siz de sizden öncekilerin takip ettikleri yolu takip edeceksiniz.

Tirmizi başka bir lafızla fakat aynı mana ile hadisi tahriç etmiş ve bu hadisin hasen sahih olduğunu belirtmiştir.

İmam Ebu Bekir Tartuşi kitabında şöyle diyor:

"Her yerde bulduğunuz sidre ve ağaçları araştırınız. İnsanların yöneldikleri ve tazim gösterip iyilik ve şifa istedikleri, silahlarını asıp üzerine çiviler çakıp bezler astıkları bu ağaç Zat-u Envattır. Nerde görürseniz hemen kesiniz."

Hanbelilerin sözüne gelince; **İmam Ebu Vefa b. akil:**

"Teklifler, cahillere ve ahmaklara zor geldiğinde dönüp kendi nefisleri için koydukları hükümlere bağlandılar. Bu hükümler onlara kolay geldi. Çünkü bu hükümleri kendileri için koyup başkasının hükmüne girmediler. Kabirlere saygı gösterme, ölülerle ihtiyaçlarını gidermek için konuşma ya da ihtiyaçlarını yazıp mezarlara asma fiillerinden dolayı bunlar kâfir olmuşlardır. Bu bezlerde şu şekilde yazılıdır:

"Ey Mevlâm! Bunu benim için yap", yahut onlar Lat ve Uzza'ya ibadet edenlerin yaptıkları gibi ağaca yırtık bir bez bağlayıp asarlar.

Hanbeli mezhebinden **Şeyh Takiyuddin İbni Teymiyye Er-Risale Es-Sünniyye** kitabında Haricilerin dinden çıkıp hükme uymadıkları ve Rasulullah'ın onların

öldürölmesini emrettiğine dair hadisi zikrettikten sonra şöyle dedi:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ve halifeleri zamanında çok ibadet edip kendini müslüman kabul edenin İslâm'dan mürtet olarak çıkması mümkün olduğu gibi, zamanımızda da İslâm'a ve sünnete bağılı olup kendini Müslüman kabul edenin mürtet olma durumu da mümkündür. Bunun sebebi; Allah-u Teâlâ'nın Kur'an'da kötülediğı **"dinde aşırı gitmektir."** (Nisa: 171)

Ali b. Ebu Talib radiyallahu anh, Rafizilerden aşırı gidenleri yaktırmış. Şöyle ki onlar için dağ parçası gibi hendekler kazdırarak onları bunların içinde yaktırmıştır. Sahabeler, bunların öldürölmesi hususunda (İbni Abbas dışında) ittifak etmişlerdir. **İbni Abbas** ise ateşsiz olarak kılıçla öldürölmesi gerektiğini söylemiştir. Bu alimlerin çoğunun sözüdür.

Onların kıssaları da alimler indinde bilinen şeylerdir, bunun gibi bazı şeyhlere bağılılıkta aşırı gitme, **Ali b. Ebi Talib** ve Mesih hakkında aşırı gitme de böyledir. Her kim bir peygamber hakkında ya da salih kimse hakkında aşırı giderek:

"Ey filan efendim, bana yardım et, bana rızık ver yahut ben senin himayendeyim" gibi sözler söylerse uluhiyyetten bir özelliğı insanlara has kılınmış olur ve bu sözlerin hepsi sahibini şirke ve dalaletе götürür. Böyle söyleyen tevbe ettirilir. Tevbe ederse bırakılır. Aksi halde öldürülür.

Şüphesiz Allah-u Teâlâ Rasulleri ve kitapları (insanların ve cinleri) ancak kendisine kulluk etmeleri ve ibadette O'na ortak koşmamaları maksadıyla göndermiştir. Allah'la beraber Mesih, melekler, putlar ve benzeri ilahlara tapanlar, bu ilahların yaratıkları yarattığına ya da yağmur

yağdırdığına veya yerden bitki bitirdiğine inanmış değillerdir. Onlar ancak onlara veya kabirlerine veya resimlerine ibadet ediyorlar ve şöyle diyorlar:

"Bizi ancak Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye onlara ibadet ediyoruz" (Zümer: 3) ve şöyle devam ediyorlar:

"Onlar Allah indinde bizim şefaatçilerimizdir." (Yunus: 18)

Allah Azze ve Celle peygamberlerini kendisinden başka bir şeye davetten nehy için göndermiştir. Onlara ne ibadet duası ne de yardıma çağırma duası yapılır.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"De ki: Allah'tan başka ilah olduğunu sandıklarınızı çağırın, sizin bir sıkıntınızı gidermeye ve onu değiştirmeye güçleri

yetmez. Taptıkları putlar, rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar." (İsra 56-57)

Sahabeden bir grup şöyle demiştir:

Kavimler Mesih, Uzeyr ve Melekleri çağırıyorlardı. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

"Andolsun ki her ümmete: "Allah'a kulluk edin, tağutlardan kaçının" diyen peygamber göndermişizdir." (Nahl: 36)

Yine Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Ey Muhammedi Senden önce gönderdiğimiz her peygambere: "Benden başka ibadete lâayık ilah yoktur, yalnız bana kulluk edin" diye vah yetmişizdir." (Enbiya: 25)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ümmetine tevhidi gerekli kılıyor ve onu öğretiyor.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir adam şöyle dedi:

- "Bu Allah'ın dilemesi ve senin dilemenle oldu."

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem

- **"Beni Allah'a eş mi kılıyorsun? Bilakis yalnız Allah diledi" de** buyurdu.
(Nesei, İbni Mace)

Allah'tan başkasına yemin edilmesini nehyetti ve şöyle buyurdu:

- **"Kim Allah'tan başkasına yemin ederse Allah'a şirk koşmuş olur."** (Ahmed, Tirmizi, Hakim Sahih senedle)

Ölüm hastalığında da şöyle buyurmuştur:

- **"Allah, peygamberlerinin kabirlerini mescitler edinen hristiyan ve yahudilere**

lanet etti. Böylece onların yaptıklarından ümmetini sakındırarak şöyle devam etti:

"Allahım kabrimi tapınılacak bir yer kılma." (Buhari, Müslim)

Bu sebeple bütün İslâm alimleri, kabirler üzerinde mescit bina edilmemesi ve orada namaz kılınmaması hususunda ittifak etmişlerdir. Bu, putlara ibadetin en büyük sebeplerinden biri şüphesiz kabirlere tazim göstermektir. Binaenaleyh, alimler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kabir yanında O'na selâm veren kimsenin, hücre sine el sürmemesi ve öpmemesi gerektiğinde ittifak etmişlerdir. Çünkü Allah-u Teâlâ'nın evine el sürülür ve öpülür. Fakat yaratılanın evi yaratanın evine benzemez.

Bunun sebebi dinin temeli olan tevhidi sağlamlaştırmaktır. Zira tevhid dinin başıdır. Tevhidsiz hiçbir amel kabul olmaz. Allah Tevhidi

sağlayan, ona sahip olan kişiyi affedebilir, terk edeni ise Allah hiçbir zaman affetmez.

Allah Teâlâ:

- "Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar." (Nisa: 48)

Yine Allah Azze ve celle:

"Allah'a ortak koşan kimse şüphesiz büyük bir haramla iftira etmiş olur." (Maide: 72)

Bu sebeple tevhid kelimesi, kelamın en faziletlisi ve en büyüğüdür. Kurandaki en büyük ayetel-Kürsidir:

"Allah O'ndan başka ibadete lâyık ilâh olmayan, diri ve her an yarattıklarını gözetendir." (Bakara: 255)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor:

- "Kimin son sözü la ilahe illallah olursa Allah onu cennete koyar" (Müslim)

İlah; kalplerin sevdiği, ibadetin, yardım istemenin, dilemenin, korkmanın, yalnız kendisine yapıldığı varlıktır.

İmam İbni Kayyım radiyallahu anı "**Menazil**" Kitabı Şerhinin Tevbe babında şöyle diyor:

Şirk iki türlüdür:

Büyük ve küçük şirk olmak üzere.

Büyük şirki Allah ancak tevbe ile affedebilir. Bu kişinin Allah'tan başkasını ona eş koşması ve onu Allah'ı sevdiği gibi sevmesidir. İnsanların çoğunun ilahları sevmesi Allah'a olan muhabbetinden daha fazladır. Ve tapmış oldukları

şeyhlerine laf atılırsa, Allah'a laf atıldığında göstermesi gereken kızgınlıktan daha çok kızgınlık gösterirler. Biz ve bizden başkaları buna aşıkarak şahit olmuşuzdur. Hatta bazıları, devamlı oturup kalktığında, her tökezlediğinde ve yalnız kaldığında Allah'la beraber taptıkları şeyhlerin ismini zikrederler.

Onlar bunu inkâr etmiyorlar; ama şeyhlerinin onların ihtiyacını Allah'a götüreceğini ve Allah indinde şefaâtçisi olduğunu zannediyor. Bunun gibi daha önce putlara tapanlarda böyle iddia ediyorlardı. Bu konuda onların iddiaları eşittir. Daha önceki puta tapanların ilâhları taştan idi. Bunlar ise beşerden ilah edindiler. Allah-u Teâlâ onlar hakkında bahisle şöyle buyuruyor:

"Allah'tan başka dostlar edinenler, onlara bizi ancak Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz derler. Şüphesiz ki Allah, aralarında ihtilafa düştükleri

şeylerde hüküm verecektir. Allah yalancı ve kâfir kimseyi hidayete erdirmez."
(Zümer: 3)

Bu hal, Allah'tan başka dost edinen kimsenin halidir. Bu kimse onunla Allah'a daha çok yaklaşacağını zannediyor. Bundan kurtulan kimse ne mutlu kimsedir. Hatta bu puta tapanları reddedip düşmanlık eden daha değerlidir.

Bu müşriklerin şirke girme sebepleri, taptıklarının Allah katında kendilerine şefaateceklerini zannetmelerinden dolayıdır. Bu şirkin ta kendisidir. Allah-u Teâlâ, Kur'an'da bunu reddetmiş ve geçersiz olduğunu söylemiştir. Allah-u Teâlâ her türlü şefaatin kendisine ait olduğunu haber vererek:

"De ki: "Allah'tan başka ilâh olduğunu sandıklarınızı çağırın, sizin bir sıkıntınızı gidermeye ve onu değiştirmeye güçleri yetmez." (İsra: 56)

Allah-u Teâlâ başka bir ayette:

"Ey Muhammed! De ki: Allah'ı bırakıp da göklerde ve yerde zerre kadar bir şeye sahip olmadığı, her ikisinde de bir ortaklığı bulunmadığı ve hiçbirisi Allah'a yardımcı olmadığı halde, ilah olduklarını ileri sürdüklerinizi yardıma çağırırsanıza Allah'ın katında kendisine izin verilenlerden başka kimse şefa'at edemez."
(Sebe: 22-23)

Kur'an'ı Kerim bu ayetlerle doludur. Fakat insanların çoğu içinde bulunduğu durumu anlamaz ve bu ayetlerin daha önceki kavimler hakkında olduğunu zanneder. Böyle düşünce kişinin Kur'an'ı anlamasına engel olur.

Ömer b. Hattab radiyallahu anh şöyle demiştir:

- "İslâm'da, cahiliyeyi bilmeyen kişiler olunca İslâm'ın düğmeleri tek tek çözülmeye başlar. Çünkü kişi, şirki ve Kur'an'ın kötü gördüğü ve reddettiği şeyleri bilmezse o şeylerin içine düşer ve cahiliye ehlinin içinde olduğu fikirleri bilmeden onlar kabul eder. Dolayısıyla kendisinin cahiliye ehli üzere olduğunu bilmez. İşte böylece İslâm'ın düğmeleri çözülür. Ve iyilik kötülük, kötülük iyilik, bid'at sünnet, sünnet de bidat olarak görülmeye başlanır. Bu durumda tevhidi şirkten temizleyen ve insanı İhlâslı sağlayan kişi tekfir edilir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine ittiba edip, insanların fikirlerini reddeden kişi de bid'atçı olarak isimlendirilmeye başlanır. Basiret sahibi olan bir kişi bu durumu apaçık bir şekilde görebilir."

"Ölülerden ihtiyaçlarını talep etmek ve yardım istemek suretiyle onlara yönelmek" işte bu da büyük şirklerdendir.

İnsanların şirkinin temelidir. Ölünün ameli kesildiğinden nefesine ne bir fayda ne de bir zarar verebilir. Yardıma çağırdıkları şeyden iyilik olarak ya da Allah'tan kendisi için şefa'at etmesini istemek durumu şefa'at edenle edilenin bilinmemesindendir. Çünkü Allah Azze ve Celle indinde, izni olmaksızın, kimse şefa'at edemez. Allah'ın bir kişiye şefa'at etme izni vermesinin sebebi, bu kişiden şefa'at istenilmesinden dolayı değildir. Onun izni için belirli sebep kemali tevhi'ddir.

Ölüden şefa'at isteyen müşrik kişi tevhi'din kemaline uygun düşmeyen bir hareket yaptığından kendisine şefa'at edilme hakkı verilmesine engel olmuştur. Ölü kimse dua edenin duasına muhtaçtır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bize vasiyet ettiğ'i gibi, biz müslümanların kabirlerini ziyaret ettiğ'imizde, onlara dua da bulunuruz ve onlar için Allah'tan af

ve mağfiret dileriz. Müşrikler ise, bunların tam tersini yaparlar ve onların kabirlerini ibadet edilen putlar haline getirirler.

İbadete şirk karıştırıp Allah'ın dinini değiştirerek tevhid ehline düşmanlık yapmışlar ve onları ölümlere karşı saygısız davrananlar olarak vasıflandırmışlardır. Halbuki onlar, yaratıcı olduğu halde Allah'a şirkle ve Allah'ın dostları ile tevhid ehline düşmanlık etmek ve onları kötülemek suretiyle asıl saygısızlığı kendileri yapmıştır.

Bunlar her zaman ve her yerde rasullerin düşmanlarıdır. Bunlara tabi olanlar gerçekten ne çoktur.

Allah-u Teâlâ, İbrahim aleyhisselam'ı överek O'nun şöyle dediğini bildiriyor:

"Rabbim bu şehri güvenli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut.

Rabbim, o putlar çok insanı saptırdı."
(İbrahim: 35-36)

Bu büyük şirkten sadece tevhidi Allah'a has kılan ve şirk ehline kızmak suretiyle Allah'a yaklaşan kimse kurtulur.

Şeyh Takiyyüddin İbni Teymiye rahimetullahi aleyh, İslâmın temellerine bağlı olduklarını ve şehadeti kabul ettiklerini iddia eden Tatarlara savaş açmanın hükmü sorduğunda şöyle dedi:

"İslâm'ı tatbik etmek istemeyen herhangi bir taife İslâm'ın birtakım gereklerini yerine getirirler, kelime-i tevhidi kabul etseler bile İslâm şariatını, tümüyle uygulayınca kadar onlarla savaşmak gerekir."

H. Ebu Bekir ve Sahabe radiyallahu anhum'un zekâtı vermeyenlerle savaşılması gerektiği hükmü...

Bu hüküm onlardan sonra bütün fakihlerin kabul ettikleri bir hüküm olmuştur. Sahabe kitap ve sünnete dayanarak İslâm'ın hükmünü vermeyen kimselere karşı savaşmak üzerinde ittifak etmişlerdir. Aynı şekilde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den Haricilerin öldürülmesi hakkında on yoldan hadis sabit olmuştur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onların insanların en şerlisi olduğu haber verirken şöyle vasıflandırıyor:

- **"Siz onların namazlarına baktığınızda kendi namazlarınızı çok az göreceksiniz, oruç tuttuklarına baktığınızda kendi oruçlarınızı daha az göreceksiniz."**

İslâm'ı kabul etmekle beraber, İslâm'ın gerektirdiği bir takım farzları yapmamaları, onlara savaş açılmasına engel değildir. Bütün din tamamen Allah'ın oluncaya ve şirk kalmayınca

kadar savaşmak farzdır. Herhangi bir taife farz olan namazı kılmaz veya oruç tutmazsa veya haccetmezse veya Allah'ın haram kıldığı kanlan haram kılmazsa veya Allah'ın haram kıldığı malları haram kılmazsa veya içkiyi haram kabul etmeyip satışını serbest kılsa veya zinayı haram kabul etmezse veya kumarı haram kılmazsa veya haram olan kadınlarla evlenmeyi haram kılmazsa veya kâfirlerle cihat yapmanın gerekli olmadığını söylese veya kitap ehlinin cizye vermeleri gerektiğini kabul etmez veya onlar gibi dinin gereklerini yapmazsa veya Allah'ın haram kıldığı şeyleri reddederse bunların her biriyle kâfir olur. Bunlardan bir tanesini yapmayıp terkederse bundan dolayı onlara savaş açılır.

Bunlar alimler arasında ihtilaf konusu olmayan meselelerdir. Ancak alimler, bazı sünnetleri terk etme söz konusu olduğunda yani sabah namazının sünneti veya ezan ve ikamet gibi

bunları yapmayan taife konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Daha önce zikrettiğimiz farzlar ve kesin haram olan şeyleri terk edenlere karşı savaş açılmamasına dair bir ihtilaf yoktur.

Bu kişiler alimler zamanında **Ali b. Ebi Talib**'e karşı çıkanlar hükmünde olmayıp (yani asilerden olmayıp) **Hz. Ebu Bekr** zamanında zekâtı vermeyenler ve **Ali b. Ebi Talib**'in savaş açıp öldürdüğü mürtet olup İslâm'dan çıkan hariciler hükmündedir.

Yukarıda bahsettiğimiz İslâm'dan çıkan bu kimseler zekâtı vermeyenler ve **Ali b. Ebi Talib**'in savaştığı haricilere eşittir. Bu sebeple Ali radiyallahu anhin (savaştaki tavrı) Basra ehli ile Şam ehli savaşında takındığı tavır (bunlar asi olup mürtet olmadıkları için) kardeşle kardeşin arasındaki savaşta takındığı tavır gibidir. Nehrevan'da Haricilere karşı olan tavrı kardeşin

kardeşe karşı olan tavrı gibi değildir. Çünkü onlar mürtettirler.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen sabit nasslar, **Hız. Ebu Bekir** radiyallahu anhin zekâtı vermeyenlere karşı savaşıması ve **Ali b. Ebi Talib** radiyallahu anh'ın Haricilere karşı savaşıması hakkında sahabe'nin icmaı bunu desteklemektedir

İmam İbni Teymiye rahimetullahi aleyh'in zekâtı vermeyenlerin küfrü üzerine söylediğı sözlerinin sonunda şöyle dedi:

Zekâtı vermeyen kişiye, sahabe radiyallahu anh zekâtı inanmadığından mı yoksa inanıp vermek istemediğinden dolayı mı diye bir soru sormamışlardır. Bilakis **Ebu Bekir** radiyallahu anh **Hız. Ömer**'e şöyle dedi:

"Bunlar Rasulullah'a verdikleri bir keçi yavrusunu benden esirgerlerse bundan dolayı

onların boynunu vururum. İşte Ebu Bekir bu sözü ile yalnız inkâr etmekle değil, zekâtı vermemekle onlarla savaşılacağını vurgulamıştır. Hatta zekâtı vermeyenlerden bir kısmı zekâtın farziyyetini inkâr etmeyip zekâtı vermediklerine dair rivayetler vardır. Bununla beraber halifeler radiyallahu anhüm'ün bunlara karşı tavrı; ayırım yapmadan zekâtı vermeyenlerden savaşanları öldürmek, çocuklarını ve hanımlarını esir alıp malların ganimet edinmek ve onlardan ölenlerin ateşe gireceklerine şehadet etmek ve de onların hepsini mürtet olarak isimlendirmekten ibaret olmuştur.

İmam İbni Teymiye rahimetullahi aleyh "**es-Sarim el-Meslul**" kitabında şöyle diyor:

İmam Şafii ve **İmam Ahmed** seviyesinde olan imamlardan **İshak b. Râbaveyh** şöyle diyor:

Bir kişi Allah'a ve rasulüne söver ya da Allah'ın indirdiği şeylerden bir şeyi reddederse Allah-u Teâlâ'nın indirmiş olduğu bütün şeyleri kabul etse bile kâfir olduğu hususunda müslümanlar ittifak etmişlerdir.

Maliki İmamlarından Muhammed b. Sehnun şöyle diyor:

"Alimler, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e söven kimsenin kâfir olduğu hususunda birleşmişlerdir. İmamlar nezdinde onun hükmü öldürülmektir. Bunun küfründe kim şüphe ederse kâfir olur.

İbni Münzir dedi ki:

İlim ehlinin hepsi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e söven kimsenin öldürülmesi hususunda birleşmişlerdir.

İmam Ahmed de "**Peygambere söven kimse hakkında öldürülür**" demiştir.

Kendisine bu konuda hadis var mıdır?
denildiğinde:

"Evet, bu hadislerden bir tanesi bir kadını
öldüren körün hadisidir, **İbni Ömer**'in kavli de
şudur:

"Kim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e
söverse öldürülür."

Ömer b. Abdülaziz şöyle diyor:

Söven kişi öldürülür. **Abdullah**'ın
rivayetinde şöyle diyor:

Tevbeye çağrılmadan öldürülür. **Halid b. Velid**, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e söven bir
adamı öldürdü ve tevbeye çağırmadı.

İmam İshak b. Râheveyh radiyallahu
anh'in Allah'a ve rasulüne sövenin, Allah'ın
indirdiği bütün şeyleri kabul etse bile kâfir olduğu
hususundaki naklettiği icması dikkatle

düşünüldüğünde, dili ile Allah'a yada rasulüne sövme lafzını kullananın Allah'tan gelen bütün her şeyi kabul etse bile İslâm'dan irtidat edip kâfir olduğu hükmü açıkça anlaşılır. Kalbinde olan mananın bu lafzı kastetmediğini, bunun şaka olduğunu söylese bile yine de kâfirdir.

İmam Şafi'nin dediği gibi:

"Allah'ın ayetlerinden biri ile alay eden kimse kâfir olur. Allah ve rasulüne söverek alay eden kimse ise hayli hayli kâfir olur."

Bu sebeple **İmam İbni Teymiye** ve diğer **Hanbeli** alimleri ve başkaları dediler ki:

"Kim Allah'a söverse kâfir olur, gerek ciddi olsun gerekse şaka olsun aynıdır.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"....Allah'la, ayetleriyle, peygamberleriyle mi alay ediyordunuz?

Özür beyan etmeyin. İnandıktan sonra küfre girdiniz." (Tevbe: 65-66)

Bu kesin doğrudur.

İbni İshak, Ebi Aliye'den zikrederek şöyle dedi:

Tester şehrini fethettiğimizde, şehrin kralı Hürmüzan'ın hazinesinide bir divan üzerinde ölü bir adam ve başının yanında da bir kitap bulduk. Kitabı Hz. Ömer'e götürdük. Hemen Ka'b'ı çağırdı ve kitabı Arapça'ya tercüme ettirdi. Ben onu okuyan Araplardan ilkiyim. Onu Kur'an'ı okuduğum gibi okudum. Onda sizin, yapacağınız işler ve konuştuğunuz sözler hakkında bilgiler var.

Ben dedim ki: Bu adama ne yaptınız?

Dedi ki: Gündüz on üç tane farklı kabir kazdık. Gece olunca onu gömdük ve insanlar bulmasınlar diye kabirlerin hepsini eşitledik.

Dedim ki: Ondan ne istiyorlar?

"Yağmur yağmadığında bu adamı dışarı çıkarınca yağmur yağardı" diye cevap verdi.

"Bu adamı kim zannediyordunuz? diye sorunca "Daniel" dedi.

Bunun üzerine ben "kaç senedir ölü?" dedim.

Üç yüz sene" dedi.

"Kendisinden hiç bir şey değişmedi mi? diye sordum.

" Ensesindeki kıllar hariç bir şey değişmedi. Muhakkak nebilerin etlerini yer çürütmez ve onlara aslanlar yiyemez."

Bu kıssada Muhacir ve Ensarın fitneye düşmemek için kabri gizlemesi vardır. Ondan sonra gelenler bu adamı bulsalar onu korumak için kılıçla müdafaa ederler ve ona ibadet

ederlerdi. Çünkü onlar, seviyesi ondan daha aşağı olan kimselerin mezarlarını tapınak haline getirdiler. Sahabe (r.anhum) tevhidi korumak ve şirke düşmemek için bu hususta çok titiz davranmışlardır.

Ömer b. Hattab radiyallahu anh'ın, gölgesinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat edilen ağacı kestirmesi bu konuda en bariz misaldir. **Hz. Ömer** radiyallahu anh insanların bu ağaca gittiklerini görmüş ve sebebini sorduğunda şöyle denilmiştir:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kıldı. Onun için namaz kılıyorlar."

Bunun üzerine **Hz. Ömer** radiyallahu anh:

"Sizden öncekilerin helakinin sebebi, nebilerinin izlerini takip edip biat edilen yerleri ibadet yerleri kılmalarıdır. Sizden kim bu

mescitlerden geçerse namazı kılsın, oraya özellikle gitmesin."

İRTİDAT İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

1 - İrtidadın Tesbiti

İslâmı terk yâni irtidat; ya mürtedin itirafı ile veya şahitlerle tespit edilir.

a - Şahitlerin Sayısı:

Dört mezhebe göre irtidadın tespitinde iki adil erkek şahit zorunludur. Ancak bu şahitlerin kişinin irtidatında "**bu kâfir oldu**" sözü ile yetinilmeyip şahitlerin gördüğü ve duyduğu şeyleri ayrıntılı olarak açıklaması gerekir.

(İbn Kudame El-Mugni 9/20) (Aliş Şerh-u Mineh-ul Celil 4/465) (Mevahib-ul Celil 6/280) (Nihayet-il Muhtaç 7/397)

b - Mürtetlik İle Suçlanan Kendine Yapılan Suçlamayı Reddetmesi Hali:

- **Şafilere** ve **Hanbelilere** göre; iki adil erkek şahit tarafından mürtetlikle suçlanan kişi, suçunu kabul etmeyip reddederse; bunun sözüne değil şahitlerin sözüne itibar edilir, mürtet hükmü verilerek tevbeye çağırılır, tevbe etmezse öldürülür.

(Muğnil Muhtaç 4/138) (İbn Kudame El-Mugni 9/20)

- **Hanefilere** göre ise; iki adil erkek şahit tarafından mürtetlikle suçlanan kişi suçunu kabul etmeyip reddederse, mürtet hükmü verilir. Fakat onun bu reddi yeniden İslam'a dönüşü sayılır ve tevbeye çağırılmaz.

(İbn Abidin Durar-ul Muhtar 4/246) (El-Bahr-ür Raik 5/137)

2 - Mürtedin Tevbeye Davet Edilmesi

a - Mürtedin Tevbeye Davet Edilmesinin Hükümü

Malikiler, Hanefilerden imam Muhammed ve İmam Ebu Yusuf, Şafii ve Hanbelilerin bir görüşüne göre mürtetin öldürülmeden önce tevbeye davet edilmesi şarttır.

(Feth-il Kadir 4/385) (El-Mebsut 10/98) (El-Bahr-ür Raik 5/135) (El-Huraşi Haşiyet-ül Hura si 8/65) (Mevahib-ul Ceül 6/281) (İbn Kudame El-Muğni 9/4) (Nevevi El-Mecmuğ 18/11) (Nihayet-il Muhtaç 7/399)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İnkâr edenlere; eğer küfürden vazgeçerlerse geçmişlerinin bağışlanacağını söyle." (Enfâf: 38)

Bu ayeti kerimede Allah-u Teâlâ ister mürtet ister kâfir olsun bütün küfredenlerle konuşup onları tevbeye davet etmemizi emrediyor.

Cabir radiyallahu anh'den; rivayete göre:

"Ümmü Rûman isimli bir kadın mürtet oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tevbeye çağrılmasını, kabul etmediği takdirde öldürülmesini emretti." (Dare Kutni, Beyhaki)

Ebu Musa el-Eşari radiyallahu anh tarafından gelen bir adam **Ömer b. Hattab**'ın huzuruna çıkmış ve **hz. Ömer** radiyallahu anh ona:

- "Mağribeden bir haber var mı?"

- "Evet inandıktan sonra inkâr eden bir adam."

- "Ona ne yaptınız?"

- "Onu yakaladık ve boynunu vurduk."

- "Keşke üç gün hapsedseydiniz. Her günde bir kuru ekmek verseydiniz, tevbeye çağırıydınız. Belki tevbe eder tekrar hakka dönerdi."

Daha sonra **hz. Ömer** radiyallahu anh:

- "Allah'ım ben bu olaya ne şahit oldum. Ne de duyduklarımdan hoşlandım." dedi. (Muvatta)

- **Hanefilerin** kuvvetli olan görüşüne ve **Malikilerin ve Hanbelilerin** de bir görüşüne göre; mürtedi öldürmeden önce tevbeye çağırmak vacip değil müstehaptır. (Feth-il Kadir 4/385) (El-Bahr-ür Raik 5/135) (Nihayet-il Muhtaç 7/399) (Keşşaf-ül Kınağ 6/178) (El-Mebsut 10/99)

Delilleri:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dinini değiştireni öldürün."

(Buhari,Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Bu hadisi şerifte Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem öldürülmeden önce tevbeye çağrılmayı zikretmiyor.

"Muaz ibn Cebel radiyallahu anh kadı olarak Yemen'e gönderildiğinde **Ebu Musa el-Eşari** radiyallahu anh'e geldi. Orada bağlanmış bir adam gördü.

- "Bu nedir?" diye sordu. **Ebu Musa El-Eşari** radiyallahu anh:

"bu adam yahudiyken müslüman oldu. Sonra tekrar yahudiliğe döndü." diye cevap verince **Muaz** radiyallahu anh:

- "Bu adam öldürülmeden oturmam. Allah'ın ve Rasulü'nün hükmü budur" dedi.

Ebu Musa el-Eşari:

- "Otur" dedi. **Muaz** radiyallahu anh ise:

- "Bu adam öldürülmeden oturmam. Allah'ın ve Rasulü'nün hükmü budur" dedi ve bunu üç defa tekrarladi. Sonra **Ebu Musa el-Eşari** radiyallahu anh onun öldürülmesini emretti." (Buhari, Müslim)

Burada **Muaz ibn Cebel** radiyallahu anh'in mürtedi tevbeye çağırmaııp hemen öldürölmesini emrettiğini görüyoruz. Eğer tevbeye çağırmaıak vacip olsaydı **Muaz ibn Cebel** radiyallahu anh'in bunu bilmesi gerekirdi.

Hız. Ömer'in hadisine gelince; **Ömer** radiyallahu anh'in mürtetin tevbeye çağırılmaıadan öldürölmesini hoş karşılamamasının sebebi; mürtedi tevbeye çağırmanın vacip oluşundan

değil, müstehap oluşundandır. Bu kişilerin İslam'a yeni girmiş olmaları nedeniyle kafalarında bir takım şüpheler olabileceği ihtimali olduğundan bunların tevbeye çağrılmadan öldürülmesini hoş karşılamamıştır. (El-Mebsut 10/99)

b - Mürtedin Tevbeye Davet Edilmesinin Müddeti

Malikiler, Hanefiler, Hanbeliler ve **Şafii**'nin bir görüşüne göre; mürtet üç gün tevbeye davet edilir tevbe etmezse öldürülür.

(El-Mebsut 10/98-99) (El-Bahr-ür Raik 5/135) (El-Huraşi Haşiyet-ül Huraşi 8/66) (Mevahib-ul Celil 6/281) (İbn Kudame El-muğni 9/4-5)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Buna rağmen onu (Salih (a.s)'\n devesini) kesip devirdiler. O zaman Salih:

"Yurdunuzda üç gün daha kalın. Bu yalanlanamayacak bir sözdür." dedi.
(Hud:65)

Allah-u Teâlâ; Salih (a.s)'\n kavmine ilâhi azap gelmeden önce üç gün mühlet vermiştir.

- İkinci delil ise daha önce zikrettiğimiz **İmam Malik** in rivayet ettiği **hz. Ömer**'in hadisidir.

- **İmam Şafii**'nin diğer görüşüne göre; mürtet olan kişi hemen tevbeye çağrılır. Tevbe etmezse bekletilmeden öldürülür, (Nevevi El-Mecmuğ 18/12)

Delili:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Müşrikleri nerede bulursanız öldürün." (Tevbe:5)

Süleyman İbnu Musa'nın haber verdiğine göre

"Osman radiyallahu anh'in hilafeti zamanında bir kişi imanından sonra mürtet oldu. **Hz. Osman** radiyallahu anh onu üç defa İslam'a davet etti. Kabul etmeyince öldürdü. (Abdurrezzak rivayat etti)

Bu rivayete göre; **Osman** radiyallahu anh'ın mürtedi aynı mecliste üç defa tevbeye davet ettiği anlaşıyor.

Cabir radiyallahu anh'den rivayete göre;

- **"Ümmü Rûman** isimli bir kadın mürtet oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tevbeye çağrılmasını, kabul etmediği taktirde öldürülmesini emretti." (Dare kutni, Beyhaki)

c - Mürtedin Tekrar İslama Dönüşü

- **Dört mezhebe göre;** mürtedin tevbesi ancak inkâr ettiği şeyden vazgeçmesi ile geçerli olur. Yalnız şehadeti söylemesi yetmez. Fakat İslâmı tamamen terk ederek mürtet olursa; İslam dan başka bütün dinleri reddettiğini söyler ve kelime-i şehadet getirirse tevbesi geçerlidir.

(İbn Kudame El-Muğni 10/100) (El-Mebcut 10/112) (Feth-ül Kadir 4/387) (Merdavi El-Insaf 1/335) (Makdisi El-İknağ 4/303) (Nevevi El-Mecmuğ 18/13)

d - Tekrar Tekrar İslâmı Terk edenin Tevbesi

Hanefiler, Şafiiler ve Malikilere göre ikinci ve üçüncüde tevbesi kabul edilir. Dördüncüde ise gerçek bir tevbe ile tevbe ettiği anlaşılıncaya kadar hapsedilir. (Feth-il Kadir

4/387) (El-Mebsut 10/99-100) (Mevahib-ul Celil
6/282)(Nevevi El-Mecmuğ 18/13)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Hürmetli aylar çıkınca müşrikleri
bulduğunuz yerde öldürün. Onları
yakalayıp hapsedin. Her gözetleme yerinde
onları bekleyin. Eğer tevbe eder, namaz
kılar ve zekât verirlerse serbest bırakın.
Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder."
(Tevbe: 5)**

**"İnkâr edenlere de ki: İnkârlarına son
verirlerse geçmiş haramlarının hepsi
affolunur." (Enfal: 39)**

- **Hanbelilere** göre bir kaç defa İslâmı
terkedip tevbe edenin tevbesi kabul edilmez
öldürülür. (Keşşaf-ül kınağ 6/177) (İbn Kudame
El-Muğni 8/543)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İnandıktan sonra inkâr edenler, sonra inkârda ileri gidenler yok mu? Onların tövbeleri asla kabul edilmeyecektir." (Al-i İmran: 90)

"Doğrusu inanıp sonra inkâr edenleri sonra inanıp tekrar inkâr edenleri sonra da inkârları artmış olanları Allah bağışlamaz. Onları doğru yola eriştirmez." (Nisa: 137)

Esrem, Zabyan b. İmare'ye isnat ederek Beni Sa'd'dan bir zat, Beni Hanife mescidine uğradı. Bir de ne görsün, Müseyleme'nin safsatasını okumuyorlar mı?

Hemen **İbni Mesud'**a gitti ve durumu ona anlattı. **İbni Mes'ud** radiyallahu anh onlara adam gönderdi ve getirtti. Hemen onları tevbeye

davet etti. Onlar da tevbe ettiler, İbni Nevehâ denilen biri müstesna diğerlerini bıraktılar. Dedi ki:

"Seni bir defa daha getirtmiştim. Tevbe ettiğini iddia etmiştin. Görüyorum ki yine geldin."

İbni Mes'ud onu öldürdü.

- Tekrar tekrar mürtet olanın tevbesinin kabul edilmeyeceğinin bir başka nedeni de kişinin İslâm inancının bozuk olduğunu ve İslâm ile ilgi ve bağının az olduğunu gösterir." (İbn Kudame El-muğni 9/7) (Keşşaf-ül Kınağ 6/177)

e - Tevbesi Kabul Edilmeyenler

- **Dört mezhebe** göre Rasulullah'a söven kişinin tevbesi kabul edilmeyip öldürülür.

- **Hanefiler, Hanbeliler ve Malikilere** göre sihirbaz ve zındığın tevbesi kabul edilmeyip öldürülür.

Şafilere göre zındığın ve sihirbazın tevbesi kabul edilir.

(Hasiyet İbn Abidin s:232-233) (Haşiyet-ül Huraşi 8/70) (Nihayet-il Muhtaç 7/399) (İbn Kudame El-Muğni 9/31) (Haşışet-it Desûki 4/354) (Nihayet-il Muhtaç 7/399)(Keşşaf- ül Kınağ 6/177)

Zındık: Kendini müslüman gösterip küfrünü gizleyen kişidir.

3 - Mürtedin Cezalandırılması

a - Mürted Erkeğin Öldürülmesi

Dört mezhebe göre; mürtet erkek, irtidatında ısrar ederse, devlet reisi ya da onun görevlendirdiği yetkili bir kişi tarafından, eziyet çektirmeden kılıçla öldürülür. Bunların dışında üçüncü bir şahıs tarafından öldürülmesi halinde mürtedin kanı helâl olduğundan dolayı bu kişiden

diyet alınmaz fakat devlet reisinin hakkına tecavüz ettiğinden kendisi tazir ve tedip edilir.

Ancak mürtet, kâfirlerin elçisi olursa öldürülmez. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Müseylemenin elçisini öldürmemiştir.

(İbn Kudame El-Kafi 3/161) (İbn Müflih El-Füru' 2/159) (İbn Neccar Müntehel İradat 2/305)

b - Mürted Kadının Öldürülmesi

Şafiiler, Hanbeliler ve Malikiler tevbe etmediği takdirde mürtet kadın öldürüleceği görüşündedirler.

Malikilere göre kadın hayızlı ise temizlendikten sonra öldürülür, emzikli ise çocuğun emeceği başka bir kadın bulununcaya kadar öldürülmez.

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre çocuğunu doğurmadıkça hamile kadın

öldürülmez. Doğurduktan sonra tevbe etmediği takdirde öldürülür.

(Haşiyet-it Desûki 4/357) (Mevahib-ul Celil 6/281) (El-Mecmuğ Şerh-il Muhazzeb Nevevi 18/10) (Nihayet-il Muhtaç 7/399) (El-Um Şafi 6/159) (El-Muğni İbn Kudame 9/3-4) (Keşşaf-ul Kınağ 6/174)

Delilleri:

1 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim dinini değiştirirse öldürün."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, İbn Mace)

Bu hadiste kadın erkek diye belirtilmemiş olup hadis her ikisini de içine almaktadır.

2 - **İbn Mes'ud** radiyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "La İlahe İllallah Muhammedun Rasulullah'a şehadet eden müslümanın canı üç şeyden biri ile mubah olur: Allah'ın öldürmeyi haram kıldığı bir nefsi öldürmek, evli olduğu halde zina etmek, İslâm cemaatini bırakıp dininden dönerek mürtet olmak." (Buhari, Müslim)

Kadın ve erkek hadler konusunda eşittirler. Bekâr olan bir kadın zina ederse, zina eden bekâr bir erkek kadar değnek cezası verilir. Evli olan bir kadın zina ederse, zina eden evli erkek gibi taşla recmedilerek öldürülür. Diğer hadlerde kadın erkek eşit olduğuna göre irtidadın haddinde de kadın erkeğin eşit olması gerekir.

3 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem **Muaz b. Cebel** radiyallahu anh'i Yemen'e vali olarak gönderirken ona şöyle dedi:

- "İslâmı terk eden hangi erkek olursa onu tekrar İslama davet et. Dönmezse

boynunu vur. İslâmı terk eden hangi kadın olursa olsun onu tekrar İslam'a davet et. Dönmezse boynunu vur." (Taberani rivayet etti.) (İmam İbni Hace bu hadis için "senedi basendir" dedi.)

4 - Cabir radiyallahu anh'den;

- **Ümmü Mervan** denilen bir kadın mürted oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tevbeye çağrılmasını, tevbe etmediği takdirde öldürülmesini emretti."

(Dar-e Kutni, Beyhaki) (Hafız İbn Hacer el-Askalanî "bu hadisin senedi zayıftır" dedi.) (Neyl-il Evtar 7/218)

5 - Aişe radiyallahu anh'den dedi ki:

"Uhud savaşında bir kadın mürtet oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tevbeye çağrılmasını tevbe etmediği takdirde

öldürölmesini emretti." (Beyhaki rivayet etti ve "zayıf dedi.)

6 - "Ümmü Kurfe adında bir kadın mürtet oldu. **Ebu Bekir** radiyallahu anh onu tevbeye çağırıldı.Tevbe etmediği için öldürttü. (Dar'e Kutni, Beyhaki)

- Hanefilere göre mürtet kadın tevbe etmezse öldürölmez.Tevbe edinceye kadar hapsedilir ve dövölür. Eğer kadın kâfirlerin önde gelen, savaşçı ve söz sahibi biri ise öldürölür. (El-Mebhut 10/110) (Feth-il Kadir İbn Hemam 4/388-389) (Merginani El-Hidaye 2/122)

Delilleri:

1 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir savaşta bir şey etrafında toplanan insanları gördüğünde niçin toplanıldığı hakkında sormuş ve cevap olarak kendisine öldürölmiş bir kadına baktıklarını söylemişlerdir. Rasulullah sallallahu

aleyhi ve sellem birisine, **Halid b. Velid'e** yetiş ve de ki:

"Katiyen savaşa katılmayanları ve çocukları öldürmesin." (Müslim)

2 - İbn Abbas radiyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ölmüş bir kadını gördüğünde:

- Bunu kim öldürdü?" dedi. Bir kişi:

- "Ben, ey Allah'ın rasulü Onu bineğime bindirdim. Beni öldürmek için kılıcıma sarıldı. Ben de onu öldürdüm.

Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

- "Kadınları öldürmek de ne oluyor. Onu defnet ve bir daha yapma." buyurdu. (Müslim)

3 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinde öldürülmüş bir kadın görünce şöyle buyurdu:

- "Bu kadın savaşmıyordu ki....."
(Muvatta)

- Cumhurun bu hadisler hakkındaki görüşleri şöyledir:

"Bu hadisler savaşta savaşa katılmayan kadınların öldürülmemesi gerektiğini bildiriyor. Biz zaten bunu kabul ediyoruz. Bu hadisler; mürtet olan kadının öldürülmemesi için delil değildir."

Mürted Öldürülünce Ne Yapılır?

Mürted tevbe etmez sonra öldürülür ya da mürtet iken ölürse yıkanmaz, namazı kılınmaz, müslümanlarla beraber gömülmez. Çünkü o kâfirdir. Ona saygı gösterilmez.

(El-Mebsut 10/109-110) (Feth-il Kadir
4/388-389) (El-Muğni 2/230)

4 - İrtidadın Mürtedin İbadetlerine Etkisi

1 - Amellerin Boşa Gitmesi

- Hanefiler ve Malikilere göre mürtet İslâmı terk ettiği anda bütün amelleri boşa gider. Mürtedin müslüman iken tuttuğu oruç, kıldığı namaz, yapmış olduğu hac, yermiş olduğu zekât gibi ibadetleri tekrar İslama döndükten sonra tekrar iade etmesi gerekir.

Yani herhangi bir vakit içerisinde kılmış olduğu namazdan sonra vakit çıkmadan irtidat edip tekrar İslama dönerse o vakit içinde kıldığı namazı iade eder. Aynı şekilde oruç ta böyledir. Bir gün içinde niyetli iken, iftar etmeden irtidat

edip tekrar İslam'a dönerse o günün orucunu iade etmesi gerekir. Hac ve zekâta gelince hac ömürde bir defa yapılması farz olduğundan kaç sene önce yapmış olursa olsun irtidat edip tekrar İslama döndükten sonra hacı tekrar iade etmesi gerekir. Zekât da böyledir. Aynı yıl içerisinde vermiş olduğu zekâtı İslama girdikten sonra tekrar vermesi gerekir. (Bedaius-Senaîğ 1/292) (El-Bahr-ür Raik 5/137) (El-Hurasi 8/68)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kim imandan sonra küfrederse ameli boşa gider." (Maide: 5)

Bu ayeti kerime gösteriyor ki mürtetin amelinin boşa gitmesi öldükten sonra değil irtidatından hemen sonradır.

İmam Şafii'nin ve Hanbelilerin mürtetin ameli ancak mürtet olarak ölürse boşa gideceğine dair delil aldıkları;

"Sizden kim dinini terkeder ve kâfir olarak ölürse işte onların dünyada ve ahrette amelleri mahvolur. Onlar cehennemliklerdir. Orada ebedi kalırlar."
(Bakara: 217) ayeti kerimesinin manasına gelince;

Allah-u Teâlâ'nın burada ölümü şart koşmasının sebebi; mürtetin cehennemde ebedi olarak kalış nedeninin mürtet olarak ölmesi olmasından dolayıdır.

Maide sûresinin beşinci ayeti ile Bakara sûresinin iki yüz on yedinci ayeti ayrı ayrı hü'küm içermektedirler. Maide sûresinin beşinci ayetinde dinden dönen kişinin amellerinin boşa gideceği hükmü vardır. Diğer ayeti kerimede ise mürtet olarak ölen kişinin cehennemde sonsuza kadar kalacağı hükmü vardır. (Taberi Tefsiri 3/49)

2 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer sen şirk koşsaydın mutlaka amelin boşa giderdi." (Zümer: 65)

Bu ayette hitap Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ise de burada asıl kastedilen onun ümmetidir. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in İslâmı terk etmesi asla düşünülemez.

3 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer şirk koşarlarsa amelleri boşa gider." (Enam:88)

Bu ayeti kerimede de mürtedin amellerinin boşa gitmesi için öldükten sonra diye bir kayıt yoktur.

- **Şafiiler** ve **Hanbelilere** göre bir kimsenin, mürtet olarak ölmeyince, müslüman iken işlediği ameller boşa gitmez, (Nevevi El-

Mecmuğ Şerh-ul Muhazzeb 3/5-6) (El-İnsaf
1/392)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

**"Sizden kim dinini ter keder ve kâfir
olarak ölürse işte onların dünyada ve
ahrette amelleri mahvolur. Onlar
cehennemliklerdir. Orada ebedi kalırlar."**
(Bakara: 217)

Eğer müslüman iken işlediği ameller
mücerred bir irtidatla mahvolmuş olsaydı ayette
"kâfir olarak ölürse" ibaresinin bir manası
olmazdı. Buna göre ancak mürtet olarak ölürse
bütün işlediği ameller mahvolur. Ölmeden Önce
İslama dönerse ne ameli mahvolur ne de
cehennemde sonsuza kadar kalır.

Hanefilerin ve Malikilerin mürtetin
irtidatından hemen sonra, işlediği amellerin boşa

gitmesine delil olarak gösterdiği ayetler mutlak (hükmü genel olan) ayetlerdir. Bizim gösterdiğimiz bu ayet ise (Bakara: 217. ayet) iki şartla mukayyed edilmiştir, (bağlanmıştır.) Mutlak olan ayetlerin manası mukayyed olana göre verilir. (El-Mecmuğ Şerh-ul Muhazzeb 6/6)

"Eğer sen şirk koşsaydın mutlaka amelin boşa giderdi." (Zümer: 65) ayetine gelince **Şafii** radiyallahu anh şöyle dedi:

"Bu hitap ümmete olmayıp Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem içindir. İşin önemini ümmete belirtmek için bu ifade kullanılmıştır. Derecesi en yüksek olan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de şirk koşa ameli boşa gider. Sizinki ne olmaz ki? Ama hiçbir zaman Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a şirk koşmaz. Aşağıdaki ayet de buna benzer:

"Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir kötülük işlerse onun azabı iki misli olur." (Ahzab: 30)

Bu hitap da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarına aittir. Azaplarının iki misli olması mevkileri gereğidir. Ancak böyle bir şey yapmaları düşünülemez. Onlar şerefli kocalarından dolayı korunurlar.

2 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Râbleri dualarını kabul etti: "Birbirinizden meydana gelen sizlerden, erkek olsun kadın olsun amel işleyenin amelini boşa çıkarmam." (Al-i İmran: 195)

"Kim zerre kadar hayır işlerse karşılığını görür." (Zelzele: 7)

Bu ayetler gösteriyor ki; iyilik yapan kişinin iyiliği ne kadar az olursa olsun karşılığım mutlaka

alacaktır. Bu ayetin hükmü âmdır (geneldir.)
haslaştırlamaz (özelleştirilemez.)

2 - Mürtedin Mürtedliği Esnasında Terk ettiği İbadetlerin Hükmü

- **Şafiiler** ve **Hanbelilerin** kuvvetli olan görüşüne göre; mürtet iken terk ettiği ibadetlerin tekrar iadesi gerekir. (El-Mecmuğ Şerh-ul Muhazzeb 1/4)

- **Hanefiler, Malikiler** ve **Hanbelilerin** bir görüşüne göre mürtet iken terk edilen ibadetlerin kazası gerekmez. (Huraşi 8/68) (El-İnsaf 10/342-343)

3 - Mürtedin Kestiği Hayvanın Durumu

Bütün alimlere göre mürtedin ehli kitabın dinine girse bile kesmiş olduğu hayvan yenmez haramdır.

Ali ibn Ebi Talib radiyallahu anh Beni Tağlib hristiyanların ne kestiklerinin yenmesini ne de kadınlarıyla evlenilmesini helâl sayıyordu. Çünkü onlar müslüman olduktan sonra hristiyan oldular.

(İbni Kudame El-Muğni 9/388) (El-Mecmuğ Şer-ul Muhazzeb 9/81) (El-Um Şafii 6/155) (El-Um Şafii 7/331) (İmam Muhammed El-mebsut el yazması s: 142-143) (Merdavi El-İnsaf 10/389) (İbn Neccar Müntehal Iradat 2/513)

TOPLU İRTİDAT

Dar-ul İslâm Ne Zaman Dar-ul Harbe Dönüşür?

1 - Şafiiler, Hanbeliler, Malikiler ve Hanefilerden İmam Muhammed ve İmam

Ebu Yusuf'a göre bir ülkede İslâm kanunları yürürlükten kalktığı anda bu ülke dar-ul harbe dönüşür.

(El-um imam Şafii 8/32) (Muhtasar el-Muzni s:261) (El-Muğni (İbn Kudame 10/102-103) (El-Mebsut 10/114)

2 - Ebu Hanife'ye göre dar-ul İslâmın dar-ul harbe dönüşebilmesi için üç şartın mevcut olması gerekir:

1 - İslâm kanunlarının yürürlükten kalkması,

2 - Müslüman ve zımmilerin müslüman devletin yönetimi altında bulunduğu zaman sahip oldukları hak ve hürriyetleri kaybetmesi.

3 - Küfür diyarına bitişik olmak. (El-Mebsut 10/114)

Dar-ul Harbin ve Toplu irtidatın Hükümü

- Şafîiler, Hanbeliler, Malikiler ve Hanefilerden İmam Ebu Yusuf ve Muhammed'e göre:

" Bir topluluk müslüman olduktan sonra dinden döner murtet olursa; bunlar ister dar-ul İslâm'dan olsun isterse Allah'ın kanunlarını yürürlükten kaldırıp yerine küfür kanunlarıyla hükmetmek suretiyle dar-ul İslâm'ı dar-ul harbe çevirsinler, müslümanların diğer kâfir ve müşriklerden önce bunlarla savaşıması farzdır.

Bunların yenildikten sonra kaçanları takip edilir. Esir alınanlar tevbeye davet edilir, tevbe etmezlerse öldürülür, tevbe ederlerse savaşta müslümanlara vermiş oldukları zararları öderler. Esir alınamayan yaralılar ise öldürülür. Bunlar kadın veya erkek olsun fark etmez.

- **İmam Ebu Hanife** aynı hükmü söylüyor fakat dar-ul İslâm'ın dar-ul harbe dönüşebilmesi için daha önce zikrettiğimiz üç şartın aynı anda bulunmasını şart koşuyor.

(İmam Şafii El-Um 6/32) (Muhtasar El-Muzni s:267) (El-Muğni Ibn Kudame Şerh-il Kebir 10/102-103) (El-Mebsut 10/114)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ Kur'an'ı kerimde müslümanlara, kâfirlere karşı savaşmayı farz kıldı. Mürtedler ise kâfirlerden daha tehlikelidir. Çünkü bazı kişiler onlardan etkilenererek onlar gibi mürtet olabilirler ve İslam'a daha çok zarar verirler. Bunun için diğer kâfir ve müşriklerden önce bunlarla savaşmak farzdır.

2 - Sahabeler **hz. Ebu Bekir** zamanında mürtedle savaşmanın diğer kâfirlerden önce olması gerektiğinde ittifak etmişlerdir.

3 - Hz. Ebu Bekir mrtetlere karşı zafer kazandığında onlara şöyle demiştir:

- "Seçin! Ya kahredici bir savaş ya da aşağılayıcı bir barış"

Onlar şöyle dediler:

- "Kahredici savaşı gördük. Aşağılayıcı barış nedir?"

Hz. Ebu Bekir şöyle dedi:

- "Siz bizim ölülerimizin diyetini vereceksiniz. Biz sizin ölülerinizin diyetini vermeyeceğiz."

Bizim ölülerimizin cennete sizin ölülerinizin cehenneme gireceğine şahadet edeceksiniz.

Bizden aldığınızı bize geri vereceksiniz. Biz ise sizden aldığımızı size geri vermeyeceğiz.

Bütün silahlarınız sizden alınacak, atlara binmek size yasak olarak ve müslümanların

emirinin ve müslümanların sizin hakkınızdaki kararı değişinceye kadar müslümanların içinde aşağılanmış olarak yaşayacaksınız."

Onlar:

- "Bunu kabul ediyoruz ey Rasulullah'ın halifesi!" dediler.

Ömer b. Hattab dedi ki:

- "Ey Rasulullah'ın halifesi! Bütün dediklerini kabul ediyorum. Ancak bizim ölülerimizin diyetini vermelerini kabul etmiyorum. Çünkü ölenlerimiz Allah yolunda öldürölüp şehid oldular ve sevapları Allah'a aittir."

Bütün sahabeler de **hz. Ömer**'in görüşünü kabul ettiler." (Beyhaki, El-Barkani Buhari'nin şartlarına göre rivayet etti.)

MÜRTEDE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR

1 - Cana Tecavüz

a - Mürtedi bir müslümanın öldürmesi:

- Dört mezhebe göre herhangi bir müslüman, murtet kanı helâl olduğundan dolayı onu öldürebilir. Fakat müslüman devlet başkanının izni olmadan öldürdüğü için tazir cezası verilir.

Çünkü bu hareketi İslâm devlet başkanının hakkına tecavüzdür. Şayet murtet dar-ul harbe kaçarsa İslâm devlet başkanının izni olmaksızın tevbye dahi davet edilmeden öldürülmesi helaldir. Öldüren müslümana da bir tazir cezası verilmez, (El-Um imam Şafii 6/154) (İbnKudame El-Muğni 8/274) (Sabba eş-Şamil elyazması 1/101) (Serahsi el-Mebhut 1/106) (Merdavi El-İnsaf 9/462)

b - Mürtedi bir zımminin öldürmesi:

- **Şafililerin** bir görüşüne göre bir zımmi mürteti öldürürse kısas yapılması gerekir. (El-Muğni jbn Kudame 8/277)

- **Hanbeliler, Malikiler ve Hanefilere** göre bir zımmi mürtedi öldürürse mürtedin kanı helâl olduğundan dolayı kısas gerekmez fakat tazir cezası verilir. (El-Muğni İbn Kudame 8/277) (El İnsaf Merdavi 9/462) (Eş- Şamil Bahram el yazması 2/158)

2 - Öldürmenin Dışında Mürtede Yapılan Tecavüz

a - Bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman daha sonra mürtet olup kesik eli sebebiyle ölürse el kesen müslümanın hükmü:

- **Hanefilere ve Hanbelilerle Şafililerin** bir görüşüne göre; bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman daha sonra

mürtet olup kesik eli sebebiyle ölürse el kesen müslümanın sadece kestiği elin diyetini vermesi gerekir. (El-Mebsut Serahsi 10/107) (Bedaius Senaiğ Kaşani 7/253) (İbn Kudame El-Muğni 8/275-276) (El-İknağ Makdisi 4/174)

- **Malikilere** göre bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman daha sonra mürtet olup kesik eli sebebiyle ölürse el kesen müslümana kestiği el için kisas gerekir. (Eş-Şamil Behram el yazması 2/159)

- **Şafiilerin** ve **Hanbelilerin** tercih edilen görüşüne göre; bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman daha sonra mürtet olup kesik eli sebebiyle ölürse el kesen müslümana hiç bir şey lâzım gelmez. (El-Muğni İbnKudame 8/275) (El-Umm Şafii 6/48) (Muğnil Muhtaç 4/23)

b - Bir müslüman bir mürtedin elini keser veya yaralarsa ve bu mürtet daha

sonra müslüman olup kesik veya yaralı eli sebebiyle ölürse el kesen veya yaralayan müslümanın hükmü:

- Dört mezhebe göre mürtedin canı helâl olduğundan ve kesme veya yaralama işi o mürtet iken yapıldığından el kesen veya yaralayan müslümana hiç bir şey gerekmez. (El-Um Şafii 6/163) (El İnsaf 9/413) (Hidaye El Inaye Şerhi Fethil Kadir Şerhi 4/400)

c - Bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman mürtet olup tekrar müslüman olur ve müslüman iken kesik eli sebebiyle ölürse el kesen müslümanın hükmü:

- İmam Ebu Hanife ile İmam Ebu Yusuf'a ve Hanbelilerin tercih edilen görüşüne göre: bir müslüman bir müslümanın elini keser ve eli kesilen müslüman mürtet olup tekrar müslüman olur ve müslüman iken kesik eli

sebebiyle ölürse, el kesen müslümana ölüm diyeti gerekir.

- **İmanı Muhammed ve Hanbelilerin** bir görüşüne göre ise ölüm diyetinin yarısı gerekir.

- **İmam Şafii ve İmam Ahmed b. Hanbel'in** bir görüşüne göre ise bir müslümanın ölümüne sebep olduğu için ölüm kisası gerekir.

Hanbelilerin ve İmam Safiinin bir görüşüne göre ölüm kisası gerekmez. (El-Muğni İbn Kudame 8/276) (El-Bahrür Raik 5/142)

3 - Mürtedin İrzına Tecavüz

a - Mürted olan bir kadına zina suretiyle tecavüz:

- **Dört mezhebe** göre mürtet bir kadınla zina başka bir kadınla yapılan zina gibidir. Bu ikisi arasında fark yoktur. Bunun sebebi ise kadının

cinselliğinden faydalanmak olup dinle hiç bir ilgisi yoktur. Allah-u Teâlâ zina ayetini mutlak olarak indirmiştir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Zina eden kadın ve zina eden erkek.." (Nur 21 - Merdavi El-İnsaf 10/377)

b - Mürtede iftira atmanın (kazf) hükmü:

Bir kadın ya da erkeğin namusuna iftirada bulunan kişiye gerekli had cezası verilebilmesi için iftiraya uğrayan kişide beş tane şartın bir arada bulunması gerekir. Bunlardan bir tanesi bulunmadığı takdirde kazf cezası uygulanmaz. Tazir cezası ile yetinilir. Bu şartlar:

1 - İslâm.

2 - Bulûğ.

3 - Akıl.

4 - Hürriyet.

5 - İffet.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İffetli, habersiz mü'min kadınlara iftira edenler dünya ve ahirette lanetlenmiştir. Ahirette onlara büyük bir azap vardır." (Nur: 23)

İbn Ömer radiyallahu anh şöyle demiştir:

"Allah'a şirk koşan muhsan (korunmuş) değildir." -(El-Um İmam Şafii 6/151) (Bedaius Sena iç 10/4166) (El- Huraşi 8/86) (El-İnsaf 10/203)

- **Dört mezhebe** göre mürtet olan bir kadına veya erkeğe iftira eden kişiye kazf cezası (80) değnek) verilmeyip tazir cezası ile yetinilir. (El-Um İmam Şafii 6/151) (Bedaius Sena iç 10/4166) (El-Huraşi 8/86) (El-İnsaf 10/203)

MÜRTEDİN İŞLEDİĞİ SUÇLAR

1 - Mürtedin Bir Şahsı Öldürmesi

a - Bir mürtedin bir müslümanı kasden öldürmesi:

Dört mezhebe göre dar-ul İslâm'da bir mürted bir müslümanı öldürürse murtet İslâm'a dönse bile kısas gerekir.

(El-Umm imam Şafii 6/153) (El-Umm imam Şafii 4/290) (İbn Kudame El-Muğni 8/255/554) (Makdisi El-İkna 4/306) (Âliş Şerhu Minehil Celil 4/467) (El-Huraşi 8/4)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın haram kıldığı bir cana kıymayın. Bir kimse zulmen öldürülürse onun velisine (mirasçısına hakkını alması için) yetki verdik.

Ancak bu veli de kısısta ileri gitmesin. Zaten (kendisine bu yetki vermekle) o yardıma mazhar olmuştur." (İshak İbn Rahavi Müsnedinde rivayet etti.)

"Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı."(İsra: 33)

İbn Ebi Leylâ'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Bir mü'mini kasden öldüren kişinin öldürülenin velisi affetmedikçe öldürülmesi gerekir. Kim engel olursa Allah'ın gazapı ve laneti üzerinedir. Ve yaptığı hiç bir amel kabul edilmez." (Bakara: 178)

b - Bir mürtedin yanlışlıkla bir müslümanı veya bir zımmiyi ya da müslümanlarla sulh halinde olan kâfir bir devletin ferdini öldürmesi

Dört mezheb imamları bir mürtet bir müslümanı veya bir zımmiyi ya da müslümanlarla sulh halinde olan kâfir bir devletin ferdini yanlışlıkla öldürürse, aşağıdaki ayete göre, kısas gerekmeyp diyet alınacağı konusunda ittifak etmişlerdir. Ancak diyetin mürtedin müslümanken kazandığı malından mı yoksa bütün kazandığı mallardan mı yoksa beytül malden mi alınacağı konusunda ihtilaf etmişlerdir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Yanlışlıkla bir mü'mini öldüren kimsenin, mü'min bir köle azad etmesi ve ölenin ailesine teslim edilecek bir diyet vermesi gereklidir. Meğer ki ölünün ailesi o diyeti bağışlamış ola. (Bu taktirde diyet vermez.) Eğer ölen, mü'min olduğu halde,size düşman olan bir toplumdan ise, mü'min bir köle azad etmek lâzımdır. Eğer

kendileriyle aranızda anlaşma bulunan bir toplumdan ise, ailesine teslim edilecek bir diyet ve bir mü'min köleyi azad etmek gerekir." (İmam Şafii rivayet etti El-Umm 6/4)

- **İmam Ebu Hanife'**ye göre diyet yalnız müslümanken kazandığı parasından alınır.

- **Şafiler, Hanbeliler, Ebu Yusuf ve Ebu Muhammed'e** göre diyet mürtedin bütün malından da alınabilir.

- **Malikilere** göre diyet müslüman devletin beytül malından ödenir. (Nisa: 92)

c - Mürtedin kasden bir zımmiyi ya da müslümanlarla sulh halinde olan kâfir devletin ferdini öldürmesi:

- **Hanefiler, Hanbeliler ve Şafilerin** tercih edilen görüşüne göre mürtet tekrar İslam'a dönse bile kısas yapılarak öldürülür.

(Muğnil Muhtaç 4/17) (El-Bahrur Raik 5/147) (El-Umm İmam Şafii 6/48)(Serahsi El-Mebsut 1/108) (Makdisi El-İkna 4/306) (Şerh-ul Huraşi 8/66) (İmam Kaşani Bedaius Senaiğ 7/252)

- **Malikiler** ve **Şafîilerin** bir görüşüne göre kısas gerekmeyip diyet ödenir.

(Muğnil Muhtaç 4/17) (İbnKudame El-Muğni 8/277) (Makdisi El-İkna 4/33) (İmam Muhammed'in El Mebsut el yazması y: 142)

2 - Mürtedin Başkalarını Yaralaması

a - Mürtedin bir müslümanı kasten yaralaması:

- **Dört mezhebin imamlarına** göre mürted, bir müslümanı kasden bıçaklar veya yaralarsa, bu olay kısas uygulanabilecek bir hadisede ise kısas yapılır, eğer kısas

uygulanmayacak bir hadisede ise diyet vermesi gerekir.

Mesela; mürtet, bir müslümanın gözünü çıkarır ya da elini veya kulağını keserse aynen ksas yapılır. Fakat mürtet, bir müslümanın karnını bıçaklarsa bunun ne kadar derin olduğu tam olarak anlaşılmayacağından ksas uygulanmaz, diyet vermesi gerekir.

(El-Um imam şafi 6/154) (İbn Kudame El-Muğni 3/163) (Kalvazani El-Hidaye el yazması y:20) (Aliş Minehil Celil 4/467)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş, yaralar da ksastır. Her yaralama misli ile cezalandırılır. Kim bunu (ksas) bağışlarsa kendisi için o keffaret olur. Kim

Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir."(Maide: 45)

b - Mürtedin bir zımmiyi ya da sulh halinde olunan bir kâfir devletin ferdini yaralaması:

- Dört mezhebe göre mürtet, bir zımmiyi ya da sulh halinde olunan bir kâfir devletin ferdini yaraladığında diyet vermesi gerekir. Mürted dar-ul harbe kaçsa bile müslüman devlette bulunan malından diyet verilir. (El-Um imam Şafii 6/48) (Cevahirul İklil 2/279) (El-Bahrur Raik 5/148)

3 - Mürtedin Irza Tecavüzü

a - Zina:

Dört mezhebe göre bekâr olan bir mürtet müslüman devletinde zina yaparsa yüz değnek ceza verilmesi gerekir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Zina eden kadın ve erkeğin her birine yüzer değnek vurun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız Allah'ın dini konusunda o ikisine acımayın." (Nur: 2)

Evli olan bir mürtedin zina yapması durumunda alimler arasında ihtilaf vardır.

- **Hanefiler** ve **Malikilere** göre zina eden bir mürtede recm cezası verilebilmesi için ihsan şartlarına sahip olması gerekir. **Malikiler** ve **Hanefiler** İslâm olmayı ihsan şartlarından biri saydıklarından dolayı zina eden evli bir mürtedin, muhsan olmadığı için, recm cezası uygulanmaz, yalnız sopa cezası verilir, derler.

(Semerkandi Tuhfetül Fukaha 3/215) (Aliş Şerhu Minehul Celil 4/472) (Şerhul Huraşi 8/68) (İbn Kudame El-Muğni 9/40-41)

Delilleri:

İbn Ömer radiyallahu anh şöyle demiştir:

"Allah'a şirk koşan muhsan (korunmuş) değildir." (İshak İbn Rahavi müsnedinde rivayet ett.)

- **Şafiiler** ve **Hanbeliler** de; İslâmı ihsanın şartlarından biri olarak kabul etmedikleri için evli olup zina eden mürtede recm cezası verilmesi gerektiği görüşündedirler.

(İbn Kudame El-Muğni 9/40-41) (Kifayetül Ahyar 2/179) (Merdavi El-İnsaf 10/337)

Delilleri:

İbn Ömer radiyallahu anh'den;

"Yahudiler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler ve kendilerinden bir kadınla bir erkeğin zina ettiğini haber verdiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle dedi:

- **"Kitabınızda bununla ilgili ne buluyorsunuz?"**

Onlar Tevratta şu hükmün olduğunu söylediler:

- "Onları utandırmak için yüzleri siyaha boyanıp şehrin her yanında dolaştırılır."

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- **"Yalan söylüyorsunuz. Tevratta recm cezası vardır. Eğer doğru söylüyorsanız Tevratı getirin okuyalım."**

Tevratı ve onlardan Tevrat'ı okuyabilen bir adam getirdiler. Adam Tevrat'ı okumaya başladı ve bir yere gelince eliyle kitabın bir yerini kapatıp okumaya devam etti. Ona şöyle denildi:

- "Elini kaldır." Elini kaldırıncı recm ayeti gözüktü. Yahudiler dediler ki:

- "Tevrat'ta recm ayeti vardır. Fakat biz bunu aramızda gizliyorduk."

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara zina yapan kadın ye erkeğin recmedilmesini emretti.

İbn Ömer radiyallahu anh şöyle dedi:

- "Zina eden erkeğin zina eden kadını korumak için ona eğildiğini gördüm." (Buhari, Müslim)

İbn Kudame şöyle dedi:

"Eğer bu delile itiraz edilerek:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara Tevrat'ta bulunan hükmü tatbik etti." denilirse onlara şöyle deriz:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara İslâm'ın hükmünü tatbik etti. Çünkü Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammedi Kur'an'ı önce gelen kitabı doğrulayarak ve ona şahid olarak

gerçekle sana indirdik. Allah'ın indirdiği ile aralarında hükmet. Gerçek olan sana gelmiş bulunduğuna göre onların heveslerine uyma! Her birinize bir şariat ve bir yol verdik. Allah dileyseydi, sizleri bir tek ümmet yapardı. Fakat size verdiğinde (yol ve şariatlerde) sizi denemek için (böyle yaptı)." (Maide: 48)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem için İslâm kanunlarından başka kanunlarla hükmetmek caiz değildir. Ona caiz olsaydı ümmetine de caiz olurdu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Tevratı getirtip ondaki hükmün okunmasını istemesinin sebebi; vereceği hükmün Tevrat'a da uygun olduğunu ve yahudilerin Tevrat'ın emirlerine sırt çevirip muhalefet ettiğini göstermek içindir.

Eğer İslâm, ihsan şartlarından biri olsaydı, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem zina eden

yahudilere recm cezası verilmesini emretmezdi.
(İbn Kudame El-Muğni 9/40-41)

Mürted Zina İşledikten Sonra Müslüman Olursa, Zina Cezası Tatbik Edilip Edilmemesi Konusunda Alimler Arasında İhtilaf Vardır:

- **Hanefiler** ve **Malikilere** göre zina haddi tatbik edilmez. (El-Bahrur Raik 5/135)
(Mevahibul Celil 6/281-288)

- **Şafiiler** ve **Hanbelilere** göre zina haddi tatbik edilmesi gerekir. (İbn Kudame El-Muğni 9/27)

b - Mürtedin bir müslümanın namusuna iftirada bulunması (kazf):

- **Dört mezhebe** göre müslümanın namusuna iftira eden kişiye, ister müslüman iken iftira etsin sonra mürtet olsun, ister mürtet iken iftira etsin sonra müslüman olsun, ister mürtet

iken iftira edip dar-ul harbe kaçsın, iftira cezası yani seksen değnek verilmesi gerekir. (El-Bahrür Raik 5/138) (Şerhul Huraşi 8/66) (Esnan Metalıb 4/123) (El-Muğni İbn Kudame 9/278)

Eğer mürtet dar-ul harbe kaçtıktan sonra, dar-ul harpte müslümanın namusuna iftira eder sonra müslüman olursa iftira cezasının tatbik edilip edilemeyeceği konusunda alimler arasında ihtilaf vardır.

- **Malikiler** ve **Hanefilere** göre iftira cezası tatbik edilmez. Çünkü dar-ul harpte işlenen suçlara, işleyen kişi sonradan İslam'a dönerse, ceza verilmez. (El-Bahrur Raik 5/138) (Şerhul Huraşi 8/66)

- **Şafililer** ve **Hanbelilere** göre iftira cezası tatbik edilir. (İbn Kudame El-Muğni 9/27)

4 - Mürtedin Müslümanın Malına Zarar Vermesi

a - Mürtedin savaş hali dışında müslümanın malına zarar vermesi:

- **Dört mezheb;** mürtedin dar'ul İslâm'da ve savaş hali dışında bir kimsenin malına zarar vermesi halinde zararın mürtede ödettirilmesi konusunda ittifak etmişlerdir.

(El-Bahrür Raik 6/147) (İbn Kudame El-Kâfi 3/163) (Kalvazani El-Hidaye elyazması y:202) (Şerhul Huraşi 8/66) (Aliş Şerhu Minehul Celil 4/467)

b - Mürtedin savaş halinde bir müslümanın malına zarar vermesi:

- **Hanbelilerin** ve **Şafililerin** tercih edilmiş görüşüne göre; mürtedin savaş halinde bir kimsenin malına zarar vermesi halinde zarar

mürtede ödettirilmez. (İbn Kudame El-Muğni 8/539-540)

Delilleri:

1 - Hz. Ebu Bekir zamanında mürtetlerin savaş sırasında müslümanlara verdikleri zararlar ödettirilmemiş.

2 - Tulayhal Esediy mürtet iken, Ukkâşe İbnu Muhsin Esediy'i ve Sabit İbn Erkam'ı öldürdü. Ve kendisine bunların diyeti ödettirilmedi.

Beni Hanife'ye mürtet iken, Yemame savaşında öldürdükleri müslümanların diyetleri ödettirilmedi. (İbn Kudame El-Muğni 8/539-54)

- **Şafiilerle Hanbelilerin** bir görüşüne göre mürtetin savaş halinde, bir müslümanın malına zarar vermesi halinde zarar mürtede ödettirilir. (El-Mecmuğ Şerhil Muhazzeb 18/20)

**c - Mürtedin Müslümanın Malını
Çalması Veya Yolunu Kesmesi:**

- **Hanefî** ve **Malikilere** göre bir mürted hırsızlık yaptıktan sonra müslüman olursa had tatbik edilmez. (eli kesilmez.) Fakat çaldığı malın karşılığı ödettirilir. Aynı şekilde mürtedin yol kesmesi halinde, sonradan müslüman olursa, yol kesme haddi tatbik edilmez. Fakat yaptığı zarar ödettirilir. (El-Bahrur Raik 5/198) (Mevahibul Celil 6/281-282)

- **Şafiiler** ve **Hanbelilere** göre bir mürtet hırsızlık yaptıktan sonra müslüman olsa bile eli kesilir. Mürted yol keserse sonradan müslüman olsa bile yol kesme haddi tatbik edilir. (İbn Kudame El-Muğni 9/27)

Yol kesme suçu hakkında Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah'a ve Rasulüne karşı savaşılanların ve yeryüzünde bozgunculukla uğraşılanların cezası öldürölmek veya asılmak yahut çapraz el ve ayakları kesilmek ya da yerlerinden sürölmektir. Bu onlara dünyada bir rezilliktir. Onlara ahirette büyük azap vardır." (Maide: 33)

MÜRTEDİN MALLARININ DURUMU

1 - Mürtedin Ölmeden Veya Öldürölmeden Önce Mal ve Mülkünün Durumu

- Ebu Hanifeye, İmam Şafii'ye, Malikilere ve Hanbeliler'in kuvvetli olan görüşüne göre; mürtedin ölmeden veya öldürölmeden önceki mal ve mülküne el konularak bekletilir. Tekrar İslâm'a dönerse mal ve mülkü kendisine geri verilir. (Fethul Kadir

4/390-El-İnsaf 10/339-El-Umm Şafii 6/151-
Mevahibul Celil 6/282)

Delilleri:

Mürted olan kişi harbidir, öldürülmesi gerekir. Mal ve mülkünde de tasarruf hakkı yoktur. Fakat tekrar İslâm'a dönme ihtimali olduğundan tevbe edinceye kadar mal ve mülküne el konularak bekletilir. Tevbe ederse mal ve mülkü kendisine iade edilir. Tevbe etmezse öldürülür ve malı alınır.

- **Hanefi'lerden İmam Muhammed** ve **Ebu Yusuf'a, Şafiiler'den İmam Müzenî'ye** göre; mürtedin irtidatından dolayı mülkiyet hakkı elinden alınmaz. (Fethil Kadir 4/390-El-Mecmuğ Şerhil Muhazzeb 18/16)

Delilleri:

Mürtedin irtidatından dolayı mülkiyeti elinden kalkmaz. Çünkü kanını helâl kılan

sebepten başka bir sebep mevcut değildir. Bu da, katil olması ve zina etmesi gibi, malının mülkiyetinin elinden çıkmasını gerektirmez.

- **İmam Ahmed'in** bir görüşüne göre ve **Hanbelilerden Ebu Bekir'in** görüşüne göre mürtedin irtidatından hemen sonra mülkiyet hakkı elinden alınır. (El-Mecmuğ Şerhul Muhazzeb 18/16-17-İbn Kudame El-Muğni 9/9)

Delilleri:

Hz. Ebu Bekir mürtetlere karşı zafer kazandığında onlara şöyle demiştir:

- "Seçin! Ya kahredici bir savaş ya da aşağılayıcı bir barış!"

Onlar şöyle dediler:

- "Kahredici savaşı gördük. Aşağılayıcı barış nedir?"

Hz. Ebu Bekir şöyle dedi:

- "Siz bizim ölülerimizin diyetini vereceksiniz. Biz sizin ölülerinizin diyetini vermeyeceğiz. Bizim ölülerimizin cennete sizin ölülerinizin cehenneme gireceğine şahadet edeceksiniz. Siz bizden aldığınızı bize geri vereceksiniz. Biz ise sizden aldığımızı size geri vermeyeceğiz. Bütün silahlarınız sizden alınacak, atlara binmek size yasak olacak ve müslümanların emirinin ve müslümanların sizin hakkınızdaki kararı değişinceye kadar müslümanların içinde aşağılanmış olarak yaşayacaksınız."

Onlar:

- "Bunu kabul ediyoruz ey Rasulullah'ın halifesi ! dediler. **Ömer b. Hattab** dedi ki:

- "Ey Rasulullah'ın halifesi! Bütün dediklerini kabul ediyorum. Ancak bizim ölülerimizin diyetini vermelerini kabul etmiyorum. Çünkü ölenlerimiz Allah yolunda

öldürölüp şehid oldular ve sevapları Allah'a aittir."

Bütün sahabeler de **hz. Ömer**'in görüşünü kabul ettiler. (Beyhaki, El Barkani Buhari'nin şartlarına göre rivayet etti.)

Başka görüşte olan alimlerin bu delile karşı olan görüşleri şöyledir:

- **Ebu Bekir** radiyallahu anh mürtetlerin ganimet olarak elde ettiğı mallara el koydu. Mürtetlerin bütün mallarına el koymadı.

- **Hanefilere göre** mürtet kadın öldürölmediğı için mürtet kadının irtidatından dolayı mülkiyet hakkı elinden alınmaz. (Bedaius Senai 7/137)

- Diğer alimlerin mürtet kadının malı hakkında verdikleri hüküm mürtet erkeğın malı hakkında verdikleri hükmün aynısıdır.

2 - Mürtedin Öldükten Veya Öldürüldükten Sonraki Mal ve Mülkünün Durumu

a - Müslümanın Kâfirden Miras Alması

Dört mezheb müslümanın kâfirden, kâfirin de müslümandan miras alamayacağı konusunda ittifak etmişlerdir. (Neylil Evtar 6/83- El-Muğni Ibn Kudame 7/175) (Serahsi El-Mebsut 10/30)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kafirler birbirlerinin velileridirler."

(Enfal: 73) Velayet mirası da içine aldığından müslüman kâfirden miras alamaz.

2 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ne kâfir müslümandan miras alır, ne müslüman kâfirden miras alır." (Müslim, İbn Mace, Ebu Davud, Tirmizi)

3 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dini ayrı olan iki kişi birbirine mirasçı olamaz." (Ahmed b. Hanbel, Ebu Davud, Tirmizi, İbn Mace)

4 - İmam Malik şöyle rivayet etti:

Muhammed ibni'l Eshas'ın yahudi veya hristiyan bir halası ölmüştü. Bunu **Ömer b. Hattab'**a baber vererek:

- "Buna kim mirasçı olur." diye sordu.

Ömer b. Hattab:

- "Onun dinine bağlı olanlar." cevabını verdi. (İmam Malik Muvatta)

b - Müslümanın Mürtedden Miras Alması

- **İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'in** kuvvetli olan görüşüne göre mürtetin malı müslüman veraselerine kalmaz, bütün malı ganimet olarak beytül male kalır.

(El-Umm Şafii 6/63- İbn Kudame El-muğni 6/372) (El-Mecmuğ Şerhil Muhazzeb 18/19) (Minehul Celil Aliş 4/466)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kâfirler birbirlerinin velileridirler."

(Enfal: 73)

Velayet mirası da içine aldığından, müslüman kâfirden miras alamaz. Ayetteki **"kâfirler"** sözü âmm bir söz olup mürtetleri de

kapsar dolayısıyla müslüman mürtetden de miras alamaz.

2 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ne kâfir müslümandan miras alır, ne müslüman kâfirden miras alır." (Müslim, İbn Mace, Ebu Davud, Tirmizi).

3 - Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dini ayrı olan iki kişi birbirine mirasçı olamaz." (Ahmed el Hanbel, Ebu Davud, Tirmizi, İbn Mace)

4 - Bera İbni Azib şöyle dedi:

" Dayım Ebu Burde elinde sancak olduğu halde yanımdan geçti, "nereye gidiyorsun?" diye sordum. Dedi ki:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni babasının hanımı ile evlenen birini öldürüp malını almam için gönderdi."

(Ebu Davud, Tirmizi, Nese i-Cassas Tefsiri 2/103)

5 - Muaviye radiyallahu anh, **Zeyd İbni Sabit** ve **İbn Abbas'a** radiyallahu anh mektup göndererek mürtedin malı hakkında soru sordu. Onlar "**Mürtedin malı beytül male verilir.**" şeklinde cevap verdiler. (El-umm Şafii 6/164)

- **Hanefilerden İmam Muhammed** ve **Ebu Yusuf'a** göre mürtedin malı müslüman varislerine kahr. Müslümanken veya mürtetken kazandığı mallar arasında bir fark gözetilmez. (İbn Kudame El-Mugni 6/372)

Delilleri:

1 - Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Allah'ın kitabına göre rahm sahipleri (akrabalar) birbirlerine (varis olmaya) daha uygundurlar. Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla bilendir." (Enfal: 75)

Bu ayet gösteriyor ki müslüman ile mürtet arasındaki kan bağı irtidat ile bozulmayıp devam ettiğine göre mürtedin malını müslüman akrabası alır.

2 - Zeyd İbni Sabit radiyallahu anh şöyle rivayet etti:

Hz. Ebu Bekir radiyallahu anh mürtetler hakkında şöyle dedi:

- "Onların malını (ölen mürtecilerin malını) müslüman veraselerine dağıt." **(Tahavi Şerh. Meanil Asar 3/266)**

3 - El-Ameş, Şeybani'nin şöyle dediğim rivayet etti:

- Hristiyanken müslüman olup sonra mürtet olan yaşlı bir adamı Ali b. Ebi Talib'e getirdiler. Ali radiyallahu anh ona şöyle dedi:

- "Herhalde sen hristiyan akrabalarının mirasına alıp sonra tekrar müslüman olmak düşüncesiyle bunu yaptın."

Adam "hayır" dedi.

Ali radiyallahu anh:

- "Herhalde sen onlardan bir kız nişanlamak istedin vermediler. O kızla evlenip sonra müslüman olmak için böyle yaptın." Adam "hayır" dedi.

Ali ibn Ebi Talip: "O halde İslama dön." dedi. Adam: "Hayır, İsa'ya kavuşuncaya kadar İslama dönmeyeceğim." dedi. O zaman **Ali İbn Ebi Talib** onun kellesinin kesilmesi için emir verdi ve malını müslüman çocuklarına dağıttı.

(El-Muhalla İbn Hazm 10/197) (İmam Ahmet b. Hanbel Ve Beyhaki bu rivayetin senedi kesik olduğundan dolayı bu hadis için "zayıf " dediler.)

- **Ebu Hanife'ye göre** mürtedin müslümanken kazandıkları, müslüman varislerine, mürtedken kazandığı beytül mala aittir. (Bedaius Senaiğ 7/372-El-Muğni İbn Kudame 6/372)

Delili:

Mürtedin mürtet iken kazandığı mal, sahibi olmayan bir mal hükmündedir. Onun için beytül male verilmesi gerekir. Fakat müslümanken kazandığı mal müslüman mirasçısına verilir. (Bedaius Senaiğ 7/138)

c - Mürted Dar'ul Harbe Kaçarsa Geride Bıraktığı Mal ve Mülkün Durumu

- **Hanefilere göre** kadı mürtedin dar'ul harbe kaçtığına hüküm verirse, müslüman devlette bıraktığı mal müslüman veraselerine verilir. Kadı hüküm vermemişse, malına el konularak bekletilir. Eğer mürtet kaçtıktan sonra malıyla beraber yakalanırsa, yakalanan malı beytül male verilir. Eğer mürtet, kadı dar-ul harbe kaçtığına hüküm vermeden önce müslüman olursa, malı geri verilir. Kadının hükmünden sonra müslüman olursa malı geri verilmez. (Es-Siyeril Kebir 5/1923-El-Mecmuğ Şerhi l Muhazzeb 18/19- (El-Bahrur Raik 5/146-El-Mebhut Serahsi 1/102)

- **Malikiler, Şafiiler ve Hanbelilere göre** mürtet dar'ul harbe kaçtığına öldüğü öğrenilinceye kadar malına el konularak bekletilir. Tekrar İslama dönerse malı kendisine geri verilir. Mürted olarak öldüğü öğrenildiğinde malı beytül

male verilir. (El-Müdevyenel Kübra 8/96-El-Muğni İbn Kudame 9/9-El-İkna Makdisi 4/305)

d - Mürtedin Miras Alması

Bütün alimlere göre mürtet tekrar İslama dönmediği taktirde öldürölmesi gerektiğinden ne müslüman akrabasından ne girmiş olduğı dine bağı akrabasından ne de kendisi gibi mürtet olan akrabasından miras alır. (Muğnil Muhtaç 3/25)

e - Mürtedin İslama Döndükten Sonra Miras Alma Durumu

- **Dört mezhebe** göre miras bırakan kişinin vefatından sonra müslüman olan mürtet, ister mirası paylaşılmadan önce, ister mirası paylaşıldıktan sonra müslüman olsun, miras alamaz. (Ahkâm-ul Kur'an Cassas 2/104) (İbnKudame El-Muğni 6/244-245)

Delilleri:

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Siz hanımlarınızın bıraktığının yarısını alırsınız." (Nisa: 12)

"Bir kimse ölür, çocuğu olmaz bir kızkardeşi olursa kızkardeş onun bıraktığının yarısını alır." (Nisa: 174)

Bu ayetlerde; ölümün meydana gelmesiyle, paylaşırma şart koşulmaksızın kızkardeş ve koca için, mirasın yarısını alabileceklerine dair hüküm vardır. Ancak mevcut malın bölüştürülmesi gerekir. Mirasa hak kazanmada bölüştürmenin bir rolü yoktur. Çünkü bölüştürme mülk varsa yapılır. Durum böyle olunca oğlunun mürtet olduktan sonra müslüman olmasıyla kızkardeşinin hakkının kaybolmaması gerekir. (Meanil Asar Tahavi 3/266)

"Müslüman bir adam öldükten sonra, daha mirası paylaştırılmadan, önceden mürted olan

oğlu müslüman olduğunda **Ali ibn Ebi Talib** bunun mirastan pay alamayacağına hükmetti. (Ahkâm-ul kur'an Cassas 2/103)

f - Mürted Kadının Malları

- **Hanefilere göre** mürtet kadının malının mülkiyeti elinden çıkmaz. Malında yaptığı tasarruf caizdir. Çünkü öldürülmez. (Bedaius Senaiğ 7/138-El-Hidaye Marginani 2/132)

- Diğer alimlere göre mürted olan erkek ve kadın arasında hüküm yönünden fark yoktur.

g - Mürtede Ait Mali Hükümler

1 - Mürtedin borçları:

- **Dört mezhebe** göre mürtet ister müslümanken ister mürtetken borçlansın kendi kabul ettiği borcu veya isbat edilen borcunu öder.

- **Ebu Hanife** diğer alimlerden farklı olarak mürtedin borcunu, mürtedken kazandığı paradan

ödemesini şart koşmuştur. Eğer bu para borcunu karşılamazsa müslümanken kazandığı paradan tamamlar.

(Bedaius Senaiğ 7/139) (El-Mebsut 10/106-107) (İmam Şafii El-Umm 6/153) (İbn Kudame El-Muğni 9/9)

h - Mürtedin alacakları:

Mürtedin hemen ödenmesi gereken alacakları hemen, vadeli alacakları ise vadesi geldiğinde alınarak malına katılır. Ve alimlerin mürtedin malı hakkında verdikleri hüküm alacağı hakkında da aynen uygulanır.

MÜRTEDİN AKİDLERİ

1 - Mürtedin Alışverişi

- **Hanefiler, Malikiler, Hanbeliler** ve **Şafii**'nin eski kavline göre mürtedin yaptığı alışverişi durdurularak bekletilir. Tekrar islâm'a

dönerse alışverişi geçerli sayılır. İslâm'a dönmez, ölür, öldürülür veya dar'ul harbe kaçarsa alışverişi geçersiz sayılır. (El-Bahrür Raik 5/143) (Mevahibul-Celil 6/284) (İbnKudame El-Muğni 9/10)

Delilleri:

Mürted olan kişi harbidir, öldürülmesi gerekir. Mal ve mülkünde de tasarruf hakkı yoktur. Fakat tekrar İslâm'a dönme ihtimali olduğundan tevbe edinceye kadar mal, mülk ve yaptığı alış veriş el konularak bekletilir. Tevbe ederse iade edilir. Tevbe etmezse öldürülür ve malı alınır.

- **Hanbeliler'**den Ebu Bekir ve **Şafii'**nin yeni görüşüne göre mürtedin yaptığı alış veriş geçersizdir. (Muğnil Muhtaç 4/143) (İbnKudame El-Muğni 9/10)

Delilleri:

Mürtedin irtidatından dolayı malı ve mülkü üzerindeki tasarruf hakkı kalktığı ve ayrıca yaptığı alışverişe el konulduğunda zarar meydana gelme ihtimali olduğu için mürtedin alışverişine el konulmaz geçersiz sayılır.

- **Hanefilerden Ebu Yusuf** ve **Muhammed'e** göre yaptığı alışveriş geçerlidir. (Bedaius Senaiğ 7/136) (El-Bahrur Rai k 5/143)

Delilleri:

Alışverişin geçerliliği ehliyet ve mülkün mevcut olmasına bağlıdır. Mürted ehliyet sahibi olduğu için ve daha ölmediğinden dolayı mülkü onun sayıldığından mürtetin yaptığı alışveriş geçerlidir. (El-Hidaye Marginani 2/124)

2 - Vekalet

Vekâlet: Bir şahsın yerine diğerinin tasarrufta bulunmaya taahhüt etmesidir.

1 - Mürtedin müslümanı vekil tayin etmesi.

- **Şafiiler, Hanbeliler, Malikiler** ve **İmam Ebu Hanife**'ye göre mürtedin müslümanı vekil tayin etmesi durumunda vekâlet durdurulur. Eğer mürted tekrar İslama dönerse vekâlet geçerli sayılır. İslâm'a dönmeyip ölür öldürülür veya dar'ul harbe kaçarsa vekâleti geçersiz sayılır. (Bedaius Seniğ 7/3449) (İbn Kudame El-Muğni 5/91)

- **Şafiilerle Hanbeliler**'in bir görüşüne göre yapılan vekâlet geçersizdir. (Tuhfetul Muhtaç 5/297) (El-Muğni İbn Kudame 5/91)

- **Hanefilerden İmam Muhammed** ve **Ebu Yusuf**'a göre yapılan vekâlet geçerlidir. ((Bedaius Senaiğ 7/3449)

2 - Müslümanın mürtedi vekil tayin etmesi:

Dört mezhebe göre müslümanın mürtedi vekil tayin etmesi durumunda vekalet geçerlidir. Ancak **Hanefilere** göre mürtedin dar'ul harbe kaçması durumunda vekâlet geçersiz olur.

(Bedaius Senaiğ 7/34497) (Havaşi eş-Şirvani 5/300) (El-Muğni İbn Kudame 5/91/116) (El-Bahrur Raik 5/140)

3 - Kadının vekâleti:

- **Hanefilerin** dışındaki alimler kadının vekâletine erkeğin vekâletine verdikleri hükmün aynısını vermişlerdir. Hanefiler ise mürtet kadının öldürülmeyip hapsedilmesine hüküm verdikleri için dar'ul harbe kaçmadığı müddetçe vekâletin sahih olduğunu söylediler. (El-Mebsut Serahsi 19/141) (Bedaius Senaiğ 7/3447)

3 – Rehin

Ebu Hanife, Malikiler, Hanbeliler ve **Şafii**'nin eski kavline göre mürtetin rehini

durdurularak bekletilir. Tekrar İslâm'a dönerse rehin geçerlidir. İslâm'a dönmez, ölür, öldürülür veya dar'ul harbe kaçarsa rehini geçersiz olur. (El-Bahrur Raik 5/143)(Mevahibul Celil 6/284) (İbn Kudame El-Muğni 9/10)

- **Hanbelilerden Ebu Bekir ve Şafii'nin** yeni görüşüne göre mürtedin rehin alması da vermesi de caiz değildir. (Muğnil Muhtaç 4/143) (İbn Kudame El-Mugni 9/10)

- **Hanefilerden İmam Muhammed ve Ebu Yusuf'a** göre mürtetin rehin alması da vermesi de caizdir. (Bedaius Senaiğ 7/136) (El-Bahrur Raik 5/143)

- Hanefilerin dışındaki alimler kadının rehinine erkeğin rehini hakkında verdikleri hükmün aynısını vermişlerdir. Hanefiler ise mürtet kadının öldürülmeyip hapsedilmesine hüküm verdikleri için dar'ul harbe kaçmadığı

müddetçe aldığı ve verdiği rehinin geçerli olduğunu söylemişlerdir. (El-Mebsut 21/154)

4 - Mürtedin Bağışları

Daha önce mürtedin alışverişi ve rehini meselesinde zikredilen alimlerin görüş ve ihtilafları mürtedin bağışları konusunda da aynıdır.

5 - Şufa

Şufa: Satılık bir mala ortak veya komşu olanın fiyatını ödemesi şartı ile satın almak istediğinde başkalarına tercih olunmasıdır.

1 - Mürtedin şufa hakkı vermesi.

- **Hanefîlere** göre müslümanın mürtetden şufa hakkı alması geçerlidir.

2 - Mürtede şufa hakkı verilmesi:

- **Ebu Hanife'**ye göre mürtet müslüman olmadıkça şufa hakkı yoktur.

- **İmam Muhammed'e** göre dar'ul harbe kaçmadıkça mürtedin şufa hakkı vardır. (El-Bahrur Raik 5/144) (Bedaius Senaiğ 7/137)

- **Mürted kadının şufa hakkı**

- Hanefilere göre dar'ul harbe kaçmadığı müddetçe mürtet kadının şufa hakkı vardır. (El-Mebsut serahsi 14/172)

6 - Şirketler -Ortaklıklar-

1 - Mudaraba ortaklığı

Mudaraba ortaklığı: Bir taraftan sermaye, diğer taraftan çalışma olmak üzere kurulan bir ortaklıktır.

- **Hanefilere göre** birisi diğerine kârı yarı yarıya ortak olmak üzere sermaye verir sonra parayı çalıştıran İslâmı terkeder parayı işletir kazanır veya zarar eder sonra mürtetliği yüzünden öldürülürse mal sahibi namına parayı işletmesi ve

sermayede olan değişiklik caizdir. Zarar mal sahibine aittir. Kazançta daha önce ortaya koydukları şarta göre ortaktır.

Parayı çalıştıran İslâmı terkedip dar'ul harbe gitmiş malı da beraberinde götürmüş orada sermayeyi çalıştırmış sonra mallarla beraber müslüman olarak dönmüşse bütün kazancı kendisinindir. Hiçbir şey tanzim etmez. Çünkü dar'ul harbe kaçmakla ortaklığa muhalefet etmiştir. Dar'ul harpte yaptığı ticaretten dolayı tazminat gerekmez.

- Bir kimse bir kadına çalıştırması için sermaye verir kadın İslâm'ı terkeder parayı çalıştırır, kazanır veya zarar eder sonra ölür veya dar'ul harbe giderse yapmış olduğu alım satım anlaşması geçerlidir.

- Bir kimse birisine ticaret yarı yarıya olmak üzere mal verir, mal sahibi İslâmı terkeder parayı çalıştıran alır, satar, kazanır veya zarar ederse

sonra mürtet müslüman olmadan önce ölür, öldürülür veya dar'ul harbe kaçarsa Ebu Hanife'ye göre kazanç ve zarar çalıştırana aittir. **İmam Muhammed** ve **Ebu Yusuf**'a göre kazanç anlaşmış oldukları şarta göre pay edilir. Ve bütün sermaye ondan alınır. Eksiklik varsa çalıştırandan tazmin edilir. (El-Mebsut Serahsi 22/227-228)

2 - Mufavada ortaklığı:

Mufavada ortaklığı: Ortakların sermaye ve kârdan hisseleri eşit olan ortaklıktır.

Mufavada ortaklığında ortaklardan biri mürtet olursa bu ortaklığa el konularak durdurulur. Eğer mürtet ölür, öldürülür veya dar'ul harbe kaçarsa ortaklık bozulur. Mürted İslâm'a dönerse mufavada ortaklığı aynen devam eder. (El-Mebsut Serahsi 10/104-Fethul Kadir 4/396)

Delilleri:

Mufavada ortaklığı ortaklar arasında tam bir eşitlik gerektirir. Mürtedle müslüman arasında ise ne mal, ne can, ne din bakımından eşitlik vardır.

7 - Mürtedin Vasiyeti

Hanbeliler, Ebu Hanife ve Şafiilerin kuvvetli olan görüşüne göre mürtedin vasiyetine el konularak bekletilir. Mürted ölür veya öldürülürse vasiyeti geçersiz sayılır. İslâm'a dönerse vasiyeti geçerlidir. (Haşiyet İbn Abidin 3/417) (Muğnil Muhtaç 3/143) (İbn Kudame el-Muğni 9/10)

- **Hanefiler'den İmam Muhammed ve Ebu Yusuf'a** göre mürtedin vasiyeti geçerlidir. (Haşiyet İbn Abidin 3/417) (Muğnil Muhtaç 3/39)

- **Malikiler ve Hanbelilerden Ebu Bekir'e** göre mürtedin vasiyeti geçersizdir. (El-Müdevvenel Kûbra 3/317)

İSLAMI TERK HALİNDE EVLİLİĞİN DURUMU

1 - Evlilik Akdinin Durumu

- **Dört mezhebe** göre ister gerdeğe girmeden önce, ister gerdeğe girdikten sonra eşlerden biri İslâm'dan dönerse evlilik akdi geçersiz olur. Fakat ayrılığın meydana gelmesinin irtidattan sonra mı yoksa iddetten sonra mı meydana geldiği konusunda ihtilaf etmişlerdir.

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kâfir kadınları nikâhınızda tutmayın." (Mümtahine: 10)

- **Hanefiler, Malikiler ve Hanbeliler'in** bir görüşüne göre ister gerdeğe girmeden önce ister gerdeğe girdikten sonra eşlerden biri İslâm'dan dönerse irtidatla beraber ayrılık meydana gelir. (El-Hidaye 1/221) (İbn Kudame

El-Muğni 7/173) (El Müdevvenel Kübra 4/315)
(Bedaius Senaiğ 3/1413) (El-Mebsut 5/48)

- Şafiiler, Hanbelilerle Malikiler'in bir görüşüne göre; gerdeğe girmeden önce karı kocadan biri dinden dönerse irtidattan hemen sonra gerçekleşip evlilik akdi batıl olur. Eğer gerdeğe girdikten sonra karı kocadan biri dinden dönerse iddet müddeti içerisinde birbirlerine yaklaşmamak suretiyle beklerler.

Eğer iddet müddeti bitmeden İslâm'a dönerse evlilikleri devam eder. İddet müddeti bittiği halde müslüman olmazsa ayrılık meydana gelir ve evlilik akdi bozulmuş olur. (El-Mecmuğ Şerhul Muhazzeb 15/478)

2 - Karı Kocadan Birinin Dinden Dönmesi Durumunda Meydana Gelen Ayrılığın Şekli

- **Dört mezheb;** dinden dönen kişinin kadın olması durumunda meydana gelen ayrılığın boşanma olmadığı konusunda ittifak etmişler ve bu ayrılığı evlilik akdinin bozulması olarak görmüşlerdir. Fakat dinden dönen kişi erkek ise bu ayrılığın boşanma olup olmadığına ihtilaf etmişlerdir.

- **İmam Ebu Hanife, Ebu Yusuf, Ahmed b. Hanbel ve Şafiiler'e** göre ayrılık bir boşanma değil evlilik akdinin bozulmasıdır.

- **Hanefilerden İmam Muhammed ve Malikilere** göre ayrılık bir boşanma sayılır. (El-Hidaye 1/221) (El-Müdevvenel 4/315) (El-Mecmuğ Şerhul Muhazzeb 1 (472)

3 - Karı Kocanın Birlikte Dinden Dönmesi

- **Dört mezheb** eğer gerdeğe girmeden önce karı koca birlikte dinden dönerse evlilik akdinin batıl olduğunda ittifak etmişler fakat irtidat gerdeğe girdikten sonra olursa evlilik akdinin batıl olup olmadığı konusunda alimler arasında ihtilaf vardır.

- **İmam Malik, Şafii, Ahmed b. Hanbel ve Hanefiler'den İmam Züfer'e** göre hemen ayrılık meydana gelmez. İddet müddeti beklenir. Bu süre içerisinde İslâm'a dönerlerse evlilikleri geçerlidir. İslâm'a dönmeden önce iddet biterse evlilik akdi bozulmuş olur.

- **Hanefiler ve İmam Şafii'nin** bir görüşüne göre karı koca birlikte dinden dönerse aralanndaki evlilik akdi bozulmaz, (El-Mecmuğ Şerhul Muhazzeb 15/472) (El-Mugni İbn Kudame 7/174)(El-Mebhut Serahsi 5/149)

4 - Mürtedin Boşaması

- **Dört mezhebe** göre karı kocadan biri dinden dönerse evlilik akdi geçersiz olur. Evlilik akdi geçersiz olduktan sonra yapılan boşamanın hiçbir değeri yoktur. Ancak boşama iddet müddeti içerisinde olur ve kadın da bu müddet bitmeden İslâm'a dönerse bu boşamanın geçerli olup olmayacağı konusunda alimler arasında ihtilaf vardır.

- **Şafilere** göre gerdeğe girdikten sonra kadın mürdet olursa sonra kocası onu üç talakla boşarsa iddet esnasında müşlüman olursa boşanma geçerlidir! Fakat iddet bittikten sonra müşlüman olursa kocanın yaptığı boşanma sayılmaz. Fakat kadının irtidatın dan dolayı evlilik akdi bozulmuş olur. (El-Mecmuğ Şerh-ul Muhazzeb 15/472)

- **Diğer alimlere** göre kadının irtidatından sonra yapılan boşanma geçerli sayılmaz. (El-BahrurRaik 5/144)

- **Malikilere** göre müslüman bir adam karısını üç talakla boşar sonra İslâm'dan döner ve sonra tekrar müslüman olursa yaptığı boşama geçerlidir. Karısı tekrar başka biriyle evlenip boşanmadıkça kendisine helâl olmaz. Fakat ikisi birlikte mürted olup birlikte İslâm'a dönerlerse bu boşanma geçersiz olur. (El-Müdevvenel Kübra 4/315)

- **Şafîiler, Hanbelilerle ve Malikilerin** bir görüşüne göre bir adamın karısı mürtet olursa iddet bitmeden hanımının kızkardeşi, teyzesi veya halalarıyla evlenemez. (El-Mecmug Şerhul Muhazzeb 15/472)

Hanefiler, Malikiler ve Hanbelilerin bir görüşüne göre bir adamın karısı mürtet olursa irtidatla beraber ayrılma meydana geldiği için hanımının kızkardeşi, halası veya teyzesiyle hemen evlenebilir. (El-Hidaye 1/221) (El-Muğni İbn Kudame 7/173) (El-Müdevvenel Kübra 4/315)

MÜRTEDİN ÇOCUKLARININ DURUMU

1 - Ailesi Müslümanken Doğan Çocuk

- **Dört mezhebe göre;** ailesi müslümanken doğan çocuk müslümandır. Daha sonra anne ve babası mürtet olursa çocuk da mürted olmuş sayılmaz. Anne babadan ikisi veya biri mürtet olur ve çocuklarını alıp dar'ul harbe kaçarlar daha sonra bu çocuk müslümanların eline düşerse çocuklara müslüman muamelesi yapılır.

(El-Bahrür Raik 5/148) (Şerhul Huraşi 8666) (Mevahibul Celi 1 6/281) (El-Mecmuğ Şerhul Muhazzeb 18/20) (Muğnil Muhtaç 4/142) (Eş-Şerhil Kebir 10/18)

2 - Dar'ul İslâm'da Ana Rahmine Düşen Sonra Anne ve Babası Mürtet Olan Çocuğun Durumu

- **Şafililer, Hanefiler, Malikiler** ve **Hanbeliler**'in bir görüşüne göre doğan çocuk müslüman hükmündedir.

- **Hanbeliler**'in diğer bir görüşüne göre çocuk anne ve babaya tâbidir.

(Mevahibul Celil 6/281) (Şerhul Huraşi 8/66) (Esnam Metalıb 4/123) (El-İnsaf 10/245) (Bedaius Senig 7/139)

3 - Anne ve Babası Mürtetken Ana Rahmine Düşen ve Doğan Çocuğun Durumu

- **Hanefiler** ve **Hanbelilere** göre anne baba mürted iken ana rahmine düşen ve doğan çocuk hükmen kâfirdir. Çünkü o kâfir ana babadan dünyaya gelmiştir. (El-Muğni Şerhil Kebir 10/102) (El-Mebhut 1/115)

- **Şafilere** göre yakın akrabasından (usûl) müslüman olan varsa onlara tabi olarak çocuk da

müslüman sayılır. Yakın akrabasından müslüman yoksa anne babaya tabi olarak kâfir hükmünü alır. (Hasiyetül Bacûri 2/264)

- **Malikilere** göre mürted anne babanın müslümanken veya mürtetken ana rahmine düşen çocukların müslüman hükmündedir. (El-Huraşi 8/66)

KAYNAKLAR

HANEFİ FIKHI

	Kitabın Adı	Kitabın Yazarı
	El-Bahrur Raik Şerh Kenzul Dekaik	Zeynüddin ibn Necim
	Bedaius Senaiğ Fi Tertib-iş Şerai	Alaaddin Ebu Bekir b. Mes'ud El-Kaşani
	El-Mebhut	Ebu Bekir Muhammed Es-Serahsi
	El-Hidaye Şerhu Bidayet-ul Muhtedi	Ebu Hasen İbni Ebu Bekir b. Abdulcelil er-Rüşdani el-Marginani
	Hasiyet Raddul Muhtar aled Durar el-Muhtar	Muhammed Emin İbn Abidin
	Fethil Kadir	Kemaleddin Muhammed b. Abdulvahid es-Seydasi (İbni Hemmam lakabıyla tanınmıştır.)
	Tuhfet ul Fukaha	Alaaddin Semerkandi
	El-	

	Fetavi el-Hindiyye	
	Et-Tefsiril Kebir	Muhammed İbn El-Hasen Eş-Şeybani
El Yazmaları		
0	El-Asar	Muhammed İbn El-Hasen Eş-Şeybani
1	Et-tahrir Camiğul Kebir Şerhi	İftihariddin Abdulmuttalib b. El Fadl El-Haşimi
2	Es-Seyful Meşhur ala zındık Sebbir Rasul	Muhyiddin (Ehaveyn İsmiyle meşhurdur.)
3	El-Asl (El-Mebsut)	Muhammed b. el-Hasan.

ŞAFİİ FIKHI		
	Kitabın Adı	Kitabın Yazarı
	El-Umm	Muhammed ibn İdris eş-Şafii
	Esnel Metalib Şerh ravdul Metalib	Ebu Yahya Zekeriyya el-Ensari
	El-Mecmuğ Şerhil	Ebu Zekeriyya Muhyiddin b. Şeref en-Nevevi

	Muhazzeb eş-Şirazi	
	Haşiyet ul Bacuri	İbrahim el-Bacûri
	Kalyûb i ve Umeyra	Sihabiddin el-Kalyubi ve Şeyh Umeyra
	İanetil Talibin	Ebu Bekir İbni Seyyid Muhammed ed-Dimyati (Es-Seyyid'il Bikri lakabıyla tanınır.)
	Muğnil Muhtaç İlâ Şerh Meanil Elfaz El- Minhac	Şeyh Muhammed eş-Şerbini el-Hatib
	Nihaye til Muhtaç	Yazan: Şemsiddin Muhammed ibn Ebi el-Abbas Ahmed b. Hamza b. Sihabiddin.
	Havam iş eş-Şirvani Vebn Kasım el Abbadi ala Tuhfet el-Muhtac bi- Şerh el Minhac İbn Hacer	
o	Es- Seyful Meslûl ala Men Sebber Rasul (El Yazması)	Takiyiddin Ebul Hasen Ali b. Abdulkâfi es-Subki
1	Eş - Şamil (el Yazması)	Ebu Nasır Abdusseyyid b. Muhammed Abdulvahid b. Es-Sabbağ

2	Fetava İbn Hacer (El Yazması)	Şihabuddin Ebu Abbas Ahmed b. Hacer el-Hesemi
----------	--	---

HANBELİ FIKHI		
	Kitabın Adı	Kitabın Yazarı
	El-İnsaf	Alaeddin ebi Hasen b. Süleyman el-Merdevi
	Eş-Şerhil Kebir	Şemsiddin Ebi Ferac Abdurrahman b. Ebi Ömer, Muhammed İbn Ahmed b. Kudame el-Makdisi
	Es-Sarımıl Meslul	Takiyiddin Ebi Abbas Ahmed İbn Teymiyye
	Keşşaf ul Kınağ ala Metn el-İknağ	Mansur b. Yunus b. İdris el Behûti
	El-Muğni	Muvaffakiddin ebi Muhammed İbn Abdullah b. Ahmed b. Kudame el-Makdisi
	Matalib ulinnuha fi şerh gayetil Munteha	Mansur b. Yunus b. idris el-Behuti
	Munte hal İradat	Mansur b. Yunus b. İdris el-Behuti
	Mecmu ğatül Fetavi	İbn Teymiyye
	El-Kâfi fi Fıkhı imam	Muvaffakiddin eb i Muhammed ibn Addullah b. Ahmed b. Kudame el-Makdisi

	Ahmed ibn Hanbel	
o	El-İkna	Ebu'n-Neca Şerefuddin Musa el-Haccavi el-Makdisi
1	El Hidaye: Ebu Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel'in mezhebine dair	Necm'ül HûdaEbu'l Hattab Mahfuz b. Ahmed b. El-Hasan el-Kelvezani

MALİKİ FIKHI		
	Kitabın Adı	Kitabın Yazarı
	Bidayet il Müctehid ve Nihayeti! Muktasid	Muhammed b. Ahmed b. Muhammed b. Ahmed b. Rüşd el-Kurtubi
	Cevahirul İklil	Salih Abdissemiğ el-Abı el-Ezheri
	Haşiyet it Desûki Muhammed es-Sûki âlâ Şerh el-Allâme Ahmed ed-Derdir	
	El-Huraşi ve Hasiyet eş-	Muhammed b. Addullah b. Ali el- Huraşi

	Şeyh Ali El-Advi	
	Eş-şerhus Sagir li-Akrabil Mesalik	Ebul Barakât Ahmed b. Muhammed b. Ahmed ed-Derdir.
	Eş-Şifa bi-Tağrif hukukil Mustafa	El-Kadı lyad b. Musa el-Endulisi
	Fethil Aliyyil Malik	Muhammed Ahmed Aliş
	Kifayet ut Talib Er Rabbani	Şeyh Ali es-Saidi el-Advi
	El-Mudevvenel Kûbra rivayet Sehnûn	İmam Malik İbnu Enes
o	Mevahibul Celil li-Şerh Muhtasar Halil	Abdullah Muhammed b. Muhammed b. Abdurrahman et-Tarabulsi El-Mağribi
1	Eş-Şamil fi furû-il Malikiyye (el yazması)	Behram b. Abdullah ed-Dımeşki
2	Şerhul Huraşi ala Muhtasarul	İmam Ebu Ziya Şeydi Halil

	Celil	
3	Mineh ulu Celil Âlâ Muhtasar-ı Hafil	Muhammed Ahmed Aliş

